

Bruxelles, den 19.6.2024
SWD(2024) 604 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

Landerapport for Danmark 2024

Ledsagedokument til

Henstilling med henblik på RÅDETS HENSTILLING

**om Danmarks økonomiske, sociale, beskæftigelsesmæssige, strukturelle og
budgetmæssige politik**

{COM(2024) 604 final} - {SWD(2024) 600 final}

Europa-
Kommissionen

Danmark

Landerapport 2024

SNAPSHOT AF ØKONOMIEN OG BESKÆFTIGELSEN

Langsommere vækst, lavere inflation

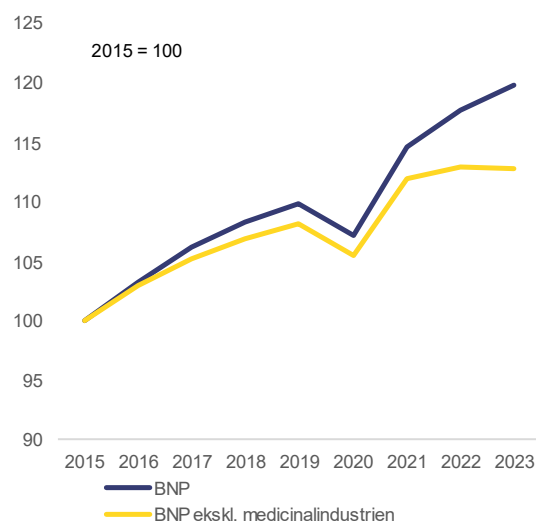
Den danske økonomi har klaret de seneste års økonomiske udfordringer godt ⁽¹⁾. Efter en robust genopretning i 2021 og 2022 aftog den økonomiske vækst i 2023. Danmarks reale BNP steg med 1,9 % i 2023 fra 2,7 % i 2022. BNP-væksten i 2023 var drevet af en stærk nettoeksport, mens den indenlandske efterspørgsel aftog, da højere renter tyngede investeringerne, og forbrugsudgifterne blev påvirket af udhulingen af realindkomsterne. Eksporten fortsatte med at stige i hele 2023 på trods af en lavere efterspørgsel fra flere større eksportmarkeder, herunder Sverige og Tyskland. En usædvanlig stærk aktivitet i medicinalindustrien, som henter størstedelen af sin omsætning i udlandet, tegnede sig for en betydelig del af de stærke eksportresultater. Uden medicinalindustriens bidrag ville BNP være stagneret i 2023. Det anslås, at væksten i BNP vil stige med 2,6 % i år og 1,4 % i 2025. Den forventes at blive båret frem af den fortsatte vækst i eksporten af lægemidler, et øget forbrug og større investeringer som følge af stigende reallønninger og faldende renter. De offentlige udgifter, herunder militærudgifterne, forventes at bidrage yderligere til den økonomiske vækst.

Danmark har et stort og vedvarende overskud på betalingsbalancens løbende poster. I 2023 udgjorde overskuddet på de løbende poster 10,9 % af BNP i forhold til 13,2 % af BNP i 2022 (se bilag 20). Dette ligger betydeligt over gennemsnittet på 8,6 % af BNP i perioden 2019-2021. Mens det store

⁽¹⁾ Skæringsdatoen for de data, der blev anvendt til at udarbejde de 27 landerapporter, var 15. maj 2024.

overskud i 2022 hovedsagelig skyldtes en stigning i søfragtraterne, som siden er normaliseret, kan det stadig meget høje niveau i 2023 delvis tilskrives det fortsatte opsving i eksporten af lægemidler. Samlet set skønnes medicinalindustriens bidrag til handelsoverskuddet at være steget med næsten 3 procentpoint af BNP mellem fjerde kvartal 2022 og tredje kvartal 2023 sammenlignet med samme periode året før ⁽²⁾. Ifølge Kommissionens forårsprognose 2024 forventes overskuddet på betalingsbalancens løbende poster at forblive under sit højdepunkt i 2022, nemlig 11,3 % i 2025.

Figur 1.1: **Væksten uden for medicinalindustrien er aftaget**

(1) BNP ekskl. medicinalindustrien er BNP fratrukket bruttoværditilvæksten (BVT) i medicinalindustrien. Medicinalindustriens BVT for 2021-2023 er et særligt udtræk af ikkeoffentliggjorte tal fra Danmarks Statistik og er derfor behæftet med større usikkerhed.

Kilde: Danmarks Statistik

Det danske arbejdsmarked har klaret sig godt i de seneste år med høj beskæftigelse og lav arbejdsløshed. Beskæftigelsen har været markant stigende i

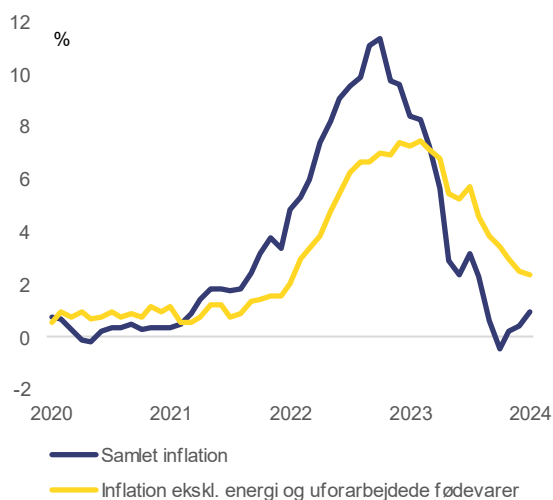
⁽²⁾ Økonomiministeriet, Økonomisk redegørelse, 2023.

de fleste sektorer efter pandemien, og den samlede beskæftigelse nåede et rekordhøjt niveau i 2023. Beskæftigelsesfrekvensen for personer i alderen 20-64 år var på 79,9 % i 2023 sammenlignet med EU-gennemsnittet på 75,3 %. Væksten i beskæftigelsen understøttes af stigningen i både tilstrømningen af udenlandsk arbejdskraft og antallet af ældre, der bliver længere på arbejdsmarkedet. Sidstnævnte skyldes den stigende pensionsalder, som er knyttet til den gennemsnitlige forventede levetid (bilag 14). Væksten i beskæftigelsen er imidlertid aftaget siden efteråret 2022, og arbejdsløsheden steg en smule fra 4,5 % i 2022 til 4,8 % i tredje kvartal 2023 sammenlignet med et EU-gennemsnit på 6,0 %. Dette er begyndt at lette presset på arbejdsmarkedet, selv om manglen på kvalificeret arbejdskraft fortsat er den største udfordring for vækst og konkurrenceevne, hvilket også påvirker den grønne og den digitale omstilling.

inflation at falde yderligere til 2,0 % i 2024 og 1,9 % i 2025. Inflationen forventes at være begrænset for flere varekategorier, men tjenesteydelser menes at ville holde inflationen oppe, hvilket afspejler den højere lønvækst som følge af de kollektive lønforhandlingsrunder i den private sektor i 2023. Lønningerne forventes også at stige hurtigt i 2024, inden de falder tilbage til langsommere vækst i 2025. Dette vil bidrage til at genoprette reallønnen til niveauet før 2021 og samtidig fastholde inflationspresset. I de seneste år er arbejdskraftomkostningerne steget langsommere i Danmark end i euroområdet og EU, hvilket tyder på en bedre omkostningskonkurrenceevne.

Konkurrenceevnen er fortsat stærk, men produktivetsvæksten aftager

Figur 1.2: Inflationsdynamik

Kilde: Eurostat

Efter at have nået et højdepunkt i 2022 faldt inflationen i Danmark hurtigt i 2023. Som følge af lavere energipriser, en midlertidigt nedsat elektricitetsafgift i første halvdel af 2023 og stabilisering af fødevarerpriserne faldt den årlige inflation fra 8,5 % i 2022 til 3,4 % i 2023. Den årlige forbrugerpris-inflation i Danmark lå et godt stykke under gennemsnittet i EU og euroområdet på henholdsvis 6,4 % og 5,4 %. På baggrund af det fortsatte fald i de internationale energipriser forventes den årlige

Danmarks produktivitet er høj, men produktivetsvæksten aftager. Danmarks arbejdsproduktivitet pr. arbejdstime (BNP pr. arbejdstime, i KKS) ⁽³⁾ er blandt de højeste i EU med 141 % af EU-gennemsnittet i 2022. I perioden 2012-2022 var væksten i arbejdsproduktiviteten på årsbasis på ca. 1 %, men i perioden 2019-2022 gik den i stå. I løbet af det seneste årti har produktivetsvæksten hovedsagelig været drevet af den samlede faktorproduktivitet ⁽⁴⁾, navnlig i større og mere internationaliserede virksomheder. Produktiviteten er stærk i Danmarks fremstillingssektor og højere end i andre sektorer og i de fleste medlemsstater. Produktiviteten i servicesektoren er dog stagnerende. Dynamikken i erhvervslivet og andelen af højvækstvirksomheder – som er vigtige drivkræfter for produktivetsvækst og fremmer omfordeling af ressourcer til mere produktive aktiviteter – ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet. Nystartede virksomheder og små og innovative

⁽³⁾ Købekraftstandard, se [Eurostats glossar](#) (på engelsk).

⁽⁴⁾ Et mål for produktiviteten, der tager højde for ændringer i den samlede produktion, som ikke skyldes ændringer i input af arbejdskraft og kapital.

Danmark er blandt de lande, der klarer sig bedst inden for mange dimensioner relateret til konkurrenceevnen. Dette omfatter arbejdsmarkedet, erhvervsklimaet og effektive offentlige institutioner. Danmark klarer sig også godt med hensyn til indikatorer vedrørende handelsintegration, offentlige investeringer og infrastruktur, forskning og innovation, digitalisering og overholdelse af direktiverne om det indre marked.

Der er dog stadig udfordringer med hensyn til konkurrenceevnen:

- **Mangel på arbejdskraft og færdigheder**, som kan forstærkes af en lavtlønsfælde ⁽⁵⁾, hæmmer produktiviteten og væksten i danske virksomheder og risikerer at bremse den grønne og den digitale omstilling.
- **Faldende FoU-intensitet i erhvervslivet** og en voksende produktivetskluft mellem store og små virksomheder.

virksomheder kæmper imidlertid ofte for at vokse og opskalere. Adgang til kapital og udfordringer i forbindelse med ansættelse af personale er afgørende faktorer for nystartede virksomheder og kan afgøre, om virksomhederne bliver i Danmark eller flytter andre steder hen (se bilag 12).

Forsknings- og udviklingsintensiteten er fortsat høj, men erhvervslivets FoU-intensitet er faldende. Danmarks FoU-intensitet

(FoU-udgifter i procent af BNP), som var på 2,89 % i 2022, ligger betydeligt over EU-gennemsnittet. Men erhvervslivets

FoU-intensitet faldt fra 1,9 % af BNP i 2015 til 1,8 % i 2022 (se bilag 11). Den er også i stigende grad koncentreret i store virksomheder og nogle få sektorer, mens innovationsaktiviteten blandt små til mellemstore virksomheder er beskeden. Lægemedelsektoren tegner sig alene for næsten 60 % af de samlede FoU-udgifter.

⁽⁵⁾ Hvor overgangen fra ikke at arbejde eller arbejde på deltid og modtage ydelser til at arbejde på fuld tid til en lav løn resulterer i en lille eller ingen stigning i indkomsten.

Gode resultater på det sociale område, dog med plads til forbedringer

Danmark klarer sig rigtig godt med hensyn til de fleste indikatorer for beskæftigelses- og sundhedsrelaterede politikker i den europæiske søjle for sociale rettigheder. Danmark ligger over EU-gennemsnittet for 12 ud af 16 indikatorer på den sociale resultattavle, og for seks af dem er Danmark blandt de lande, der klarer sig bedst. Det gælder især indikatorer vedrørende social beskyttelse og inklusion, hvor andelen af børn og voksne, der er truet af fattigdom, er lav, og sociale overførsler har en stor betydning for fattigdomsbekæmpelsen (se bilag 14).

De høje boligpriser er stadig et problem. Efter et fald i 2022 steg procentdelen af befolkningen, der lever i en husstand, hvor de samlede boligudgifter udgør mere end 40 % af den samlede disponible husstandsindkomst, fra 14,7 % i 2022 til 15,4 % i 2023.

Skolefrafald og faldende grundlæggende færdigheder giver også anledning til bekymring. Andelen af studerende, der forlader uddannelsessystemet tidligt, er fortsat høj og er steget til 10 % i 2022 (EU-gennemsnit: 9,6 %). I betragtning af den

Danmark klarer sig godt og gør fremskridt med hensyn til at nå de fleste af verdensmålene for bæredygtig udvikling vedrørende **miljømæssig bæredygtighed** (SDG 2, 6, 7, 9, 11, 12, 13 og 14), men er ved at bevæge sig væk fra målene og skal indhente EU-gennemsnittet med hensyn til SDG 15. Danmark klarer sig også godt med hensyn til næsten alle indikatorer vedrørende **produktivitet** (SDG 4, 8 og 9) og **makroøkonomisk stabilitet** (SDG 8, 16 og 17). Danmark fjerner sig længere fra målet for SDG 3 (Sundhed og trivsel), men resultaterne ligger allerede over EU-gennemsnittet (se bilag 1). Ud af de 17 verdensmål klarer Danmark sig bedre end EU-gennemsnittet for 15 mål. Resultaterne er særligt gode med hensyn til SDG 4 (Kvalitetsuddannelse), SDG 7 (Økonomisk overkommelig og ren energi), SDG 9 (Industri, innovation og infrastruktur) og SDG 10 (Mindre ulighed).

meget store efterspørgsel efter arbejdstagere førte dette kun til en lille stigning i andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (se bilag 14). Det er vigtigt at fastholde de unge i uddannelse og erhvervsuddannelse for at forbedre konkurrenceevnen på længere sigt, da unge, der forlader skolen tidligt, risikerer at blive udelukket fra arbejdsmarkedet, fordi de har utilstrækkelige færdigheder. De seneste resultater fra Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udviklings program for international elevevaluering viser et fald i de grundlæggende færdigheder: 20 % af eleverne opfylder ikke minimumsstandarderne for matematik og læsefærdigheder (se bilag 15). Der ses en kraftig tendens til, at dårlige resultater hænger sammen med socioøkonomisk baggrund og indvandrerbaggrund samt køn. En ekspertgruppe om køn har fremsat anbefalinger til regeringen om,

hvordan man kan mindske kløften mellem pigers og drenges faglige resultater.

Mod et mere stabilt boligmarked

Boligmarkedet er ved at stabilisere sig. Stigningerne i boligpriserne siden andet halvår af 2020 blev hurtigt vendt i anden halvdel af 2022 i takt med de løbende rentestigninger. I 2023 stabiliserede boligmarkedet sig, idet både boligsalget og boligpriserne steg til trods for højere renter og strammere kreditvilkår. I fjerde kvartal 2023 var boligpriserne 2,5 % højere end i fjerde kvartal 2022.

Boligbyggeriet faldt i 2023 på grund af betydelige rentestigninger og byggeomkostninger.

Et nyt boligskaftesystem med bl.a. nye boligvurderinger trådte i kraft den 1. januar 2024. Det nye system sætter en stopper for det mangeårige loft for løbende ejendomsskatter og forventes at føre til øget modstandsdygtighed og et mere retfærdigt skattesystem. Det kan føre til højere ejendomsskatter i de største byområder, hvor huspriserne er steget mest, mens det modsatte kan gælde for mindre tætbefolkede områder. Dette vil bidrage til at mindske de betydelige prisforskelle mellem små og store byer.

Gælden i den private sektor er fortsat meget høj, selv om den er blevet nedbragt noget. Både husholdningernes og de ikkefinansielle virksomheders gæld i forhold til BNP er høj og ligger blandt de højeste i EU og over benchmarket baseret på fundamentaler. Efter at være faldet i 2022 forventes begge tal stort set at have stabiliseret sig i 2023⁽⁶⁾. Den danske banksektor er velkapitaliseret og har en stærk likviditetsposition. Den har klaret sig forholdsvis godt igennem de seneste usikre år, men der er fortsat visse sårbarheder, hovedsagelig i forbindelse med kreditkvalitetsrisici (se bilag 18).

⁽⁶⁾ Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, Rapport om varslingsmekanismen 2024.

Det offentlige overskud falder

I de seneste år har Danmark registreret offentlige budgetoverskud samt et fald i den offentlige gældskvote. I 2023 var det offentlige budgetoverskud fortsat højt, nemlig 3,1 % af BNP. Udsigterne for 2024 og 2025 er fortsat, men faldende, budgetoverskud.

Danmark anses for at være udsat for en lav risiko med hensyn til den offentlige gælds holdbarhed på længere sigt (se bilag 21). Gældskvoten faldt til 29,3 % af BNP i 2023 og forventes at falde yderligere. En pensionsreform, der knytter den fremtidige lovbestemte pensionsalder sammen med udviklingen i den forventede levetid, bidrager til at imødegå de budgetmæssige udfordringer i forbindelse med en aldrende befolkning.

VIGTIGE REFORMER OG INVESTERINGER GENNEMFØRT MED EU-INSTRUMENTER

Finansiering fra genopretnings- og resiliensfaciliteten og samhørighedspolitikken styrker gensidigt Danmarks indsats for at forbedre sin konkurrenceevne og stimulere bæredygtig vækst. Ud over de 1,6 mia. EUR i finansiering fra genopretnings- og resiliensfaciliteten, der er beskrevet i bilag 3, yder samhørighedspolitikken 455,7 mio. EUR til Danmark for perioden 2021-2027. Den samlede støtte fra disse to instrumenter udgør ca. 0,56 % af landets BNP i 2023 sammenlignet med et EU-gennemsnit på 5,38 % (se bilag 4).

Danmark har i sin genopretnings- og resiliensplan gennemført politiske reformer, der forventes at forbedre landets konkurrenceevne og modstandsdygtighed yderligere. Der er navnlig truffet foranstaltninger inden for dekarbonisering og digitalisering af industrien, energieffektivitet, sundhedspleje, bæredygtig transport og cybersikkerhed. Danmark har investeret i udrulning af bredbånd i fjerntliggende områder uden tilstrækkelig dækning, energieffektivitet i industrien og grøn opvarmning, telemedicin og sundhedssystemernes modstandsdygtighed, dekarbonisering af industrien, bæredygtig transport og FoU-aktiviteter med henblik på den grønne omstilling.

Gennemførelsen af Danmarks genopretnings- og resiliensplan er godt i gang. Danmark har indgivet to betalingsanmodninger svarende til opfyldelse af 43 milepæle og mål i planen, og det har resulteret i en samlet udbetaling på 964 mio. EUR den 22. april 2024 (se bilag 3). Ud over den anden betalingsanmodning er gennemførelsen af planen stort set på rette spor.

Samhørighedsmidler bidrager til at tackle Danmarks udfordringer med hensyn til vækst og konkurrenceevne og til at støtte landets territoriale og sociale samhørighed. I programmeringsperioden 2014-2020 for samhørighedspolitikken fokuserede støtten på at styrke Danmarks konkurrenceevne ved at investere i grønne teknologier, ved at forbedre beskæftigelsesvilkårene gennem opkvalificerings- og omskolingsprogrammer og ved at hjælpe små og mellemstore virksomheder med at markedsføre deres produkter og tjenesteydelser. I den nuværende programmeringsperiode 2021-2027 har støtten til formål at fremskynde danske virksomheders grønne og digitale omstilling, forbedre klimatilpasningen i bycentre og turiststeder, fremme grøn opkvalificering og få sårbare grupper i arbejde eller uddannelse.

Støtte til den grønne omstilling og bæredygtig vækst

Flere foranstaltninger i den nationale genopretnings- og resiliensplan, der allerede er gennemført, støtter den grønne omstilling af den danske økonomi. Genopretnings- og resiliensplanen indeholder en omfattende grøn skattereform bestående af fire elementer, der vil fremme den grønne omstilling af den danske industri. De elementer, der allerede er vedtaget eller vedtaget, omfatter: i) et investeringsvindue, der skal tilskynde virksomheder til at investere i grønne teknologier og grøn hardware, ii) fremskyndet afskrivning af investeringer i anlægsaktiver og iii) højere CO₂-emissionsafgifter på industrien.

Danmark bruger forskellige EU-midler til at øge investeringerne i grøn FoU

Genopretnings- og resiliensplanen omfatter investeringer i FoU i bæredygtigt landbrug og bæredygtig fødevarereproduktion, grønne brændstoffer til transport og industri, kulstofopsamling og -lagring samt cirkulær økonomi med fokus på plastik og tekstiler. Der er også iværksat yderligere foranstaltninger til støtte for den grønne omstilling af landbrugssektoren. Regeringen har f.eks. afsluttet indkaldelser af ansøgninger om flere projekter, herunder bioraffinaderier, der omdanner biprodukter fra landbruget til biobrændstoffer og genfugtning af kulstofrig jord. Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) vil supplere de foranstaltninger, der finansieres af genopretnings- og resiliensplanen, ved at støtte 9 000 virksomheder i at innovere og tilpasse sig den grønne omstilling. Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO) vil støtte den grønne omstilling af 3 500 virksomheder i Nord- og Sydjylland, mens yderligere 1 100 virksomheder forventes at modtage støtte til at reducere deres CO₂-fodaftrek (se bilag 4).

Danmarks genopretnings- og resiliensplan omfatter også foranstaltninger til fremme af bæredygtig transport. Disse foranstaltninger bidrager til en anslået reduktion af drivhusgasemissionerne på 2,1 megaton fra vejtransportsektoren inden 2030. De foranstaltninger, der er gennemført i genopretnings- og resiliensplanen, omfatter en lovgivningsmæssig ændring, der sænker registreringsafgifterne for nul- og lavemissionskøretøjer, en politisk aftale om en testordning for vejafgifter, en analyse med henblik på at optimere den tunge godstransport og en aftale om en tilskudsordning for lavemissionsfærger. Danmark har også gennemført en oplysningskampagne for at fremme delebiler og samkørsel og en ordning til støtte for skrotning af gamle dieslbiler. Kommende investeringer vil understøtte omstillingen til grønne transportformer, herunder investeringer i cykelstier og ladestationer til elektriske cykler. Disse investeringer bør bidrage til at dekarbonisere transportsektoren i Danmark med forventede fordele med hensyn til konkurrenceevne og tilpasning til målene for den grønne omstilling.

Gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen bidrager også til at forbedre energieffektiviteten og fremme grøn opvarmning. Der blev indgået politiske aftaler om finansiering af tilskudsordninger til erstatning af olie- og gasbrændere med grønnere varmesystemer og til fremme af energieffektiviteten og grøn opvarmning af offentlige, private og industrielle bygninger. De årlige ansøgningsrunder for tilskud under ordningen, der støtter privatejede virksomheder med henblik på at opnå energibesparelser og dermed reducere omkostningerne, er også afsluttet. Kommissionen vil vurdere gennemførelsen af disse ordninger og deres resultater nærmere, når de relevante betalingsanmodninger indgives.

Højere ambitioner for en grønnere og renere økonomi – drevet af REPowerEU

Danmarks genopretnings- og resiliensplan indeholder nu et REPowerEU-kapitel, der omfatter forskellige energi- og klimarelaterede foranstaltninger. En national energikrisestab har til formål at forenkle og fremskynde de administrative procedurer og tilladelsesprocedurerne for den grønne omstilling. Staben samler interessenter fra de centrale og lokale forvaltninger, virksomheder, civilsamfundsorganisationer og arbejdsmarkedets parter. En central styringsgruppe bistået af et sekretariat i Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet koordinerer arbejdet i mindre arbejdsgrupper. De første 27 anbefalinger om sol- og vindenergi på land blev offentliggjort i februar 2024 ⁽⁷⁾. Et andet sæt anbefalinger med fokus på udrulningen af grønne opvarmningsløsninger blev offentliggjort i marts 2024 ⁽⁸⁾. En effektiv og virkningsfuld

⁽⁷⁾ [Mere sol og vind på land \(kefm.dk\)](#).

⁽⁸⁾ [Farvel til gas i danske hjem \(kefm.dk\)](#).

For at sætte skub i den økonomiske vækst og maksimere virkningen af EU-finansieringen omfatter Danmarks genopretnings- og resiliensplan reformer, der støtter investeringer under andre EU-instrumenter, hvilket skaber betydelige synergier og komplementaritet mellem de forskellige fonde. Den grønne skattereform omfatter f.eks. øgede skattefradrag og fremskyndet afskrivning, hvilket giver virksomhederne et incitament til at investere i modernisering af deres udstyr og ny teknologi og software. De foranstaltninger, der er planlagt i forbindelse med reformen, vil også gøre det muligt for virksomhederne at spare energi og omkostninger og reducere CO₂-emissionerne. Foranstaltninger under EFRU og FRO supplerer den grønne skattereform. EFRU støtter virksomheder i at innovere, digitalisere og tilpasse sig den grønne omstilling, ikke mindst ved at udvikle grønne teknologier. FRO støtter også virksomheder i deres grønne omstilling og i at reducere deres CO₂-fodaftryk. Desuden finansierer både FRO og ESF+ opkvalificering og omskoling af arbejdstagere og sikrer dermed, at Danmark har de nødvendige grønne færdigheder til at få mest muligt ud af det nye udstyr og af grønne løsninger og teknologier.

gennemførelse af anbefalingerne vil være afgørende for energikrisestabens succes.

REPowerEU-kapitlet omfatter også investeringer i vindenergisektoren, teknologier til CO₂-opsamling og -lagring, grøn opvarmning og grøn opkvalificering.

En hurtig gennemførelse af disse investeringer vil styrke den danske økonomis bæredygtige vækst og modstandsdygtighed. Komplementariteten og synergierne mellem REPowerEU-kapitlet og andre EU-midler er mest tydelige inden for grøn opkvalificering og omskoling af arbejdstagere. Foranstaltningen vedrørende grøn opkvalificering i REPowerEU-kapitlet suppleres af investeringer i grøn opkvalificering og omskoling under Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) og FRO. Disse foranstaltninger forventes at afhjælpe misforholdet mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer i specifikke sektorer og sætte yderligere skub i landets grønne omstilling.

betalingsanmodning under genopretnings- og resiliensplanen sammen med en ambitiøs cybersikkerhedsstrategi for bedre at forberede samfundet på nye digitale udfordringer. Desuden har endnu over 3 500 husstande og virksomheder i landdistrikterne fået højhastighedsbredbåndsdækning. Takket være foranstaltningen i genopretnings- og resiliensplanen og tidligere nationale foranstaltninger er næsten alle danske husholdninger nu dækket af net med meget høj kapacitet. De foranstaltninger, der finansieres under genopretnings- og resiliensfaciliteten, suppleres af EFRU, som støtter udviklingen og gennemførelsen af digitale forbedringer i erhvervssektoren, navnlig i små og mellemstore virksomheder, i overensstemmelse med den digitale strategi. Desuden støtter både ESF+ og FRO udviklingen af de færdigheder, der skal bruges i den grønne og den digitale omstilling, ved at opkvalificere og omskole arbejdstagere.

Fremskyndelse af den digitale omstilling

Genopretnings- og resiliensplanen og fondene under samhørighedspolitikken støtter den digitale omstilling i Danmark.

Den digitale strategi, der har til formål at forbedre digitaliseringen af den offentlige forvaltning, virksomheder, tjenester og job, blev vedtaget og iværksat under den anden

Et mere modstandsdygtigt og digitaliseret sundhedssystem

Danmark har truffet foranstaltninger til at styrke sundhedssystemets modstandsdygtighed, hvilket har bidraget til at lukke kløften i adgangen til sundhedsydelser i landdistrikter og byer.

Danmark har implementeret digitale løsninger, der gør det muligt for praktiserende læger at

optimere anamneseprocessen⁽⁹⁾ ved at anmode patienterne om at udfylde digitale spørgeskemaer om pneumokok- og influenzavaccinationer og graviditet via MinLæge-appen. Denne løsning giver praktiserende læger hurtig adgang til oplysninger om vaccinationer og bestemte sygdomme hos deres patienter. Det overordnede mål er at øge brugen af telemedicin for at skabe bedre forbindelse mellem borgerne og sundhedssystemet. Danmark har desuden indført et IT-system til indberetning af bivirkninger af covid-19-vacciner og andre lægemidler, som er tilgængeligt for alle praktiserende lægeklinikker i landet.

⁽⁹⁾ Sygehistorie, der skal bruges til at afdække det problem, der skal behandles, og guide den kliniske undersøgelse.

FREMTIDIGE PRIORITETER

Danmark står over for yderligere udfordringer i forbindelse med energi, dekarbonisering og cirkularitet i økonomien, bæredygtigt landbrug, mangel på arbejdskraft og færdigheder, FoU og innovation, boligmarkedet og privat gæld.

Det vil gavne Danmarks konkurrenceevne og socioøkonomiske modstandsdygtighed på lang sigt at løse disse udfordringer.

Vedvarende energi og elnet

Danmark er frontløber inden for vedvarende energi (se bilag 7). I henhold til klimaaftalen om grøn strøm og varme fra juni 2022 sigter Danmark mod at opnå en firedobling af produktionen af vedvarende energi på land⁽¹⁰⁾. Desuden fastlægger tillægsaftalen om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energiøen Bornholm rammerne for en udbygning af havvind på 9 GW (potentielt op til 14 GW) senest i 2030.

En hurtig politisk indsats på grundlag af anbefalingerne fra den nationale energikrisestab (NEKST) vil være afgørende. Krisestaben, der indtil videre skal køre i 2023 og 2024, og som delvis finansieres af EU gennem genopretnings- og resiliensfaciliteten, arbejder på at udarbejde og gennemføre anbefalinger med henblik på at forenkle og fremskynde de administrative procedurer og tilladelsesprocedurerne for den grønne omstilling. De første 27 anbefalinger om sol- og vindenergi på land blev offentliggjort i februar 2024. Den ene er allerede blevet gennemført, og flere andre befinder sig allerede på et fremskredent stadium. Et andet sæt anbefalinger med fokus på udrulningen af grønne

opvarmingsløsninger blev offentliggjort i marts 2024.

På grundlag af de foranstaltninger, der skal gennemføres i henhold til landets genopretnings- og resiliensplan for at fremskynde udbredelsen af vedvarende energi, vil Danmark med fordel kunne give yderligere lovgivningsmæssige incitamentter til at forbedre investeringssikkerheden. Med hensyn til udstedelse af tilladelser vil Danmark f.eks. kunne drage fordel af hurtigt at indføre målrettede foranstaltninger for at fremskynde udbredelsen af vedvarende energikilder i overensstemmelse med nødforordningen om en ramme for fremskyndelse af udbredelsen af vedvarende energi⁽¹¹⁾. Regeringen har fremsat et lovforslag, der, hvis det godkendes, vil gøre det muligt at gøre brug af nogle af bestemmelserne i nødforordningen og indføre den lovgivning, der er nødvendig for at gennemføre det reviderede direktiv om vedvarende energi.

Danmark øgede sin grænseoverskridende kapacitet i 2023, men det ville være gavnligt at sætte gang i en udbygning af nettet og opgradere transmissions- og distributionsnettene. Efter idriftsættelsen af Viking Link-kabelforbindelsen (et projekt af fælles interesse, der medfinansieres af EU gennem Connecting Europe-faciliteten) er Danmark nu sammenkoblet med Tyskland, Nederlandene, Sverige, Norge og (siden december 2023) Det Forenede Kongerige. Danmark er i færd med at udvikle yderligere projekter af fælles interesse med en stærk grænseoverskridende komponent og konnektivitetskomponent såsom Energiø Bornholms offshore hybridforbindelse til Tyskland, hybridforbindelsen Triton Link til

⁽¹⁰⁾ [Klimaafale om grøn strøm og varme 2022](#).

⁽¹¹⁾ Rådets forordning (EU) 2024/223 af 22. december 2023.

Belgien og North Sea Wind Power Hub med forbindelser til Nederlandene og Tyskland (se bilag 7). Disse projekter bidrager til at gøre Danmark til en stadig mere relevant eksportør af elektricitet fra vedvarende energikilder. På den baggrund vil det være afgørende med en integreret systemplanlægning for den fremtidige udvidelse og opgradering af nettet for at imødekomme efterspørgslen og behovet for fleksibilitet både på transmissions- og distributionsniveau.

Landbrug og cirkulær økonomi

Landbrugspolitikken spiller en central rolle for Danmarks vej mod bæredygtig vækst. Den danske landbrugssektor er ligesom transportsektoren landets største kilde til drivhusgasemissioner, der er omfattet af EU's forordning om indsatsfordeling⁽¹²⁾ (38 %, hvilket er mere end det dobbelte af EU-gennemsnittet, se bilag 6). Den danske regering har politisk forpligtet sig til at indføre beskatning af drivhusgasemissioner fra landbrugssektoren⁽¹³⁾. I februar 2024 offentliggjorde ekspertgruppen for en grøn skattereform sine forslag til tre forskellige modeller. Regeringen har sat et interessentudvalg under ledelse af Økonomiministeriet til at evaluere modellerne og finde frem til en mulig løsning. Regeringens forslag vil muligvis blive forelagt Folketinget inden udgangen af 2024.

En bæredygtig landbrugsfødevareresektor er ikke kun afgørende for at nå klimamålene, men også for at genoprette forringet biodiversitet og skadede økosystemer⁽¹⁴⁾. Intensive landbrugsmetoder

⁽¹²⁾ For hver EU-medlemsstat fastsætter forordningen om indsatsfordeling et nationalt mål for reduktion af drivhusgasemissioner senest i 2030 i følgende sektorer: indenlandsk transport (undtagen luftfart), byggeri, landbrug, småindustri og affaldshåndtering.

⁽¹³⁾ [Ansvar for Danmark \(regeringen.dk\)](https://www.regeringen.dk/ansvar-for-danmark).

⁽¹⁴⁾ OECD, *Assessing biodiversity-related financial risks: Navigating the landscape of existing approaches*, OECD Environment Policy Papers, 2023, nr. 36, <https://doi.org/10.1787/d52137a5-en>.

forårsager betydelig udvaskning af næringsstoffer og afstrømning fra marker. Dette har alvorlige konsekvenser for jordbundens sundhed og for de akvatiske og marine økosystemer, hvilket fører til forringelse af naturkapitalen (se bilag 6)⁽¹⁵⁾. På grundlag af foranstaltningerne i genopretnings- og resiliensplanen og planlagte nationale initiativer, der bidrager til at løse disse problemer, vil Danmark kunne drage fordel af at fremskynde omstillingen til bæredygtigt landbrug og økologisk landbrug, navnlig ved at træffe yderligere foranstaltninger til at reducere næringsstofudvaskning og afstrømning fra markerne. Det vil også være hensigtsmæssigt at styrke indsatsen i sektoren for arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug (LULUCF), herunder ved at genoprette naturlige vandegenskaber i lavtliggende kulstofrig jord og udvide skovarealer og beskyttede områder. Regeringens planlagte foranstaltninger på dette område forventes at være utilstrækkelige til at opfylde LULUCF-målet for kulstoffjernelse i 2030⁽¹⁶⁾.

Danmark har forbedret affaldshåndteringen, men der er behov for en yderligere indsats for at reducere landets materialefodaftryk og (kommunale) affaldsproduktion og reducere mængden af affald til forbrænding. Ifølge foreløbige data for 2022 faldt den kommunale affaldsproduktion i forhold til tidligere år, men lå stadig over EU-gennemsnittet (787 kg/indbygger mod 513 kg/indbygger). Genanvendelsesprocenten for kommunalt affald lå over EU-gennemsnittet i 2022, men tallene er foreløbige og svingende. I 2022 lå affaldsforbrændingen stadig et godt stykke over EU-gennemsnittet (trods et fald mellem 2020 og 2022), og landet havde EU's næsthøjeste materialefodaftryk.

⁽¹⁵⁾ Benoît Dessirier et al., A century of nitrogen dynamics in agricultural watersheds of Denmark, *Environmental Research Letters*, 2023, EEA, Soil monitoring in Europe – Indicators and thresholds for soil health assessments, 2022, Europa-Kommissionen, SWD(2023) 417 final, 2023.

⁽¹⁶⁾ Fremskrivninger fremsendt i Danmarks udkast til ajourført national energi- og klimaplan for 2023.

Handlingsplanen for den cirkulære økonomi, der blev vedtaget i 2021, omfatter en lang række initiativer, herunder foranstaltninger for en grøn affaldssektor⁽¹⁷⁾. En yderligere indsats kunne imidlertid være gavnlig for at reducere mængden af affald, der produceres og forbrændes, og erstatte affaldsforbrænding med grønnere varmekilder i de nationale fjernvarmesystemer. Øgede investeringer i miljøbeskyttelse og bæredygtig vand- og jordbundsforvaltning kan yderligere støtte omstillingen til en cirkulær økonomi. Danmark er den eneste EU-medlemsstat, der ikke har leveret sin endelige ramme for prioriterede foranstaltninger for investeringer i Natura 2000-områder (se bilag 6).

Mangel på arbejdskraft og færdigheder

Manglen på arbejdskraft er blevet mindre, men er fortsat en stor udfordring for mange danske virksomheder. Selv om arbejdsmarkedet stadig kan betragtes som stramt med et højt beskæftigelsesniveau og lav arbejdsløshed (se bilag 14), er efterspørgslen efter arbejdstagere begyndt at falde. Antallet af ledige stillinger faldt i fjerde kvartal 2023 for sjette kvartal i træk siden det højeste niveau i andet kvartal 2022. Andelen af ledige stillinger lå på 2,6 % i fjerde kvartal 2023. På trods af lempelsen på arbejdsmarkedet er manglen på arbejdskraft stadig en udfordring for mange virksomheder og sektorer, navnlig inden for byggeri, sundhedspleje og hotel- og restaurationsbranchen. I servicesektoren og bygge- og anlægssektoren mente mellem 25 % og 30 % af virksomhederne, at manglen på arbejdskraft begrænsede deres forretning⁽¹⁸⁾. Afhjælpning af manglen på arbejdskraft hæmmes af en betydelig lavtlønsfælde og deraf følgende lave incitamenter til at tage arbejde for potentielle

lavtlønnede, navnlig for sekundære forsørgere (se bilag 19).

Ud over det generelle udbud af arbejdskraft er manglen på færdigheder også et alvorligt problem i flere sektorer, navnlig dem, hvor behovet for grønne og digitale færdigheder er størst. Danske virksomheder melder om et højt niveau af forgæves rekrutteringer, idet en fjerdedel af rekrutteringsforsøgene endte med, at stillingen ikke blev besat (12 %) eller blev besat med en ny medarbejder, som ikke havde alle de ønskede erfaringer eller kvalifikationer eller den ønskede uddannelse (12 %) (19). Forgæves rekrutteringer er mest udbredt inden for hotel- og restaurationsbranchen, landbrug, bygge og anlæg samt støttetjenester. Ifølge Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed blev der i 2023 rapporteret om mangel på arbejdskraft inden for en række erhverv, der kræver specifikke færdigheder eller viden med henblik på den grønne omstilling, herunder civilingeniører, elektroingeniører og elektrikere. Behovet for grønne færdigheder og digitale færdigheder vil kun blive større med gennemførelsen af de nødvendige investeringer i den dobbelte grønne og digitale omstilling.

Den danske regering har taget flere initiativer til at øge udbuddet af arbejdskraft og fremme opkvalificering og omskoling, selv om det er for tidligt at vurdere deres effektivitet. Dette omfatter initiativer til: i) at tilskynde ældre arbejdstagere til at blive på arbejdsmarkedet (afskaffelse af behovsvurdering⁽²⁰⁾ af egen og partnerens arbejdsindkomst i det offentlige pensionssystem), ii) at lette rekrutteringen af udenlandsk arbejdskraft ("fast track-ordning" og "supplerende beløbsordning") og iii) at tackle udfordringerne i de mest berørte sektorer. I den offentlige sektor nåede arbejdsmarkedets parter og regeringen til

⁽¹⁹⁾ STAR/Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, december 2023, Rekrutteringssurvey.

⁽²⁰⁾ Ved behovsvurderede sociale ydelser forstås sociale ydelser, som udtrykkeligt eller stiltiende beror på modtagerens indkomst og/eller formue, der skal ligge under et bestemt niveau. Se [Eurostats glossar](#) for yderligere oplysninger.

⁽¹⁷⁾ [Miljøministeriet, 2021, Handlingsplan for cirkulær økonomi.](#)

⁽¹⁸⁾ Europa-Kommissionen, 2024, første kvartal, *GD ECFIN Quarterly Business Survey*.

enighed om en ekstraordinær ramme på 912 mio. EUR (6,8 mia. DKK) til løn og arbejdsvilkår, der skal gennemføres senest i 2026. For at afhjælpe manglen på færdigheder, herunder grønne færdigheder, har den danske regering indført nogle ordninger. Arbejdsløse kan modtage 110 % af dagpengesatsen, hvis de tager en uddannelse for et erhverv, der er opført på "positivlisten" over erhverv med den mest akutte mangel på arbejdskraft og kvalifikationer. Grøn opkvalificering støttes gennem øremærkede midler til erhvervsuddannelse i REPowerEU-komponenten i den danske genopretnings- og resiliensplan. Udvalgene for erhvervsuddannelserne har kortlagt de fremtidige kvalifikationsbehov i forbindelse med den grønne omstilling. Dette arbejde vil blive brugt til at målrette midlerne effektivt.

Erhvervsuddannelsernes tiltrækningskraft kan styrkes yderligere for både erhvervsrettet grund- og videreuddannelse. I de seneste år har andelen af unge, der forlader skolen tidligt, været stigende. Andelen af voksne, der deltager i uddannelse, er høj sammenlignet med EU-gennemsnittet, men har været støt faldende siden 2016 (bilag 14). Yderligere tiltag kan bidrage til at øge erhvervsuddannelsernes kvalitet og tiltrækningskraft. Det danske erhvervsuddannelsessystem er tredelt og omfatter arbejdsmarkedets parter, hvilket sikrer, at arbejdsmarkedets behov kan tages i betragtning på uddannelsesniveau. Systemet kunne dog være mere fleksibelt for at tilpasse undervisningsplanerne hurtigere.

Tiltrækning og fastholdelse af kvalificeret uddannelsespersonale er afgørende for en vellykket afhjælpning af manglen på kvalificeret arbejdskraft. Der er mangel på kvalificerede lærere på alle uddannelsesniveauer (se bilag 15). Selv om den seneste politiske aftale om folkeskolen omfatter nogle initiativer, kan yderligere foranstaltninger rettet mod uddannelse og arbejdsvilkår overvejes ikke blot for at opgradere eksisterende medarbejders kvalifikationer i alle uddannelsessektorer, men også for at gøre det mere attraktivt at være lærer.

Bredere innovation

Takket være det stærke FoU-system er Danmark førende på innovationsfronten i EU, men erhvervslivets FoU-intensitet er faldende, og produktivetskløften mellem store og små virksomheder vokser. Den europæiske resultattavle for innovation 2023 udpeger Danmark som EU's førende innovator. Der investeres mange midler i innovation, herunder et forholdsvis højt niveau af FoU-udgifter og en forholdsvis høj andel af FoU-personale i den samlede beskæftigelse. Investeringerne i immaterielle aktiver og patentansøgninger ligger også et godt stykke over EU-gennemsnittet. Erhvervslivets FoU-intensitet er imidlertid faldende og er i stigende grad koncentreret (se bilag 11). Den voksende produktivetsforskel mellem store og små virksomheder tyder på svagheder i udbredelsen af de teknologiske fremskridt. For at afhjælpe denne forskel er det nødvendigt at udvide innovationsgrundlaget og inddrage flere virksomheder i FoU-aktiviteter for at fremme udbredelsen af innovation. Tilvejebringelsen af yderligere midler på markedet kan også øge de disponible finansieringsressourcer.

Gøre boligmarkedet mere modstandsdygtigt

Økonomisk overkommelige boliger er fortsat en udfordring for mange husholdninger. De vigtigste problemstillinger er høje priser på ejerboliger, et stærkt reguleret udlejningsmarked og lange ventetider for socialt boligbyggeri i de største byområder som Københavnsområdet. Procentdelen af husstande, der oplyser, at boligudgifter udgør en byrde, steg med 7 procentpoint mellem 2022 og 2023 og nåede op på 51 % af husstandene – det højeste niveau siden undersøgelsens start i 2004 ⁽²¹⁾. Der blev i 2021 indgået en politisk aftale om

⁽²¹⁾ Danmarks Statistik, [Boligbyrde](#).

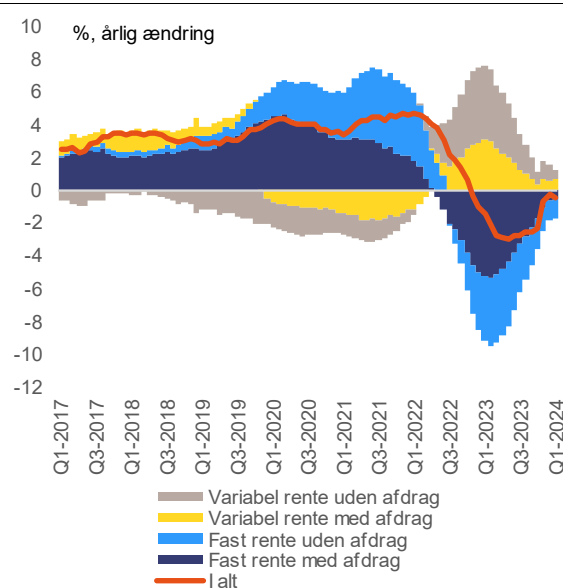
yderligere at øge opførelsen af økonomisk overkommelige lejeboliger, primært socialt boligbyggeri, med et samlet budget på 1,35 mia. EUR for 2022-2035. Siden efteråret 2022 har der været flere støtteordninger til fremme af opførelsen af lejeboliger til overkommelige priser. Den danske regering har meddelt, at den vil fremlægge et omfattende boligpolitisk forslag rettet mod et boligmarked med et blandet udbud af ejerboliger, socialt boligbyggeri, andelsboliger og privat udlejning.

De danske husholdningers realkreditgæld er faldende i forhold til BNP, men er stadig den højeste i EU. Dette skyldes flere faktorer, herunder et effektivt og specifikt realkreditfinansieringssystem (under visse omstændigheder har indehavere af realkreditlån mulighed for at vælge rentefrie og afdragsfrie realkreditlån). Desuden giver skattesystemet mulighed for høje skattefradrag for rentebetalinger på realkreditlån. Realkreditlån med variabel rente samt rente- og afdragsfrie realkreditlån kan imidlertid udgøre potentielle risici for økonomisk sårbare og meget gældstyngede husholdninger. Samlet set er de danske husholdninger allerede de mest forgældede i EU, hvilket indebærer, at der er behov for forsigtige kreditstandarder i forbindelse med ydelse af afdragsfrie realkreditlån. En højere rente har ført til betydeligt højere udgifter til rentebetalinger for nogle husejere, hvilket har haft en negativ indvirkning på deres betalingsevne og dermed gjort dem mere sårbare.

Det Systemiske Risikoråd anbefaler en sektorspecifik systemisk buffer for eksponeringer mod ejendomsselskaber. Kreditinstitutterne har store eksponeringer mod erhvervsejendomsmarkedet. I december 2023 beløb långivningen til ejendomsselskaber sig til 72 mia. EUR, svarende til ca. 38 % af kreditinstitutternes erhvervseksponeringer ⁽²²⁾, som er steget yderligere i de seneste år ⁽²³⁾. Størstedelen af

långivningen ydes imidlertid til fast ejendom, der ikke desto mindre i sidste ende skal anvendes til beboelse, og ved udgangen af 2023 er kun 21,5 % af erhvervslåneporteføljen knyttet til erhvervsejendomme, hvilket er på linje med EU-gennemsnittet og lavere end året før. Højere renter, der ikke kan overvælttes, og en svækkelse af den økonomiske vækst kan alligevel udgøre en risiko for ejendomsselskabernes gældsserviceringsvne. I erkendelse af de potentielle risici har regeringen forpligtet sig til at følge henstillingen fra Det Systemiske Risikoråd.

Figur 3.1: Realkreditlån efter type

(1) Fordeling af den årlige vækst i realkreditlån til husholdninger til nominal værdi

Kilde: Danmarks Nationalbank

⁽²²⁾ [Høj indtjening kan modgå øgede risici i bankerne \(nationalbanken.dk\)](https://nationalbanken.dk).

⁽²³⁾ Størstedelen af långivningen ydes imidlertid til fast ejendom, der skal anvendes til beboelse, og ved udgangen af 2023 er kun 21,5 % af

erhvervslåneporteføljen knyttet til erhvervsejendomme, hvilket er på linje med EU-gennemsnittet og lavere end for et år siden.

Midtvejsrevisionen af fondene under samhørighedspolitikken for Danmark

Midtvejsrevisionen af samhørighedspolitikken fonde er en mulighed for at vurdere samhørighedspolitikken programmer og tackle nye behov og udfordringer i EU's medlemsstater og deres regioner. Medlemsstaterne gennemgår hvert program under hensyntagen til bl.a. de udfordringer, der er konstateret i det europæiske semester, herunder i de landespecifikke henstillinger for 2024. Denne revision danner grundlag for et forslag fra medlemsstaten om den endelige tildeling af 15 % af de EU-midler, der indgår i hvert program.

Danmark har gjort fremskridt med gennemførelsen af samhørighedspolitikken programmer og den europæiske søjle for sociale rettigheder, men der er stadig udfordringer som skitseret i denne rapport, herunder i bilag 14 og 17. Navnlig er der stadig betydelige forskelle mellem hovedstadsregionen og resten af landet med hensyn til BNP pr. indbygger og andel af FoU-udgifterne. På denne baggrund er det fortsat vigtigt at fortsætte gennemførelsen af de planlagte prioriteter med særlig vægt på: i) at tilskynde til innovation for at støtte yderligere forgrønning og digitalisering af samfundet, samtidig med at der fortsat tages hånd om regionale økonomiske og sociale forskelle og tages hensyn til demografiske udfordringer, ii) at fremme erhvervsuddannelser og deres tiltrækningskraft og iii) at opgradere den voksne befolknings, herunder indvandreres, grundlæggende færdigheder.

Danmark kan også drage fordel af de muligheder, der er til rådighed under platformen for strategiske teknologier for Europa (STEP) ⁽²⁴⁾, med henblik på at fremme yderligere investeringer i teknologier, der støtter den dobbelte omstilling, samt relaterede nødvendige investeringer i mangel på færdigheder og arbejdskraft. Danmark kunne overveje at fokusere på rene og ressourceeffektive teknologier og relaterede værdikæder, navnlig i energisektoren, og digitale teknologier til gavn for mennesker og små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Dette vil supplere de foranstaltninger, som Danmark allerede har truffet for at støtte store virksomheder i udviklingen af rene teknologier og øge medfinansieringssatsen for SMV'er.

⁽²⁴⁾ [Forordning \(EU\) 2024/795](#).

VIGTIGSTE KONSTATERINGER

Danmarks genopretnings- og resiliensplan omfatter foranstaltninger til håndtering af en række strukturelle udfordringer i synergi med andre EU-fonde, herunder fondene under samhørighedspolitikken, ved at:

- **fremskynde den grønne omstilling** ved at gennemføre en grøn skattereform, fremme investeringer i energieffektivitet og ren energi, finansiere foranstaltninger til reduktion af drivhusgasemissioner fra transport, landbrug og andre sektorer og tilskynde til yderligere investeringer fra markedet
- **fremskynde den digitale omstilling** efter vedtagelsen af den nye digitale strategi, modernisere den offentlige forvaltning, hjælpe virksomheder med at investere i digital teknologi
- **fremme grønne FoU-investeringer** og inddrage flere virksomheder i forskningsaktiviteter samt støtte grønne FoU-projekter
- **styrke sundhedssystemet** ved at fremme digitaliseringen af sundhedssystemet, herunder telemedicin, samt logistisk støtte til kritiske lægemidler.

En fortsat indsats er afgørende for en vellykket gennemførelse af alle foranstaltningerne i Danmarks genopretnings- og resiliensplan senest i august 2026.

Ud over at gennemføre reformerne og investeringerne i genopretnings- og resiliensplanen kan Danmark yderligere styrke sin konkurrenceevne på lang sigt ved at:

- **afhjælpe manglen på økonomisk overkommelige boliger i byområder og øge den finansielle**

modstandsdygtighed over for sårbarheder knyttet til boligmarkedet og husholdningernes gæld

- **stimulere erhvervsinvesteringer i FoU, navnlig for små og mellemstore virksomheder,** og udvide innovationsgrundlaget for at mindske produktivitetskløften mellem store og små virksomheder
- **forbedre udbuddet af grundlæggende færdigheder,** herunder ved at tiltrække og fastholde kvalificerede lærere og ved at lægge særlig vægt på dårlige resultater knyttet til socioøkonomisk baggrund og køn
- **afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder,** investere i omskoling og opkvalificering af arbejdstagere og øge deltagelsen i erhvervsuddannelse, herunder for at fremme den grønne og den digitale omstilling
- **dekarbonisere** økonomien ved yderligere at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for udbredelsen af vedvarende energi og ved at fremskynde omstillingen til bæredygtigt landbrug, herunder ved at intensivere indsatsen for at begrænse alle typer drivhusgasemissioner og tackle udvaskning af næringsstoffer og afstrømning fra markerne
- **gøre yderligere fremskridt med omstillingen til en cirkulær økonomi og affaldshåndtering,** navnlig med hensyn til forebyggelse, genanvendelse og mindre forbrænding af (kommunalt) affald – dette omfatter også en reduktion af afhængigheden af affaldsforbrænding med henblik på varmeproduktion.

BILAG

Tværgående indikatorer	24
A1. Verdensmålene for bæredygtig udvikling	24
A2. Fremskridt med gennemførelsen af landespecifikke henstillinger	26
A3. Genopretnings- og resiliensplanen – gennemførelse	30
A4. Andre EU-instrumenter rettet mod genopretning og vækst	32
A5. Modstandsdygtighed	35
Miljømæssig bæredygtighed	37
A6. Den europæiske grønne pagt	37
A7. Energiomstilling og konkurrenceevne	43
A8. Fair transition to climate neutrality	49
Produktivitet	52
A9. Ressourceproduktivitet, effektivitet og cirkularitet	52
A10. Digital omstilling	55
A11. Innovation	58
A12. Industry and single market	60
A13. Offentlig forvaltning	64
Retfærdighed	66
A14. Beskæftigelse, færdigheder og socialpolitiske udfordringer i lyset af den europæiske søjle for sociale rettigheder	66
A15. Almen og faglig uddannelse	68
A16. Sundhed og sundhedssystemer	71
A17. Økonomiske og sociale resultater på regionalt plan	73
Makroøkonomisk stabilitet	76
A18. Udvikling i finanssektoren	76
A19. Beskatning	78
A20. Tabel med økonomiske og finansielle indikatorer	81
A21. Analyse af gældsholdbarheden	82

LISTE OVER TABELLER

A2.1. Oversigt over de landespecifikke henstillinger for 2019-2023	27
--	----

A3.1. Nøglefakta i den danske genopretnings- og resiliensplan	30
A3.2. Foranstaltninger i Danmarks genopretnings- og resiliensplan	31
A4.1. Støtte fra EU-instrumenter i Danmark	34
A5.1. Indeks for modstandsdygtighed på tværs af dimensioner for Danmark og EU-27	35
A6.1. Indikatorer til sporing af fremskridt med den europæiske grønne pagt ud fra et makroøkonomisk perspektiv	42
A7.1. Centrale energiindikatorer	48
A8.1. Nøgleindikatorer for en retfærdig omstilling i Danmark	50
A9.1. Cirkularitetsindikatorer	53
A10.1. Centrale mål for det digitale årti, der overvåges ved hjælp af indikatorerne i indekset over den digitale økonomi og det digitale samfund	57
A11.1. Centrale innovationsindikatorer	59
A12.1. Industri og det indre marked	63
A13.1. Indikatorer for offentlig forvaltning	65
A14.1. Den sociale resultattavle for Danmark	66
A14.2. Danmarks situation med hensyn til 2030-målene for beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse	67
A15.1. EU-mål og andre kontekstuelle indikatorer under strategirammen for det europæiske uddannelsesområde	69
A16.1. Nøgleindikatorer for sundhed	72
A17.1. Udvalgte indikatorer på regionalt plan i Danmark	74
A18.1. Indikatorer for finansiel soliditet	77
A19.1. Beskatningsindikatorer	80
A20.1. Økonomiske og finansielle nøgleindikatorer	81
A21.1. Analyse af gældsholdbarheden - Danmark	84
A21.2. Heatmap over risici for den finanspolitiske holdbarhed - Danmark	84

LISTE OVER FIGURER

A1.1. Fremskridt hen imod verdensmålene i Danmark	24
A2.1. Danmarks fremskridt med de landespecifikke henstillinger fra 2019 og 2023 (det europæiske semester 2024)	26
A3.1. Tilskud udbetalt under genopretnings- og resiliensfaciliteten i alt	31
A4.1. Fordeling af midler fra samhørighedspolitikken på tværs af politiske mål i Danmark	33
A4.2. Fordeling af midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten efter søjle i Danmark	33
A6.1. Drivhusgasemissioner fra indsatsfordelingssektorerne i mio. ton CO ₂ -ækvivalenter, 2005-2022	37
A6.2. Ændringer i belægningsgrad og økologisk landbrug	40
A6.3. Manglende miljøinvesteringer, årligt gennemsnit	40
A7.1. Danmarks detailpriser på energi for husholdninger og industri	43
A7.2. Tendenser i elpriserne for erhvervsforbrugere (EU og udenlandske partnere)	44
A7.3. Danmarks installerede vedvarende kapacitet (venstre) og sammensætningen af elproduktion (højre)	45
A8.1. Udfordringer i forbindelse med en retfærdig omstilling i Danmark	50
A8.2. Andelen af ledige stillinger i sektorer i omstilling samt råstofudvinding	51
A9.1. Behandling af kommunalt affald	52
A9.2. ETS-emissioner efter sektor siden 2013	52
A11.1. Erhvervslivets udgifter til forskning og udvikling i % af BNP	58
A12.1. Samlet faktorproduktivitet	60
A12.2. Produktivitet efter sektor	60
A13.1. Forvaltningens effektivitet	64
A13.2. Andel af kvinder og mænd i ledende stillinger	64
A15.1. Dårlige resultater efter område, PISA 2012, 2018 og 2022	68
A16.1. Forventet levetid ved fødslen, år	71
A16.2. Forventet stigning i de offentlige udgifter til sundhedspleje i perioden 2024-2070	71
A17.1. Udviklingen i det regionale BNP pr. indbygger i Danmark	73
A17.2. Reel bruttoværditilvækst pr. beskæftiget	73
A17.3. Drivhusgasemissioner pr. indbygger i Danmark i 2022	75
A19.1. Skattekiloe for enlige og sekundære forsørgere i % af de samlede arbejdskraftomkostninger, 2023	78
A19.2. Skatteindtægter fra forskellige skattetyper, % af samlede indtægter	79

LISTE OVER KORT

A17.1. Indeks for regional konkurrenceevne

74

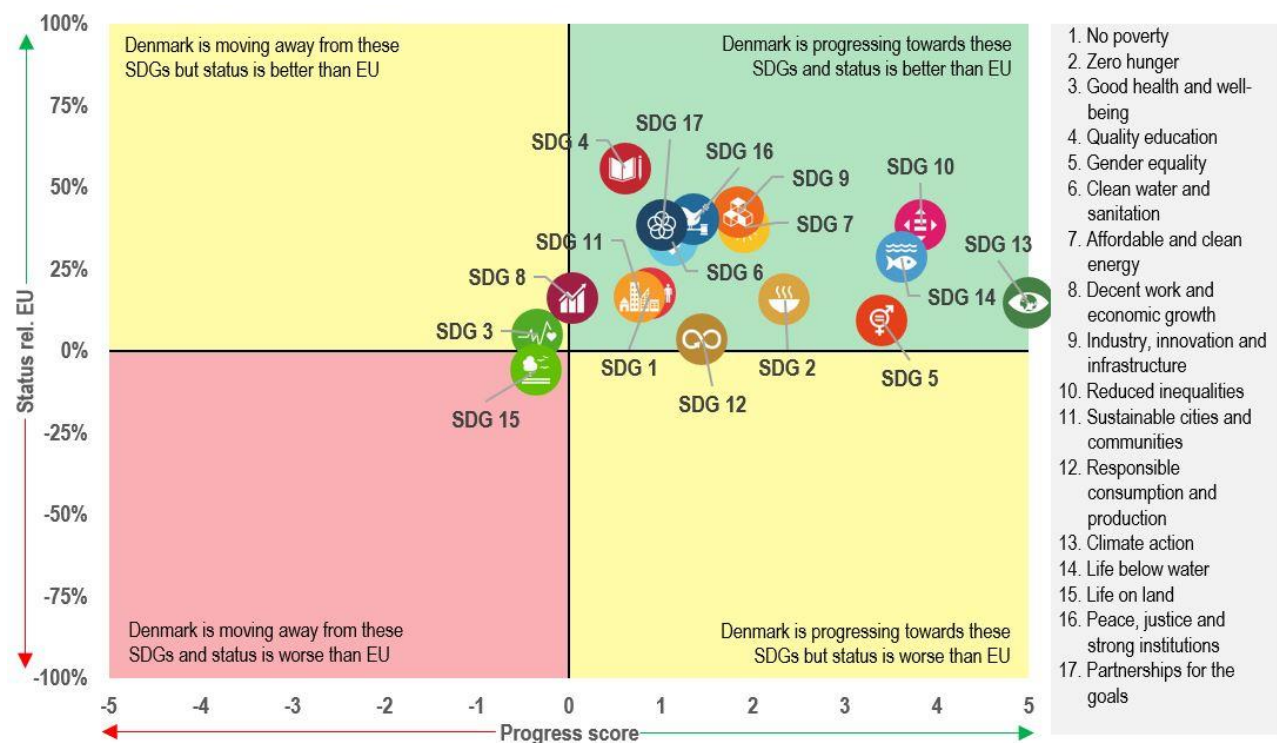

I dette bilag foretages en vurdering af Danmarks fremskridt hen imod verdensmålene for bæredygtig udvikling ("verdensmålene") inden for de fire dimensioner af konkurrencedygtig bæredygtighed. De 17 verdensmål og de dertil knyttede indikatorer udgør en referenceramme for FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling. Målet er at afskaffe alle former for fattigdom og bekæmpe uligheder samt klimaændringer og miljøkrisen, samtidig med at det sikres, at ingen lades i stikken. EU og medlemsstaterne er engageret i denne historiske globale rammeaftale og agter at spille en aktiv rolle for at gøre flest mulige fremskridt hen imod verdensmålene. Figuren nedenfor tager udgangspunkt i EU's indikatorer for verdensmålene, som blev udviklet for at kunne følge fremskridtene med opfyldelsen af disse mål i en EU-sammenhæng.

Danmark klarer sig godt og gør fremskridt hen imod de fleste af verdensmålene

vedrørende *miljømæssig bæredygtighed* (SDG 2, 6, 7, 9, 11, 12, 13 og 14). Resultaterne bevæger sig imidlertid væk fra målene for SDG 15, og Danmark skal indhente EU-gennemsnittet for dette SDG. Andelen af vedvarende energi i det endelige bruttoenergiforbrug (SDG 7) steg fra 34,4 % i 2017 til 41,6 % i 2022, hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet (23 % i 2022). Nettodrivhusgasemissionerne (SDG 13) faldt fra 9,2 ton pr. indbygger i 2017 til 7,4 ton pr. indbygger i 2022, hvilket er tættere på EU-gennemsnittet (7,3 ton pr. indbygger i 2022). Nettodrivhusgasemissionerne fra arealanvendelse og skovbrug (SDG 13) faldt betydeligt fra 16,7 ton CO₂-ækvivalenter pr. km² i 2017 til – 8,9 ton i 2022, hvilket imidlertid er højere end EU-gennemsnittet (– 56,0 ton CO₂-ækvivalenter pr. km² i 2022). Andelen af grønne obligationer i den samlede udstedelse (SDG 13) i 2022 var højere end EU-gennemsnittet (13,9 % mod 8,9 %). Med hensyn til affaldsproduktion og -håndtering (SDG

Figur A1.1: Fremskridt hen imod verdensmålene i Danmark

Bemærkninger: Der findes detaljerede datasæt om de forskellige verdensmål i ESTAT-rapporten "[Sustainable development in the European Union](#)", nærmere oplysninger om omfattende landespecifikke data om medlemsstaternes fremskridt på kort sigt findes i: [Vigtigste resultater – indikatorer for bæredygtig udvikling – Eurostat \(europa.eu\)](#). En høj status betyder ikke, at et land er tæt på at nå et specifikt mål for bæredygtig udvikling, men signalerer, at det klarer sig bedre end EU i gennemsnit. Scoren for fremskridt er et absolut mål baseret på indikatorændringerne i de seneste fem år. Beregningen tager ikke hensyn til målværdier, da de fleste af EU's politiske mål kun gælder for det samlede EU-niveau. Afhængigt af datatilgængeligheden for hvert mål vises ikke alle 17 mål for bæredygtig udvikling for hvert land.

Kilde: Eurostat, senest ajourført den 25. april 2024. Dataene henviser hovedsagelig til perioden 2017-2022 eller 2018-2023. Data om verdensmålene kan variere i rapporten og dens bilag som følge af forskellige skæringsdatoer.

12) faldt den cirkulære materialeanvendelse fra 7,9 % til 7,4 % mellem 2017 og 2022 og ligger under EU-gennemsnittet (11,5 % i 2022). Genanvendelsesprocenten for kommunalt affald (SDG 11) steg imidlertid mellem 2020 (45 %) og 2022 (52,3 %) og ligger over EU-gennemsnittet (48,6 % i 2022). Materialefodaftrykket (SDG 12) steg derimod fra 22,9 ton pr. indbygger til 34,4 ton mellem 2017 og 2022 og er mere end dobbelt så højt som EU-gennemsnittet (14,9 ton pr. indbygger i 2022). Med hensyn til SDG 14 (Livet i havet) klarer Danmark sig lidt bedre end EU-gennemsnittet med hensyn til flere indikatorer. Andelen af beskyttede landområder (SDG 15) i Danmark ligger betydeligt under EU-gennemsnittet (14,9 % af det samlede areal sammenlignet med 26,0 % i 2021). Foranstaltningerne i Danmarks genopretnings- og resiliensplan støtter prioriteterne for grøn omstilling og dekarbonisering ved at tilskynde til udfasning af fossile brændstoffer inden for fjernvarme, fremskynde udbredelsen af vedvarende energikilder, fremme bæredygtig transport, fremme grøn forskning og innovation og beskatte drivhusgasemissioner.

Danmark klarer sig godt og gør gode fremskridt for de fleste verdensmål vedrørende retfærdighed (SDG 1, 4, 5, 7, 8 og 10). Danmark fjerner sig længere fra målet for SDG 3 (Sundhed og trivsel), men resultaterne ligger allerede over EU-gennemsnittet for dette mål. Landet klarer sig over EU-gennemsnittet for de fleste indikatorer vedrørende fattigdom, kvalitetsuddannelse, ren og økonomisk overkommelig energi, inklusiv vækst og ulighed (SDG 1, 4, 7, 8 og 10). De overordnede resultater for SDG 5 (Ligestilling mellem kønnene) ligger en anelse under EU-gennemsnittet, mens antallet af pladser besat af kvinder i Folketinget og regeringen steg fra 36,3 % i 2018 til 44,1 % i 2023 (EU-gennemsnit: 33,2 % i 2023). Repræsentationen af kvinder i ledende stillinger er også steget betydeligt. I 2018 tegnede kvinder sig for 27,7 % af alle bestyrelsesmedlemmer, mens tallet for 2023 nåede op på 41,4 %, hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet på 33,8 %. Med hensyn til SDG 10 (Mindre ulighed) faldt forskellen i beskæftigelsesfrekvensen mellem personer med unionsborgerskab og personer med ikke-EU-borgerskab (udtrykt som en forskel i procentpoint og beregnet for befolkningen i alderen 20-64 år) betydeligt mellem 2018 og 2023 (fra 19,2 til 11,7, hvilket er under EU-gennemsnittet på 13,2 i 2023). Andelen af befolkningen, der ikke er i stand til at holde deres

hjem tilstrækkeligt varme (SDG 7), steg mellem 2017 og 2022, men ligger stadig betydeligt under EU-gennemsnittet (5,1 % mod 9,3 % i 2022).

Danmark klarer sig godt med hensyn til alle verdensmålene vedrørende produktivitet (SDG 4, 8 og 9) og er på rette vej med hensyn til SDG 8 og 9. Andelen af husstande med en højhastighedsinternetforbindelse (SDG 9) steg voldsomt mellem 2017 og 2022 (fra 62,7 % til 96,3 %) og ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet (73,4 % i 2022). Danmarks bruttonationaludgifter til FoU (SDG 9) faldt fra 2,93 % af BNP i 2017 til 2,89 % i 2022, men ligger stadig over EU-gennemsnittet (2,24 % af BNP i 2022). Med hensyn til SDG 4 (Kvalitetsuddannelse) klarer Danmark sig bedre end EU-gennemsnittet med hensyn til alle indikatorer undtagen én: Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, som en procentdel af befolkningen mellem 18 og 24, lå stabilt på 10,4 % mellem 2018 og 2023. Situationen er lidt værre end EU-gennemsnittet (9,5 % i 2023). Genopretnings- og resiliensplanen omfatter foranstaltninger, der skal bidrage til at tackle de resterende digitaliseringsudfordringer og fremme grøn opkvalificering.

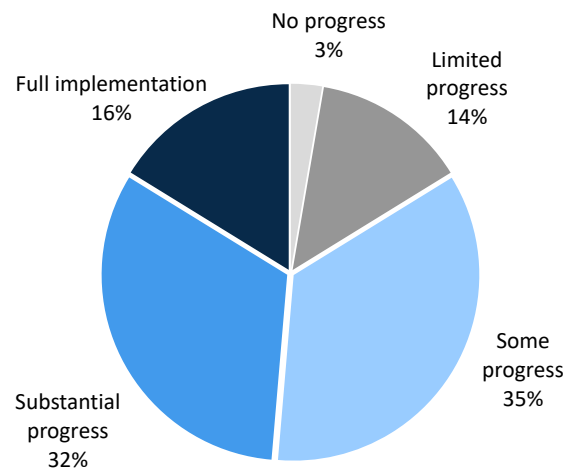
Danmark klarer sig godt med hensyn til verdensmålene vedrørende makroøkonomisk stabilitet (SDG 8, 16 og 17) og er på vej til at opfylde målene for disse verdensmål. Landet klarer sig meget godt med hensyn til indikatorer for fred og retfærdighed, hvor der er en høj grad af tillid til dets institutioner (SDG 16). I 2023 opfattede 86 % af befolkningen retssystemets uafhængighed som meget eller rimelig god sammenlignet med et EU-gennemsnit på 53 % samme år. Danmark klarer sig over EU-gennemsnittet med hensyn til næsten alle indikatorer vedrørende SDG 8 (Anstændigt arbejde og økonomisk vækst). Langtidsledigheden i procent af arbejdsstyrken ligger et godt stykke under EU-gennemsnittet (0,5 % mod 2,1 % i 2023). Det reale BNP pr. indbygger (52 270 EUR i 2023) er næsten dobbelt så højt som EU-gennemsnittet (28 940 EUR i 2023). Den offentlige bruttogæld (SDG 17) faldt fra 34 % af BNP i 2018 til 29,3 % i 2023 (EU-gennemsnit 81,7 % i 2023).

Da målene for bæredygtig udvikling udgør en overordnet ramme, forklares eller afbildes alle forbindelser til relevante mål for bæredygtig udvikling med ikoner i de øvrige bilag.

Kommissionen har vurderet de landespecifikke henstillinger for 2019-2023⁽²⁵⁾, der er rettet til Danmark som led i det europæiske semester. Disse anbefalinger vedrører en lang række politikområder, der vedrører 12 af de 17 mål for bæredygtig udvikling (se bilag 1 og 3). I vurderingen tages der hensyn til de politiske foranstaltninger, som Danmark hidtil har truffet⁽²⁶⁾ og tilsagnene i landets genopretnings- og resiliensplan⁽²⁷⁾. I denne fase af gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen er der for 83 % af de landespecifikke henstillinger fra 2019-2023, der fokuserer på strukturelle spørgsmål, som minimum gjort "visse fremskridt", mens der for 14 % er gjort "begrænsede fremskridt" (se figur A2.1). Efterhånden som genopretnings- og resiliensplanen gennemføres yderligere, forventes der i de kommende år betydelige fremskridt med at gennemføre de strukturelle landespecifikke henstillinger.

Figur A2.1: Danmarks fremskridt med de landespecifikke henstillinger fra 2019 og 2023 (det europæiske semester 2024)

Kilde: Europa-Kommissionen

⁽²⁵⁾ Landespecifikke henstillinger fra 2023: [EUR-Lex – 32023H0901\(12\) – DA – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Landespecifikke henstillinger fra 2022: [EUR-Lex – 32022H0901\(12\) – DA – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Landespecifikke henstillinger fra 2021: [EUR-Lex – 32021H0729\(12\) – DA – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Landespecifikke henstillinger fra 2020: [EUR-Lex – 32020H0826\(12\) – DA – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

Landespecifikke henstillinger fra 2019: [EUR-Lex – 32019H0905\(12\) – DA – EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

⁽²⁶⁾ Herunder de politiske tiltag, der rapporteres om i rapporteringen fra genopretnings- og resiliensfaciliteten (to gange om året, hvor der rapporteres om fremskridt med hensyn til at gennemføre delmål og slutmål og som følge af vurderingen af betalingsanmodninger).

⁽²⁷⁾ Medlemsstaterne blev anmodet om i deres genopretnings- og resiliensplaner effektivt at tage hensyn til alle eller en betydelig del af de relevante landespecifikke henstillinger udstedt af Rådet. Nærværende vurdering af de landespecifikke henstillinger omfatter gennemførelsesgraden af såvel de foranstaltninger, der indgår i genopretnings- og resiliensplanen, som de foranstaltninger, der er gennemført uden for genopretnings- og resiliensplanen, på vurderingstidspunktet. De foranstaltninger, der er anført i bilaget til Rådets vedtagne gennemførelsesafgørelse om godkendelse af vurderingen af genopretnings- og resiliensplanen, og som endnu ikke er vedtaget eller gennemført, men som anses for at være troværdigt bebudet, kategoriseres i overensstemmelse med vurderingsmetoden for de landespecifikke henstillinger under "begrænsede fremskridt". Når de er blevet gennemført, vil de blive kategoriseret under "visse/væsentlige fremskridt" eller "fuld gennemførelse", alt efter hvad der er relevant.

Tabel A2.1: **Oversigt over de landespecifikke henstillinger for 2019-2023**

Denmark	Assessment in May 2024*	RRP coverage of CSRs until 2026**	Relevant SDGs
2019 CSR 1	Some Progress		
<i>Focus investment-related economic policy on education and skills,</i>	Some Progress	Relevant measures being planned as of 2024	SDG 4
<i>research and innovation to broaden the innovation base to include more companies,</i>	Some Progress	Relevant measures being implemented as of 2021 and 2022	SDG 9
<i>and on sustainable transport to tackle road congestion.</i>	Some Progress	Relevant measures being implemented as of 2021 and 2022, planned as of 2024	SDG 11
2019 CSR 2	Substantial Progress		
<i>Ensure effective supervision and the enforcement of the anti-money laundering framework</i>	Substantial Progress		SDG 8, 16
2020 CSR 1	Substantial Progress		
<i>Take all necessary measures, in line with the general escape clause of the Stability and Growth Pact, to effectively address the COVID-19 pandemic, sustain the economy and support the ensuing recovery. When economic conditions allow, pursue fiscal policies aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring debt sustainability, while enhancing investment.</i>	Not Assessed / No Input to Add	Not applicable	SDG 8, 16
<i>Enhance the resilience of the health system, including by ensuring sufficient critical medical products and addressing the shortage of health workers.</i>	Substantial Progress	Relevant measures being implemented as of 2021	SDG 3
2020 CSR 2	Substantial Progress		
<i>Front-load mature public investment projects and</i>	Substantial Progress	Relevant measures being implemented as of 2021 and 2022	SDG 8, 16
<i>promote private investment to foster the economic recovery.</i>	Substantial Progress	Relevant measures being implemented as of 2021 and 2022, planned as of 2023	SDG 8, 9
<i>Focus investment on the green and digital transition, in particular on clean and efficient production and use of energy,</i>	Substantial Progress	Relevant measures being implemented as of 2021, planned as of 2024 and 2025	SDG 7, 9, 13
<i>sustainable transport</i>	Substantial Progress	Relevant measures being implemented as of 2021 and 2022, planned as of 2024	SDG 11
<i>as well as research and innovation.</i>	Substantial Progress	Relevant measures being implemented as of 2021, planned as of 2025	SDG 9
<i>Support an integrated innovation strategy with a broader investment base.</i>	Some Progress	Relevant measures being implemented as of 2021 and 2022	SDG 9
2020 CSR 3	Substantial Progress		
<i>Improve the effectiveness of anti-money laundering supervision and effectively enforce the anti-money laundering framework.</i>	Substantial Progress		SDG 8, 16
2021 CSR 1	Not Assessed / No Input to Add		
<i>In 2022, maintain a supportive fiscal stance, including the impulse provided by the Recovery and Resilience Facility, and preserve nationally financed investment.</i>	Not Assessed / No Input to Add	Not applicable	SDG 8, 16
<i>When economic conditions allow, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring fiscal sustainability in the medium term.</i>	Not Assessed / No Input to Add	Not applicable	SDG 8, 16
<i>At the same time, enhance investment to boost growth potential.</i>			
<i>Pay particular attention to the composition of public finances, both on the revenue and expenditure sides of the budget, and to the quality of budgetary measures, to ensure a sustainable and inclusive recovery. Prioritise sustainable and growth-enhancing investment, notably supporting the green and digital transition.</i>	Not Assessed / No Input to Add	Not applicable	SDG 8, 16
<i>Give priority to fiscal structural reforms that will help provide financing for public policy priorities and contribute to the long-term sustainability of public finances, including by strengthening the coverage, adequacy, and sustainability of health and social protection systems for all.</i>	Not Assessed / No Input to Add	Not applicable	SDG 8, 16

(Fortsættes på næste side)

Tabel (fortsat)

2022 CSR 1	Some Progress		
<i>In 2023, ensure prudent fiscal policy, in particular by limiting the growth of nationally financed primary current expenditure below medium-term potential output growth, taking into account continued temporary and targeted support to households and firms most vulnerable to energy price hikes and to people fleeing Ukraine. Stand ready to adjust current spending to the evolving situation.</i>	No Progress	Not applicable	SDG 8, 16
<i>Expand public investment for the green and digital transitions, and for energy security taking into account the REPowerEU initiative, including by making use of the Recovery and Resilience Facility and other Union funds.</i>	Full Implementation	Not applicable	SDG 8, 16
<i>For the period beyond 2023, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions.</i>	Full Implementation	Not applicable	SDG 8, 16
<i>Implement the new property tax system in order to restore the link between market prices and taxes and ensure fairer taxation.</i>	Substantial Progress		SDG 8, 10, 12
<i>Stimulate investment in construction of affordable housing to alleviate the most pressing needs.</i>	Limited Progress		SDG 8
<i>Increase the financial resilience of highly indebted borrowers.</i>	Limited Progress		SDG 8
2022 CSR 2			
<i>Proceed with the implementation of its recovery and resilience plan, in line with the milestones and targets included in the Council Implementing Decision of 13 July 2021.</i>	RRP implementation is monitored by assessing RRP payment requests and analysing reports published twice a year on the achievement of the milestones and targets. These are to be reflected in the country reports.		
<i>Swiftly finalise the negotiations with the Commission of the 2021-2027 cohesion policy programmes and proceed with their implementation.</i>	Progress on the cohesion policy programming documents is monitored under the EU cohesion policy.		
2022 CSR 3			
<i>Strengthen circular economy and waste management policies including by promoting waste prevention and reuse, increasing recycling, and gradually shifting away from incineration of municipal waste to greener sources of heat generation.</i>	Some Progress	Relevant measures being implemented as of 2021	SDG 6, 12, 15
2022 CSR 4	Some Progress		
<i>Reduce overall reliance on fossil fuels. Further diversify energy supply and</i>	Limited Progress	Relevant measures being implemented as of 2021, planned as of 2024	SDG 7, 9, 13
<i>help decarbonise the economy by accelerating the deployment of renewables, including by introducing reforms to simplify and expedite administrative and permitting procedures,</i>	Some Progress	Relevant measures planned as of 2024 and 2026	SDG 7, 8, 9, 13
<i>upgrading energy transmission networks, increasing interconnections with neighbouring countries</i>	Substantial Progress		SDG 7, 9, 13
<i>and improving energy efficiency.</i>	Some Progress	Relevant measures being implemented as of 2021, planned as of 2025	SDG 7
2023 CSR 1	Substantial Progress		
<i>Wind down the energy support measures in force by the end of 2023. Should renewed energy price increases necessitate support measures, ensure that these are targeted at protecting vulnerable households and firms, fiscally affordable, and preserve incentives for energy savings.</i>	Full Implementation	Not applicable	SDG 8,16
<i>While maintaining a sound fiscal position in 2024, preserve nationally financed public investment and ensure the effective absorption of RRF grants and other EU funds, in particular to foster the green and digital transitions.</i>	Full Implementation	Not applicable	SDG 8,16
<i>For the period beyond 2024, continue to pursue investment and reforms conducive to higher sustainable growth and preserve a prudent medium-term fiscal position</i>	Full Implementation	Not applicable	SDG 8,16
<i>Implement the new property tax system in order to restore the link between market prices and taxes and ensure fairer taxation.</i>	Substantial Progress	Not applicable	SDG 8, 10, 12
<i>Accelerate investment in the construction of affordable housing to alleviate the most pressing needs.</i>	Limited Progress	Not applicable	SDG 8
2023 CSR 2			
<i>Continue the steady implementation of its recovery and resilience plan and, following the recent submission of the addendum, including the REPowerEU chapter, rapidly start the implementation of the related measures. Proceed with the speedy implementation of cohesion policy programmes, in close complementarity and synergy with the recovery and resilience plan.</i>	RRP implementation is monitored through the assessment of RRP payment requests and analysis of the bi-annual reporting on the achievement of the milestones and targets, to be reflected in the country reports. Progress with the cohesion policy is monitored in the context of the Cohesion Policy of the European Union.		
2023 CSR 3	Some Progress		
<i>Strengthen circular economy and waste management policies, including by accelerating the implementation of Denmark's national action plan for circular economy, promoting waste prevention and reuse of municipal and other waste, increasing recycling rates, reducing food waste, and shifting away from the incineration of municipal waste to greener sources of heat generation.</i>	Some Progress	Relevant measures being implemented as of 2021	SGD 12, 6, 15

(Fortsættes på næste side)

Tabel (fortsat)

2023 CSR 4	Some Progress		
<i>Reduce reliance on fossil fuels and</i>	Limited Progress	Relevant measures being implemented as of 2021, planned as of 2024	SDG 7, 9, 13
<i>increase the share of renewables in the energy supply.</i>	Some Progress	Relevant measures being planned as of 2024 and 2026	SDG 7, 9, 13
<i>Address increasing demand and flexibility needs by incentivising the necessary electricity network developments at transmission and distribution level.</i>	Substantial Progress		SDG 7, 9, 13
<i>Streamline the applicable permit-granting rules for renewable energy</i>	Some Progress	Relevant measures being planned as of 2024	SDG 7, 8, 9, 13
<i>Implement additional measures that support energy efficiency in private and public buildings to reduce energy bills and energy system costs.</i>	Some Progress	Relevant measures being implemented as of 2021, planned as of 2025	SDG 7
<i>Ensure a better roll-out of decarbonised heating sources.</i>	Some Progress	Relevant measures being implemented as of 2021 and planned as of 2024	SDG 7, 9, 13
<i>Step up policy efforts aimed at the provision and acquisition of the skills needed for the green transition.</i>	Some Progress	Relevant measures being planned as of 2024	SDG 4

Bemærk:

* Se fodnote (27).

** Foranstaltningerne i genopretnings- og resiliensplanen i denne tabel bidrager til gennemførelsen af de landespecifikke henstillinger. Ikke desto mindre kan det være nødvendigt med yderligere foranstaltninger uden for genopretnings- og resiliensplanen for fuldt ud at gennemføre de landespecifikke henstillinger og tackle de underliggende udfordringer. Foranstaltninger, der er angivet som "under gennemførelse", er kun dem, der er omfattet af de betalingsanmodninger, der er indgivet og vurderet positivt af Kommissionen.

Kilde: Europa-Kommissionen

Dette bilag giver et øjebliksbillede af Danmarks gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen nu, hvor vi er nået over halvvejs med genopretnings- og resiliensfaciliteten. Genopretnings- og resiliensfaciliteten har vist sig at være af central betydning for EU's genopretning efter covid-19-pandemien for at bidrage til at fremskynde den dobbelte grønne og digitale omstilling og samtidig tilpasse sig den geopolitiske og økonomiske udvikling og styrke modstandsdygtigheden over for fremtidige chok. Genopretnings- og resiliensfaciliteten bidrager også til at gennemføre FN's verdensmål for bæredygtig udvikling og imødekomme de landespecifikke henstillinger (se bilag 2).

Genopretnings- og resiliensplanen baner vejen for udbetaling af op til 1,6 mia. EUR i tilskud under genopretnings- og resiliensfaciliteten i perioden 2021-2026, hvilket svarer til 0,4 % af Danmarks BNP⁽²⁸⁾. Medio maj 2024 er der udbetalt 0,96 mia. EUR i tilskud til Danmark under genopretnings- og resiliensfaciliteten.

Danmark har stadig 0,67 mia. EUR til rådighed i tilskud fra genopretnings- og resiliensfaciliteten. Dette vil blive udbetalt efter en vurdering af den fremtidige opfyldelse af de resterende 50 milepæle og mål⁽²⁹⁾ i Rådets gennemførelsesafgørelse⁽³⁰⁾ forud for den frist i 2026, der er fastsat for faciliteten.

Danmarks fremskridt med gennemførelsen af planen registreres i resultattavlen for genopretning og resiliens⁽³¹⁾. Resultattavlen giver et overblik over de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten som helhed. Diagram A3.1 viser den aktuelle situation, som den fremgår af resultattavlen.

⁽²⁸⁾ BNP-oplysningerne er baseret på data fra 2023. Kilde: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en.

⁽²⁹⁾ En milepæl eller et mål er opfyldt på tilfredsstillende vis, når en medlemsstat har forelagt Kommissionen dokumentation for, at den har nået milepælen eller målet, og Kommissionen har vurderet dette positivt i en gennemførelsesafgørelse.

⁽³⁰⁾ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10154-2021-ADD-1/da/pdf>.

⁽³¹⁾ https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/country_overview.html.

Danmarks genopretnings- og resiliensplan indeholder et REPowerEU-kapitel om udfasning af afhængigheden af russiske fossile brændstoffer, diversificering af energiforsyningen og produktion af mere ren energi i de kommende år. For at kickstarte gennemførelsen af REPowerEU-kapitlet blev der udbetalt 39,3 mio. EUR som forfinansiering den 21. december 2023. Dette bidrog til lanceringen af relevante reformer såsom forenklingen af de administrative procedurer og tilladelsesprocedurerne for udrulningen af fjernvarmeprojekter og udbredelsen af vind- og solenergi på land samt udbredelsen af offshorevindenergi og grøn opkvalificering af arbejdsstyrken.

Planen har et stærkt fokus på den grønne omstilling, idet 69 % af de disponible midler afsættes til foranstaltninger, der støtter klimamål, og 27 % af dens samlede tildeling til den digitale omstilling. Den bevarer også en stærk social dimension med foranstaltninger, der navnlig vedrører sundhedssystemet.

Tabel A3.1: **Nøglefakta i den danske genopretnings- og resiliensplan**

Initial plan CID adoption date	13 July 2021
Scope	Revised plan with REPowerEU chapter
Last major revision	9 November 2023
Total allocation	EUR 1.6 billion in grants (0.4% of 2023 GDP)
Investments and reforms	37 investments and 7 reforms
Total number of milestones and targets	93
Fulfilled milestones and targets	43 (46.2% of total)

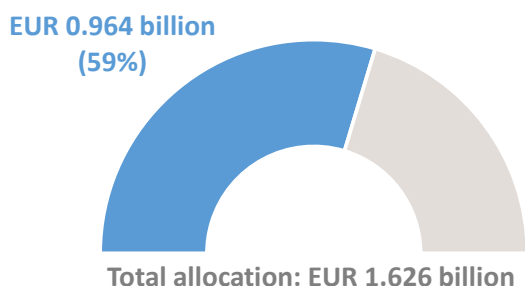
Kilde: Resultattavlen for genopretnings- og resiliensfaciliteten

To betalingsanmodninger er afsluttet, og Danmarks gennemførelse af genopretnings- og resiliensplanen er dermed godt i gang. Danmarks første betalingsanmodning blev vurderet positivt af Kommissionen under hensyntagen til Det Økonomiske og Finansielle Udvalgs udtalelse. Dette førte til udbetaling af

301 mio. EUR i finansiel støtte den 27. april 2023 ⁽³²⁾. De relaterede milepæle og mål for 25 omfattede reformer og investeringer såsom den grønne skattereform til støtte for virksomhedernes grønne og digitale omstilling og en reform med henblik på et mere digitalt sundhedssystem. Flere milepæle og mål vedrørte også store investeringer inden for grøn omstilling af landbrug og miljø, energieffektivitet, rene køretøjer og færger samt forskning.

Den seneste betalingsanmodning, som blev positivt vurderet af Kommissionen den 29. februar 2024, førte til udbetaling af 422 mio. EUR den 22. april 2024. Udbetalingen afspejlede den positive vurdering af 18 milepæle og mål, der omfattede flere reformer inden for digitalisering af sundhedsadministrationen, energieffektivitet, cybersikkerhed, sundhedspleje samt forskning og innovation med henblik på den grønne omstilling.

Figur A3.1: Tilskud udbetalt under genopretnings- og resiliensfaciliteten i alt

Bemærk: Denne graf viser størrelsen af de tilskud, herunder forfinansiering, der hidtil er udbetalt under genopretnings- og resiliensfaciliteten. Tilskud er ikke tilbagebetalingspligtige finansielle bidrag. Det samlede tilskudsbeløb, der ydes til hver medlemsstat, fastsættes ved hjælp af en fordelingsnøgle og de samlede anslåede omkostninger til den respektive genopretnings- og resiliensplan.

Kilde: Resultattavlen for genopretnings- og resiliensfaciliteten

Pr. 15. maj 2024 arbejder Danmark hen imod sin tredje betalingsanmodning. Tabel A3.2 viser en række relevante foranstaltninger, der er opnået indtil videre, og nogle, der vil blive gennemført inden 2026 for fortsat at gøre Danmarks økonomi grønnere, mere digital, inklusiv og modstandsdygtig.

⁽³²⁾ Når de betalinger, der anmodes om, udbetales, afregnes forfinansieringen forholdsmæssigt. Nettobeløbene er anført her.

Tabel A3.2: Foranstaltninger i Danmarks genopretnings- og resiliensplan

Reforms and investments implemented

- Green Tax Reform
- New National Cybersecurity Strategy
- Development of facilities for telemedicine consultation

Upcoming reforms and investments

- New bike paths, zero-emission cars and green ferries
- Green upskilling funds
- Setup of a full-scale biorefinery

Kilde: FENIX

EU's finansieringsinstrumenter giver EU's medlemsstater betydelige ressourcer til genopretning og vækst. Ud over de 1,6 mia. EUR i finansiering fra genopretnings- og resiliensfaciliteten, der er beskrevet i bilag 3, yder EU's midler under samhørighedspolitikken⁽³³⁾ 455,7 mio. EUR til Danmark i perioden 2021-2027⁽³⁴⁾. Støtten fra disse to instrumenter udgør i alt ca. 0,56 % af landets BNP i 2023 sammenlignet med et EU-gennemsnit på 5,38 % af BNP⁽³⁵⁾. Samhørighedspolitikken støtter regional udvikling, økonomisk, social og territorial konvergens og konkurrenceevne gennem langsigtede investeringer i overensstemmelse med EU's prioriteter og med nationale og regionale strategier.

I programmeringsperioden 2014-2020 styrkede fondene under samhørighedspolitikken Danmarks konkurrenceevne med håndgribelige resultater, navnlig med hensyn til virksomhedernes konkurrenceevne, reduktion af drivhusgasemissioner, beskæftigelse og færdigheder. Ved afslutningen af støtteberettigelsesperioden i december 2023 var der fra fondene under samhørighedspolitikken for 2014-2020⁽³⁶⁾ afsat 630,1 mio. EUR til Danmark⁽³⁷⁾, hvoraf 330,6 mio. EUR er blevet udbetalt siden marts 2020, hvor covid-19-pandemien begyndte⁽³⁸⁾. REACT-EU støttede danske SMV'er i den dobbelte omstilling og i

udviklingen af de færdigheder, der er nødvendige for at gennemføre den. Den begyndte også at støtte danske regionale højborgere og udviklingen af nye, grønne teknologier, der bygger bro til programmerne for 2021-2027. Blandt de resultater, som fondene under samhørighedspolitikken, har opnået i hele programmeringsperioden, er støtte til 5 500 SMV'er med henblik på at gøre dem mere konkurrencedygtige og give dem mulighed for at markedsføre nye produkter og processer, skabelse af næsten 18 700 arbejdspladser og reduktion af drivhusgasemissioner med næsten 640 000 CO₂-ækvivalenter. I samme periode bidrog Den Europæiske Socialfond (ESF) til at øge antallet af selvstændige, hjælp folk på kanten af arbejdsmarkedet med at komme i beskæftigelse og støttede personer i opkvalificering og omskoling og med at deltage i erhvervsuddannelse. Indtil videre har ESF i Danmark støttet mere end 18 000 personers deltagelse i iværksætterkurser samt deltagelse af mere end 20 000 personer i opkvalificerings- og omskolingskurser.

I den nuværende programmeringsperiode (2021-2027) vil samhørighedspolitikken sætte yderligere skub i Danmarks konkurrenceevne, den grønne omstilling og den sociale samhørighed og derigennem forbedre leve- og arbejdsvilkårene for den danske befolkning. I 2021-2027 vil Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) støtte over 9 000 virksomheder i at samarbejde, innovere, digitalisere og tilpasse sig den grønne omstilling. Denne erhvervsstøtte har også til formål at fremme udviklingen af grønne teknologier og velfærdsteknologier, lette Danmarks grønne omstilling og imødegå udfordringer i forbindelse med mangel på arbejdskraft. Desuden vil 20 små og mellemstore bycentre og 10 turiststeder blive støttet for at sætte skub i den lokale økonomi og give dem mulighed for at tilpasse sig klimaudfordringerne. Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO) vil støtte 3 500 virksomheder i Nord- og Sydjylland, mens yderligere 1 100 virksomheder vil modtage støtte til at reducere deres CO₂-fodaftryk. Samlet set støtter FRO mere end 10 000 mennesker i at udvikle færdigheder, der letter den grønne omstilling, hvilket indbefatter mere end 2 000 SMV'er. Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) vil lette den grønne og den digitale omstilling i Danmark ved at afsætte ca. 111 mio. EUR til udvikling af relevante færdigheder. Disse ressourcer vil hovedsagelig tjene til at støtte

⁽³³⁾ I 2021-2027 omfatter fondene under samhørighedspolitikken Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus og Fonden for Retfærdig Omstilling.

⁽³⁴⁾ Programmer vedrørende det europæiske territoriale samarbejde er ikke medtaget i figuren. I 2021-2027 beløber de samlede investeringer, herunder national finansiering, sig til 993,8 mio. EUR.

⁽³⁵⁾ Finansiering fra genopretnings- og resiliensfaciliteten omfatter både tilskud og lån, hvor det er relevant. EU-gennemsnittet beregnes for fondene under samhørighedspolitikken eksklusive programmer vedrørende det europæiske territoriale samarbejde. BNP-tallene er baseret på data fra Eurostat for 2023.

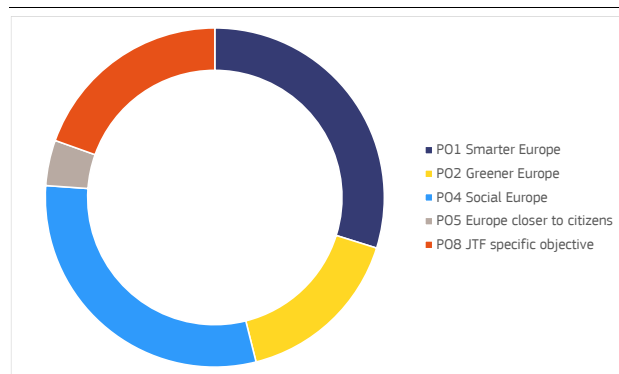
⁽³⁶⁾ I 2014-2020 omfattede fondene under samhørighedspolitikken Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Den Europæiske Socialfond. REACT-EU-tildelinger er medtaget, men programmer vedrørende det europæiske territoriale samarbejde ikke er med.

⁽³⁷⁾ I 2014-2020 beløb de samlede investeringer, herunder national finansiering, sig til 1,0 mia. EUR.

⁽³⁸⁾ Skæringsdato: 14. maj 2024.

opkvalificering og omskoling af arbejdsstyrken og bidrage til at tilpasse erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser til arbejdsmarkedets krav. Omkring 15 000 mennesker forventes at forbedre deres kvalifikationer gennem målrettede opkvalificerings- og omskolingskurser, og omkring 2 500 mennesker forventes at komme tættere på arbejdsmarkedet eller komme i beskæftigelse, da ESF+ også vil støtte foranstaltninger, der hjælper sårbare grupper med at komme i beskæftigelse og ud af hjemløshed. I den forbindelse bidrager samhørighedspolitikken væsentligt til at nå FN's verdensmål for bæredygtig udvikling i Danmark, navnlig SDG 9 (Industri, innovation, infrastruktur), SDG 8 (Anstændigt arbejde og økonomisk vækst) og SDG 4 (Kvalitetsuddannelse).

Figur A4.1: Fordeling af midler fra samhørighedspolitikken på tværs af politiske mål i Danmark

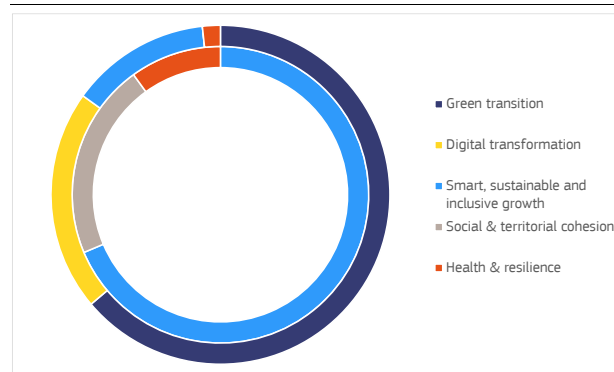
Kilde: Europa-Kommissionen

Gennem en kombineret indsats har samhørighedspolitikken og genopretnings- og resiliensplanen en gensidigt forstærkende virkning i Danmark. Den grønne skattereform og skatteincitamenterne til fremme af forskning og udvikling i virksomheder, der er omhandlet i genopretnings- og resiliensplanen, supplerer EFRU's og FRO's mål ved at skabe et yderligere incitament til at investere i løsninger eller udvikle teknologier, der kan reducere affald og emissioner og forbedre virksomhedernes ressourceeffektivitet. FRO og ESF+ er komplementære med hensyn til omskoling og opkvalificering af arbejdsstyrken og de studerende for at lette den grønne omstilling. På samme måde støttede genopretnings- og resiliensplanen inden for digitalisering udviklingen af den danske digitaliseringsstrategi, som udgør rammen for digitaliseringen af virksomheder, tjenester og job, mens EFRU støtter den digitale omstilling i erhvervssektoren, og både ESF+ og FRO støtter omskoling og opkvalificering på samme område. Bidraget fra finansieringen af

samhørighedspolitikken og genopretnings- og resiliensplanen fordelt på politiske mål er illustreret i figur A4.1 og A4.2.

Instrumentet for teknisk støtte hjælper Danmark med at investere i den offentlige forvaltning og skabe et mere gunstigt miljø for EU-investeringer og nationale investeringer. Instrumentet for teknisk støtte har siden 2019 finansieret projekter i Danmark med henblik på at udforme og gennemføre væksthæmmende reformer. Den støtte, der blev ydet i 2023, omfattede foranstaltninger til standardisering af produktdata i digitale og automatiserede processer og støttede dermed omstillingen til den grønne og cirkulære økonomi. Instrumentet hjalp også Danmark med at udvikle en ramme for at øge den danske lovgivnings digitale parathed med henblik på en systematisk gennemgang af den eksisterende lovgivning. Instrumentet støttede desuden udviklingen af fremtidsorienterede politikker for fastholdelse af talenter for at hjælpe Danmark med at tiltrække og fastholde internationale talenter og samtidig fremme talentmobilitet i hele EU.

Figur A4.2: Fordeling af midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten efter søjle i Danmark

(1) Hver foranstaltning i genopretnings- og resiliensplanen bidrager til at nå målene for to af de seks politiske søjler i genopretnings- og resiliensfaciliteten. Det primære bidrag vises i den ydre cirkel, mens det sekundære bidrag vises i den indre cirkel. Hvert bidrag udgør 100 % af midlerne fra genopretnings- og resiliensfaciliteten. Derfor udgør det samlede bidrag til alle søjler i dette diagram 200 % af de midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten, der er tildelt Danmark.

Kilde: Europa-Kommissionen

Danmark modtager også støtte fra flere andre EU-instrumenter, herunder dem, der er opført i tabel A4.1.

Tabel A4.1: **Støtte fra EU-instrumenter i Danmark**

EU grants		
	Amount 2014-2020 (EUR million)	Amount 2021-2027 (EUR million)
Cohesion policy	630.1	455.7
RRF grants (1)	-	1 625.9
Public sector loan facility (grant component) (2)	-	6.8
Common agricultural policy (3)	8 600.0	4 806.0
EMFF/EMFAF (4)	208.4	201.0
Connecting Europe Facility (5)	892.1	675.6
Horizon 2020 / Horizon Europe (6)	1 760.5	940.5
LIFE programme (7)	73.3	52.4
EU guarantees		
	EU Guarantee (EUR million)	Volume of operations (EUR million)
European Fund for Strategic Investment 2015-2020 (8)	291.5	991.7
InvestEU 2021-2027 (9)	134.7	230.3

Bemærkninger:

(1) Gennemførelsesperioden for genopretnings- og resiliensfaciliteten er 2021-2026.

(2) Programmeringsperioden for lånefaciliteten for den offentlige sektor er 2021-2025, og beløbet afspejler den nationale andel af tilskudskomponenten, der er reserveret indtil udgangen af perioden.

(3) Programmeringsperioderne for den fælles landbrugspolitik er 2014-2022 og 2023-2027.

(4) EHFF – Den Europæiske Hav- og Fiskerifond, EHFAF – Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond.

(5) Data om Connecting Europe-faciliteten dækker transport og energi og har en skæringsdato den 15. maj 2024.

(6) Data om Horisont Europa (2021-2027) har en skæringsdato den 13. maj 2024.

(7) Data for 2021-2027 om LIFE-programmet har en skæringsdato den 15. maj 2024.

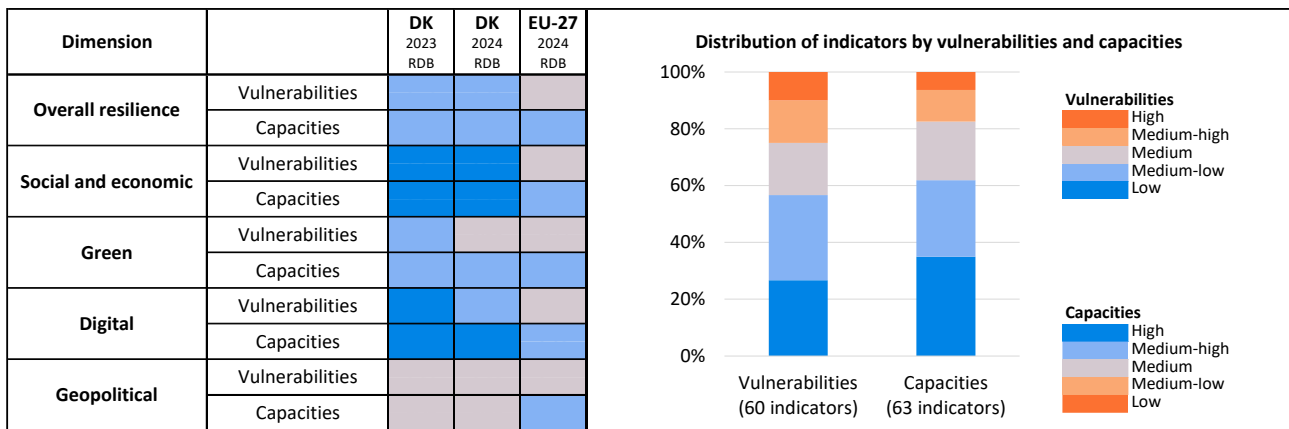
(8) Beløbet for den EU-garanti, der blev undertegnet under EFSI's infrastruktur- og innovationsvindue, blev udledt på grundlag af det undertegnede beløb for transaktionerne og den gennemsnitlige interne multiplikator som udmeldt af EIB (skæringsdatoen er den 31. december 2023).

(9) Størrelsen af EU-garantien og omfanget af de transaktioner, der er undertegnet under InvestEU, omfatter EU-segmentet og medlemsstatssegmenterne (skæringsdatoen er den 31. december 2023).

Kilde: Europa-Kommissionen

Tabel A5.1: Indeks for modstandsdygtighed på tværs af dimensioner for Danmark og EU-27

(1) De syntetiske indekser samler data om landenes relative modstandsdygtighed på tværs af alle de betragtede indikatorer. For en indikator sammenlignes hvert lands relative situation i det senest tilgængelige år med de samlede værdier for denne indikator for alle medlemsstater og alle år i referenceperioden.

Kilde: Resultattavler om modstandsdygtighed – forår 2024, data frem til 2022

I dette bilag anvendes Kommissionens resultattavler om modstandsdygtighed ⁽³⁹⁾ til at vise Danmarks relative modstandsdygtighed og sårbarheder ⁽⁴⁰⁾, der kan være relevante for samfundsmæssige, økonomiske, digitale og grønne omstillinger og for håndteringen af fremtidige chok og geopolitiske udfordringer ⁽⁴¹⁾.

Ifølge indikatorerne for modstandsdygtighed i resultattavlen for modstandsdygtighed og i overensstemmelse med EU-gennemsnittet har Danmarks overordnede sårbarheder ligget stabilt på et mellemlavt niveau, hvilket betyder, at det har ligget over EU-gennemsnittet. Det samme gælder for dets

modstandsdygtighed, som også ligger stabilt, på mellemhøjt niveau samlet set, hvilket bringer den nogenlunde på linje med EU-gennemsnittet. Fordelingen af indikatorer på tværs af de forskellige kategorier af modstandsdygtighed afspejler også denne situation: Næsten 60 % af sårbarhedsindikatorerne er mellemlave eller lave, mens de fleste kapacitetsindikatorer er mellemhøje eller høje.

Med hensyn til den sociale og økonomiske dimension skiller Danmark sig ud for sin høje kapacitet og lave sårbarhed, som begge fortsat ligger over EU-gennemsnittet. Når det er sagt, har landet mange arbejdspladser, der er i fare for at blive automatiseret i fremstillingssektoren. Dette tyder på, at den digitale omstilling vil få en betydelig indvirkning på samfundet. Trods et lille fald i de ikkefinansielle virksomheders gæld i forhold til BNP ligger den fortsat et godt stykke over EU-gennemsnittet. Hvad angår kapacitetsindikatorer, ligger sunde leveår i absolut værdi ved fødslen fortsat langt under EU-gennemsnittet.

I den grønne dimension er Danmarks sårbarheder steget til et mellemhøjt niveau, og kapaciteten er fortsat mellemhøj, hvilket betyder, at de er på linje med EU-gennemsnittet. Et øget forbrug af råvarer pr. indbygger er en af årsagerne til denne svækkelse af Danmarks stilling. Forbrugsaftrykket pr. indbygger udgør fortsat en stor sårbarhed (det næsthøjeste). Med hensyn til kapacitet er CO₂-

⁽³⁹⁾ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategic-planning/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report/resilience-dashboards_da. Modstandsdygtighed defineres som evnen til ikke alene at kunne modstå og håndtere udfordringer, men også til at omstille sig på bæredygtig, retfærdig og demokratisk vis. Strategisk fremsynsrapport 2020: Med kurs mod et mere modstandsdygtigt Europa (COM(2020) 493).

⁽⁴⁰⁾ Sårbarheder beskriver elementer, der kan forværre de negative virkninger af kriser og omstillinger, eller hindringer, der kan stå i vejen for opnåelsen af langsigtede strategiske mål, mens kapacitet henviser til katalysatorer eller evne til at håndtere kriser og strukturelle ændringer og håndtere omstillinger.

⁽⁴¹⁾ Dette bilag er knyttet til bilag 1 om verdensmålene for bæredygtig udvikling, bilag 6 om den grønne pagt, bilag 8 om retfærdig omstilling til klimaneutralitet, bilag 9 om ressourceproduktivitet, effektivitet og cirkularitet, bilag 10 om den digitale omstilling og bilag 14 om den europæiske søjle for sociale rettigheder.

absorptionen i skovene og ressourceproduktiviteten steget.

Med hensyn til den digitale dimension har Danmark formået at fastholde sin stærke position med meget høj kapacitet, men en smule øget sårbarhed til mellemlavt niveau, hvor begge stadig klarer sig bedre end EU-gennemsnittet. For Danmark ligger IKT-sikkerhedshændelser i virksomheder og IKT-handelsunderskud for både varer og tjenesteydelser over EU-gennemsnittet. Landet har fortsat en stærk position med hensyn til digital kapacitet, men antallet af unge, der udfører onlinelæringsaktiviteter, og værdien af e-handelssalget er faldet.

Danmarks geopolitiske situation med middel sårbarhed og kapacitet har ikke ændret sig. Landets kapacitet ligger fortsat under EU-gennemsnittet. Handelen med energi inden for EU blev forbedret i forhold til resultattavlen for modstandsdygtighed for 2023, men ændringen i leverandørernes diversificering af både energibærere og uædle metaller er fortsat negativ, hvilket svækker Danmarks position på dette område.

Danmark har gjort fremskridt med den grønne omstilling, og der er behov for en større indsats for at fastlægge finansieringsrammen for klima- og energiomstillingen og de politikker, der er nødvendige for at nå 2030-målet for indsatsfordeling, samt for bæredygtig vand- og jordbundsforvaltning, beskyttelse af biodiversitet og andre områder. Dette bilag giver et øjebliksbillede af klima-, energi- og miljøaspekterne af omstillingen i Danmark ⁽⁴²⁾.

Danmarks udkast til ajourført national energi- og klimaplan mangler centrale oplysninger om investeringsbehov og finansieringskilder for at nå klima- og energimålene for 2030. Planen angiver hverken de samlede behov eller behovene for private og offentlige investeringer, hvilket betyder, at det ikke er muligt at konstatere, om der er nogen udekkeede finansieringsbehov. I udkastet til ajourført plan nævnes de vigtigste finansieringskilder, men der skelnes ikke mellem forskellige politikker og foranstaltninger eller mellem private og offentlige kilder. Planen mangler en oversigt med alle budgetoplysninger for de forskellige politikker og foranstaltninger, selv om den giver et relativt godt billede af de eksisterende foranstaltninger og det nødvendige budget. Ifølge udkastet vil Danmark hovedsagelig trække på nationale midler (Innovationsfonden, Det Energiteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram og ELFORSK) ⁽⁴³⁾.

De nuværende politikker og foranstaltninger i Danmark er utilstrækkelige til at nå landets indsatsfordelingsmål for 2030 ⁽⁴⁴⁾, og der er

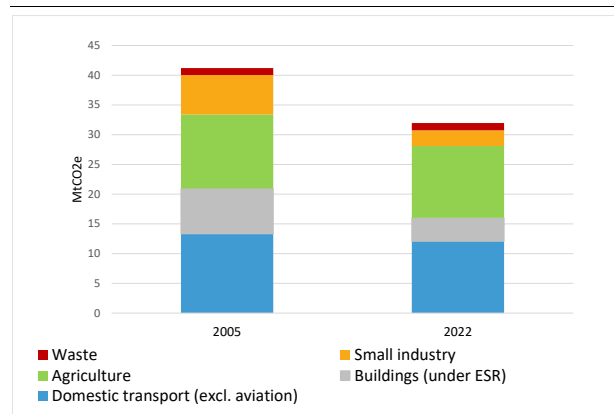
⁽⁴²⁾ Dette bilag suppleres af bilag 7 om energiafhængighed og konkurrenceevne, bilag 8 om retfærdig omstilling til klimaneutralitet, bilag 9 om ressourceeffektivitet, cirkularitet og produktivitet og relevante emner i andre bilag til denne landerapport.

⁽⁴³⁾ Se Europa-Kommissionen, 2023, [Assessment of the draft National Energy and Climate Plan of Denmark](#).

⁽⁴⁴⁾ Det nationale mål for reduktion af drivhusgasemissioner i forordning (EU) 2023/857 (forordningen om indsatsfordeling), hvorved indsatsen i de berørte sektorer blev tilpasset målet om at opnå reduktioner af drivhusgasemissionerne på mindst 55 % på EU-plan i forhold til 1990-niveauerne. Målet gælder også for sektorer uden for EU's nuværende emissionshandelssystem, navnlig bygninger (opvarmning og køling), vejtransport, landbrug, affald og småindustri (kendt som indsatsfordelingssektorerne).

endnu ikke udmeldt yderligere foranstaltninger. Danmark forventer, at dets drivhusgasemissioner i 2022 fra indsatsfordelingssektorerne vil nå op på 28,8 % under 2005-niveauet. De nuværende politikker forventes at reducere emissionerne fra Danmarks indsatsfordelingssektor med 39,5 % i forhold til 2005-niveauet inden 2030 ⁽⁴⁵⁾. Danmark har ikke fremlagt et scenario "med yderligere foranstaltninger". Dette er problematisk, da det forventes, at Danmark ikke når sit indsatsfordelingsmål, idet det forventes at falde med 50 % i forhold til 2005-niveauet med 10,5 procentpoint. Det viser betydningen af at planlægge og gennemføre en mere ambitiøs klimaindsats. Transport- og landbrugssektoren er stadig langt de største emissionskilder i indsatsfordelingssektorerne, som hver især tegner sig for 38 % af de samlede emissioner. På grundlag af oplysningerne i udkastet til den ajourførte nationale energi- og klimaplan agter Danmarks nye regering at fremrykke målet om klimaneutralitet fra 2050 til 2045.

Figur A6.1: Drivhusgasemissioner fra indsatsfordelingssektorerne i mio. ton CO₂-ækvivalenter, 2005-2022

Kilde: Det Europæiske Miljøagentur

Der er mulighed for at øge Danmarks mål for energieffektivitet i landets endelige ajourførte nationale energi- og klimaplan ⁽⁴⁶⁾.

⁽⁴⁵⁾ Emissionerne omfattet af indsatsfordeling for 2022 er baseret på tilnærmede opgørelsesdata. De endelige data vil blive udarbejdet i 2027 efter en omfattende gennemgang. Fremskrivninger af virkningerne af de nuværende politikker ("med eksisterende foranstaltninger") i henhold til Danmarks udkast til ajourført national energi- og klimaplan.

⁽⁴⁶⁾ EU's mål i det reviderede direktiv om vedvarende energi er, at 42,5 % af det endelige bruttoenergiforbrug skal komme

Danmarks energieffektivitetsbidrag på 15,69 Mtoe i primærenergiforbrug er lidt mindre ambitiøst end det, der kræves i henhold til energieffektivitetsdirektivet, mens det endelige energiforbrug på 13,73 Mtoe for 2030 er tilpasset det krævede bidrag. Danmarks bidrag til vedvarende energi, der er fastsat i udkastet til ajourført national energi- og klimaplan, nemlig 71 % inden 2030, er ambitiøst og overstiger kravet i direktivet om vedvarende energi.

Selv om Danmark er en af EU's frontløbere inden for bæredygtig transport, er der plads til forbedringer ⁽⁴⁷⁾. I 2023 var 5,7 % af landets bilpassagerflåde batteridrevne elkøretøjer. I 2023 var der 18 670 offentligt tilgængelige ladestander, én for hver 10 elbiler (på linje med EU-gennemsnittet). Imidlertid er kun 32 % af jernbanenettet blevet elektrificeret (sammenlignet med EU-gennemsnittet på 56 %). Gods transporteres hovedsagelig ad landevej, nemlig 88 %.

Danmarks indsats for at opnå kulstoffjernelse i sektoren for arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug (LULUCF) forventes ikke at være tilstrækkelig til at nå landets 2030-mål. Danmarks nettodrivhusgasemissioner fra LULUCF skyldes hovedsagelig dets relativt lille skovareal og høje emissioner fra landbrugsjord. For at nå LULUCF-målet for 2030 skal der fjernes yderligere 441 kt CO₂-ækvivalenter ⁽⁴⁸⁾. For at opnå dette er det afgørende for Danmark at beskytte det kulstof, der er lagret i jorden, og udvide skovarealerne. Ifølge de seneste fremskrivninger for 2030 risikerer man ikke at nå målet for kulstoffjernelse ⁽⁴⁹⁾.

fra vedvarende energikilder senest i 2030 med en ambition om at nå op på 45 %. Formlen i bilag I til direktiv (EU) 2023/1791 fastsætter det vejledende nationale bidrag for Danmark til 15,5 Mtoe for primærenergiforbrug og 13,7 Mtoe for endeligt energiforbrug, [Kommissionens henstilling af 18.12.2023 Danmark](#).

⁽⁴⁷⁾ Medmindre andet er angivet, henviser dataene i dette afsnit til 2021. Se Europa-Kommissionen, 2023, [EU transport in figures, transport.ec.europa.eu](#).

⁽⁴⁸⁾ Medlemsstaternes nationale LULUCF-mål i overensstemmelse med forordning (EU) 2023/839.

⁽⁴⁹⁾ Fremskrivninger fremsendt i Danmarks udkast til ajourført national energi- og klimaplan for 2023.

Danmark står fortsat over for risici i forbindelse med klimaændringer, herunder kraftigere nedbør, tørke, mere intense storme og stormfloder. På den positive side har landet en høj forsikringsdækning for alle klimarelaterede risici, hvilket resulterer i en mindre klimabeskyttelseskløft ⁽⁵⁰⁾. Danmark er i færd med at ajourføre sin nationale tilpasningsstrategi og tilpasningsplan og har til hensigt at integrere klimatilpasning gennem lovgivning ⁽⁵¹⁾.

Nedgangen i biodiversiteten giver fortsat anledning til alvorlig bekymring i Danmark. Biodiversitet understøtter alle økonomiske aktiviteter og menneskers trivsel ved at levere kritiske livsunderstøttende økosystemtjenester, herunder fødevarer og rent vand, og også usynlige tjenester såsom næringsstofkredsløb ⁽⁵²⁾. Landbrugsfødevarerektoren vil drage fordel af at blive cirkulær (se bilag 9) og bæredygtig for at mindske presset på natur og drivhusgasemissioner.

For første gang siden 2008 var der i 2023 et udbredt iltsvind i det sydlige og centrale Kattegat. De mest berørte områder i de indre danske farvande var Limfjorden, Mariager Fjord, det sydlige Lillebælt, fjordene i Sydøstjylland, det Sydfynske Øhav og Femern Bælt. I mange af disse områder var bundvandet anoxisk, og der blev frigivet giftig svovlbrinte fra havbunden. Der blev observeret døde fisk i Limfjorden samt liglagen på bunden i flere områder. Situationen var meget kritisk for især bundlevende dyr, fisk og planter i flere områder ⁽⁵³⁾. Iltsvind er et resultat af eutrofiering forårsaget af næringsstofforurening, hovedsagelig fra landbruget. En bred politisk aftale, der blev indgået i 2021 ⁽⁵⁴⁾, fastsætter en nødvendig reduktion af kvælstofemissionerne inden 2027, men de aftalte foranstaltninger lever ikke op til dette mål. Beslutninger om

⁽⁵⁰⁾ Med hensyn til klimabeskyttelseskløften henvises til bemærkningerne til tabel A6.1.

⁽⁵¹⁾ Se også Kommissionens [vurdering](#) og [henstilling](#) fra 2023 om Danmarks fremskridt med hensyn til klimatilpasning.

⁽⁵²⁾ OECD, [Biodiversity, natural capital and the economy](#), maj 2021, [Assessing biodiversity-related financial risks](#), april 2023.

⁽⁵³⁾ Miljøministeriet, [Markant forværret iltsvind](#), september 2023.

⁽⁵⁴⁾ Regeringen, [Aftale om grøn omstilling af dansk landbrug](#), oktober 2021.

foranstaltninger til reduktion af kvælstofbelastningen fra landbruget forventes i 2024, tidligst i 2026. En reduktion af kvælstofudvaskningen fra landbrugsjord med 35 % til ti lokale vandområder i afstrømningsområder, der dækker 37 % af Danmarks landområde, vil forbedre vandklarheden og skabe fordele på 92 mio. EUR om året⁽⁵⁵⁾. De anslåede årlige omkostninger ved vandforurening, der bl.a. skyldes for mange næringsstoffer, steg til 1,7 mia. EUR i 2020⁽⁵⁶⁾. Kraftige regnskyl forværrer næringsstofafstrømningen fra markerne. De fleste dyrkede arealer er udsat for kraftigt nedbør, og omkring halvdelen af befolkningen er udsat for storme. Landet er relativt udsat for langsigtede negative virkninger af klimaændringer, herunder ekstreme vejrforhold og stigende vandstand i havene, med store oversvømmelsesrisici på grund af dets lave højde⁽⁵⁷⁾. Danmark har indberettet den anden risikostyringsplan for oversvømmelser i henhold til oversvømmelsesdirektivet, som i øjeblikket er ved at blive vurderet⁽⁵⁸⁾.

Der blev kun opnået en god miljøtilstand for dele af Danmarks havområder på grundlag af vurderingen fra 2018 i henhold til havstrategirammedirektivet. Flere kriterier blev ikke vurderet eller var ikke i en god miljøtilstand⁽⁵⁹⁾. Danmark meddelte sit indsatsprogram i henhold til havstrategirammedirektivet i marts 2024, men dette program skulle have været indgivet i marts 2022. Kun 28 % af alle landets overfladevandområder opnåede god eller høj økologisk status, og 0,8 % opnåede god kemisk

tilstand i henhold til den anden vandområdeplan⁽⁶⁰⁾. I Danmark har kun 5 % af levestederne og 20 % af arterne en god bevaringsstatus, og 35 % af levestederne og arterne er i tilbagegang⁽⁶¹⁾. Bevaringsstatus for alle levesteder i landbrugsområder (græsarealer) blev i 2018 vurderet til at være utilstrækkelig eller dårlig⁽⁶²⁾. Forurening fra landbrug og blandede kilder (herunder udvaskning af næringsstoffer) lægger et betydeligt pres på de fleste beskyttede levesteder og arter. Mere specifikt påvirkede landbruget 72 % af levestederne, og 78 % af arterne, og forurening fra blandede kilder påvirkede 73 % af levestederne og 48 % af arterne⁽⁶³⁾. De anslåede årlige omkostninger ved truslen mod biodiversiteten beløber sig til 8 mia. EUR og tabet af arter til næsten 7 mia. EUR⁽⁶⁴⁾. Danmark er den eneste EU-medlemsstat, der ikke har leveret sin endelige ramme for prioriterede foranstaltninger for investeringer i Natura 2000-områder. Natura 2000-områder tegnede sig for 8,3 % (3 594 km²) af Danmark, hvilket er den mindste andel i EU⁽⁶⁵⁾. Kun omkring 13 % (ca. 5 700 km²) af Danmarks område er dækket af skovområde⁽⁶⁶⁾.

De fleste af Danmarks tørvemoser er blevet drænet, hovedsagelig til landbrug⁽⁶⁷⁾. Den nationale ambition om at udtage 100 000 ha kulstofrige lavbundsjord og randarealer inden 2030 kan fremskyndes i betragtning af Danmarks klimamål og vandmiljøets nuværende tilstand. Ifølge en nylig status er der blevet udtaget 187 ha siden 2021. Der er imidlertid forundersøgelser i gang for 45 019 ha, og gennemførelsen er i gang for yderligere 10 999 ha⁽⁶⁸⁾. Tilskudsordningen på

⁽⁵⁵⁾ Monetær værdi for 2019. Ti afstrømningsområder med flodmundinger: Roskilde fjord, Isefjord, Helnæs bugt, Odense fjord, Horsens fjord, Randers fjord, Mariager fjord, Ringkøbing fjord, Nissum fjord, Skive fjord. Et studie om [Economic benefits of reducing agricultural N losses to coastal waters for seaside recreation and real estate value in Denmark](#), tabel 6.

⁽⁵⁶⁾ InforEuros omregningskurs for december 2023. 12,5 mia. DKK målt i 2023-priser. [Årg. 97 Nr. 1 \(2024\): Økonomi og Politik | Økonomi & Politik](#) – Danmarks grønne nationalprodukt. 22.4.2024.

⁽⁵⁷⁾ Organisation for Økonomisk Samarbejde og Udvikling, [OECD Economic Surveys – Denmark, January 2024 | Denmark Economic Snapshot](#).

⁽⁵⁸⁾ Europa-Kommissionen, [Flood Risk Management Plans](#).

⁽⁵⁹⁾ [Denmark – Marine \(europa.eu\)](#). Næste rapport om havmiljøets tilstand skal foreligge i oktober 2024. Meddelelse fra Kommissionen 2022/C 118/01 af 14. marts 2022 (EUT C 118 af 14.3.2022, s. 1).

⁽⁶⁰⁾ Vurdering af Danmarks anden vandområdeplan ([SWD \(2019\) 38](#)). Den tredje vandområdeplan er modtaget og er i øjeblikket ved at blive vurderet. Europa-Kommissionen, [Water Framework Directive](#).

⁽⁶¹⁾ EEA, [Conservation status and trends of habitats and species](#).

⁽⁶²⁾ Europa-Kommissionen, [Biodiversity](#).

⁽⁶³⁾ EEA, [Main pressures and threats](#).

⁽⁶⁴⁾ InforEuros omregningskurs for december 2022. 60 mia. DKK (biodiversitet) og 50 mia. DKK (arter). [Årg. 97 Nr. 1 \(2024\): Økonomi og Politik | Økonomi & Politik](#) – Danmarks grønne nationalprodukt. 22.4.2024.

⁽⁶⁵⁾ Det Europæiske Miljøagentur, [Natura 2000 Barometer](#).

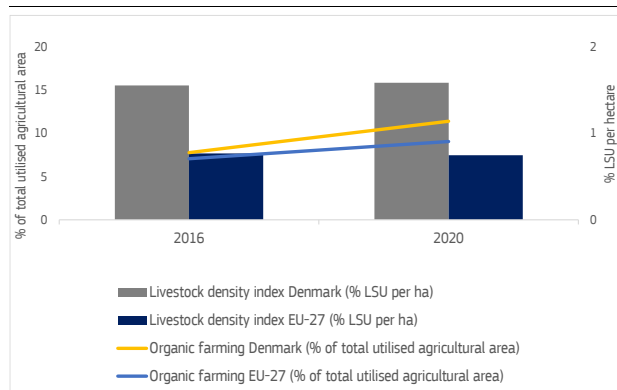
⁽⁶⁶⁾ Danmarks Statistik, [Arealopgørelser](#), januar 2023.

⁽⁶⁷⁾ UNEP, [Global Peatlands Assessment: The State of the World's Peatlands](#), november 2022.

⁽⁶⁸⁾ Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, [Status på fremdriften i udtagningen af lavbundsjord](#), 15.5.2024.

4,4 mio. EUR blev åbnet i foråret 2024 for at sætte skub i udviklingen⁽⁶⁹⁾. Beskyttelse og genopretning af kulstofrige lavbundsjord vil reducere drivhusgasemissionerne, reducere udvaskningen af kvælstof til vandmiljøet og på lang sigt øge land- og havbiodiversiteten. Landbruget tegner sig for mere end halvdelen af landområdet i Danmark. Udnyttet landbrugsareal, der (skal) omlægges fuldt ud til økologisk landbrug, tegnede sig for 11,6 % af landbrugsarealet i Danmark i 2021 sammenlignet med EU-gennemsnittet på 9,1 % i 2020 og EU's mål på 25 % i 2030⁽⁷⁰⁾. Danmark havde den femtestørste belægningsgrad (1,59 %) i EU i 2020⁽⁷¹⁾.

Figur A6.2: Ændringer i belægningsgrad og økologisk landbrug

Husdyrenhed/ha udnyttet landbrugsareal: Måler bestanden af dyr (kvæg, får, geder, heste, svin, fjerkræ og kaniner), der omregnes til husdyrenheder pr. hektar udnyttet landbrugsareal.

Kilde: Eurostat

I Danmark er 76 % af jorden usund, og hovedårsagen hertil er næringsstofoverskud, hvor kvælstof (50 %) er hovedkilden.

Kvælstofoverskud påvirker jordbundens sundhed betydeligt på 73 % af landbrugsjorden⁽⁷²⁾. Bruttokvælstofbalancen på landbrugsjord var 80 kg/ha i 2015 i Danmark, hvilket er over EU-

⁽⁶⁹⁾ InforEuros omregningskurs for april 2024. 32,8 mio. DKK. Miljøministeriet, [Akutpakke for vandmiljøet](#). 22.4.2024.

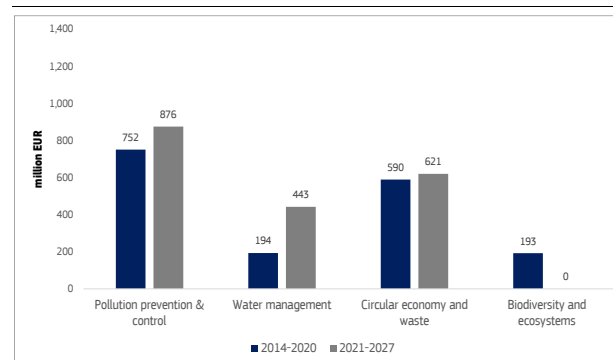
⁽⁷⁰⁾ [Statistik | Eurostat](#), maj 2024.

⁽⁷¹⁾ [Statistik | Eurostat](#), januar 2024.

⁽⁷²⁾ [SWD\(2023\) 417, del 4/5](#). Ikke alle jordforringelsesprocesser kunne kvantificeres for alle arealanvendelser. Dette tal angiver blot en størrelsesorden.

gennemsnittet på 44,4 kg/ha (data fra 2014)⁽⁷³⁾. Effektiv anvendelse af bæredygtige jorddyrkningsmetoder, herunder regelmæssig anvendelse af organisk gødning i form af kompost af høj kvalitet fra genanvendelse af husdyrgødning og bioaffald, kan forbedre jordbundens sundhed på lang sigt⁽⁷⁴⁾.⁽⁷⁵⁾ Anvendelse af organisk gødning kan også mindske behovet for kunstgødning⁽⁷⁶⁾. I Danmark var kompostering og nedbrydning af kommunalt affald 185 kg/person (foreløbige data) i 2022 (dvs. 24 % af alt kommunalt affald – se bilag 9)⁽⁷⁷⁾. I 2022 producerede landet den næsthøjeste mængde madaffald i EU med 230 kg/person, hvilket er over EU-gennemsnittet på 131 kg/person⁽⁷⁸⁾.

Figur A6.3: Manglende miljøinvesteringer, årligt gennemsnit

Tallene beregnes af Kommissionen på grundlag af de seneste interne rapporter, Eurostat, EIB og nationale datakilder.

Kilde: Europa-Kommissionen

Der er plads til at øge miljøinvesteringerne. I perioden 2014-2020 blev de manglende miljøinvesteringer anslået til 1,8 mia. EUR om året. Der forudses en lignende forskel på 1,9 mia. EUR om året for perioden 2021-2027. Danmark vil drage fordel af at investere i bæredygtig vandforvaltning, da investeringskløften er blevet betydeligt større for vand (443 mio. EUR om året). Miljøafgifternes andel af BNP er støt faldende i Danmark og nåede op på 2,44 % i 2022. Det kunne overvejes at reformere

⁽⁷³⁾ Der mangler data for 2016-2019 for Danmark. EU-gennemsnittet for 2015 mangler. [Statistik | Eurostat](#), juli 2023.

⁽⁷⁴⁾ [ECN Response on Roadmap – European Compost Network](#).

⁽⁷⁵⁾ [SWD \(2023\)417, del 3/5](#).

⁽⁷⁶⁾ [SWD \(2023\)417, del 3/5](#).

⁽⁷⁷⁾ [Statistik | Eurostat](#), februar 2024.

⁽⁷⁸⁾ [Statistik | Eurostat](#), januar 2024.

miljøskadelige subsidier såsom gunstigere beskatning af brændstofforbruget i landbruget ⁽⁷⁹⁾. Danmark overvejer en grøn skattereform i landbrugssektoren, og en ekspertrapport om dette emne blev offentliggjort i januar 2024 ⁽⁸⁰⁾.

⁽⁷⁹⁾ Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling, [OECD Economic Surveys: Denmark 2024](#) i [Denmark Economic Snapshot](#).

⁽⁸⁰⁾ Skatteministeriet, [Grøn skattereform – endelig afrapportering](#), 21.2.2024.

Tabel A6.1: Indikatorer til sporing af fremskridt med den europæiske grønne pagt ud fra et makroøkonomisk perspektiv

		2005	2019	2020	2021	2022	Target	Distance	
							2030	WEM	WAM
Progress to climate and energy policy targets									
Greenhouse gas emission reductions in effort sharing sectors ⁽¹⁾	Mt CO _{2eq} , %, pp	40,368.1	-20%	-23%	-20%	-21%	-50%	-10	n/a
Net greenhouse gas removals from LULUCF ⁽²⁾	Kt CO _{2eq}	4 971	1 531	1 292	198.000	-381.000	5,338	n/a	n/a
Share of energy from renewable sources (1) ⁽³⁾	%	16%	37%	32%	41%	42%	60%	-	-
Energy efficiency: primary energy consumption ⁽³⁾	Mtoe	19.4	16.9	15.5	16.4	16.0	15.5		
Energy efficiency: final energy consumption ⁽³⁾	Mtoe	15.5	14.3	13.1	13.9	13.3	13.7		
							EU-27		Projected
							2021	2022	2030
Green transition: mobility									
Greenhouse gas emissions: road transport	Mt CO _{2e}	-	-	-	12.1	12.1	769.0	786.6	10.0
Share of zero-emission vehicles in new registrations ⁽⁴⁾	%	0.7	2.4	7.2	13.4	20.7	9	12.1	n/a
Number of publicly accessible AC/DC charging points		-	-	3607	5844	10843	299178	446956	n/a
Share of electrified railways	%	29.4%	28.8%	31.2%	32.3%	-	56.1%	-	n/a
Green transition: buildings									
Greenhouse gas emissions: buildings	Mt CO _{2e}	-	-	-	3.9	3.9	537.0	486.7	1.3
Final energy consumption in buildings	2015=100	101.3%	99.4%	96.0%	103.7%	93.7%	104.0%	97.2%	
Climate adaptation									
Climate protection gap ⁽⁵⁾	score 1-4	-	-	0.0	1.0	1.3	1.5	1.5	n/a
							2020	2021	2022
State of the environment									
Water Water exploitation index (WEI+) (1) ⁽⁶⁾	% of renewable freshwater	4.4	2.7	-	-	-	3.6	-	-
Circular economy Material footprint ⁽⁷⁾	tonnes per person	23.2	24.2	23.0	23.3	30.4	14.2	14.8	14.9
Pollution Years of life lost due to air pollution by PM _{2.5} ⁽⁸⁾	per 100,000 inhabitants	405	323	194	223	-	545	584	-
Biodiversity Habitats in good conservation status ⁽⁹⁾	%	5.4					14.7		
Common farmland bird index ⁽¹⁰⁾	2000=100	75	71	83	-	-	78	-	-
Green transition: agri-food sector									
Organic farming	% of total utilised agricultural area	9.75	11.09	11.45	11.58	-	9.1	-	-
Nitrates in groundwater	mg NO ₃ /litre	17.98	17.67	18.71	-	-	20.42	-	-
Food waste per capita	Kg per capita			221	230	-	130	131	-
Share of soil in poor health ⁽¹¹⁾	%					76			41
Soil organic matter in agricultural land ⁽¹²⁾	Mt per ha	167	-	-	-	-	7,904	-	-

Kilder: (1) Medlemsstaternes emissionsdata for 2019 og 2020 er værdier for det globale opvarmningspotentiale (GWP) fra den fjerde vurderingsrapport (AR4) fra Det Mellemstatslige Panel om Klimaændringer (IPCC). Medlemsstaternes emissioner i basisåret 2005 i henhold til forordning (EU) 2018/842, emissionsdata for 2021 og 2022 og fremskrivninger for 2030 er i GWP-værdier fra IPCC's femte vurderingsrapport (AR5). Dataene for 2021 er baseret på de endelige opgørelsesrapporter, dataene for 2022 er baseret på tilnærmede opgørelsesrapporter og Det Europæiske Miljøagenturs beregning af indsatsfordelingsemissioner. De endelige data for 2021 og 2022 vil blive udarbejdet efter en omfattende gennemgang i 2027. 2030-målet er en procentvis ændring i emissionerne i basisåret 2005. Afstanden til målet er forskellen mellem 2030-målet og de forventede indsatsfordelingsemissioner med eksisterende foranstaltninger (WEM) og med yderligere foranstaltninger (WAM) i procentvis ændring i forhold til emissionerne i basisåret 2005. De foranstaltninger, der indgår i emissionsfremskrivningerne for 2030, afspejler status som rapporteret i medlemsstaternes udkast til ajourførte nationale energi- og klimaplaner eller, hvis de ikke foreligger, som indberettet senest den 15. marts 2023 i henhold til forordning (EU) 2018/1999. (2) Nettooptag udtrykkes i negative tal, nettoemissioner i positive tal. De indberettede data stammer fra indberetningen af drivhusgasopgørelser for 2024. Værdien for 2030 af nettooptag af drivhusgasser som i bilag IIa til forordning (EU) 2023/839. (3) De nationale mål for 2030 for vedvarende energi og energieffektivitet er vejledende nationale bidrag i overensstemmelse med forordning (EU) 2018/1999 (forvaltningsforordningen), EU's 2030-mål for vedvarende energi som fastsat i direktiv EU/2018/2001 ændret ved direktiv EU/2023/2413 (det reviderede direktiv om vedvarende energi) – 42,5 % af det endelige bruttoenergiforbrug med en ambition om at nå op på 45 % – og formelen i bilag I til direktiv (EU) 2023/1791 (energieffektivitetsdirektivet). (4) Batteridrevne køretøjer og brændselscellekøretøjer. (5) Klimabeskyttelseskloften henviser til andelen af ikkeforsikrede økonomiske tab forårsaget af klimarelaterede katastrofer baseret på modellering af risikoen for oversvømmelser, naturbrande, storme og dækningsgraden for forsikringer. Målestoksforhold: 0 (ingen beskyttelsesforskel) – 4 (meget stor forskel) (Den Europæiske Tilsynsmyndighed for Forsikrings- og Arbejdsmarkedspensionsordninger, 2022). (6) Samlet vandforbrug i vedvarende ferskvandsressourcer, der er til rådighed for et område og en periode. (7) Materialeudvinding til forbrug og investeringer. (8) År med potentielt tab af liv som følge af for tidlig død efter eksponering for partikler med en diameter på mindre end 2,5 mikrometer. (9) Andel af levesteder med en god bevaringsstatus ifølge de fortegnelser, der er indsendt i henhold til artikel 17 i habitatdirektivet (direktiv 92/43/EØF) for 2013-2018. (10) Indeks med flere arter, der måler ændringer i populationer af agerlandsfuglearter. (11) Kilde: Bilag 12 til Kommissionens forslag til lov om jordbundsovervågning, SWD(2023) 417 final. (12) Skøn over indholdet af organisk kulstof i agerjord.

I dette bilag ⁽⁸¹⁾ redegøres der for Danmarks fremskridt og udfordringer med hensyn til at fremskynde omstillingen til nettonulenergi og samtidig styrke EU's konkurrenceevne i sektoren for ren energi ⁽⁸²⁾. Det omhandler de foranstaltninger og mål, der er foreslået i udkastet til ajourførte nationale energi- og klimaplaner for 2030 ⁽⁸³⁾.

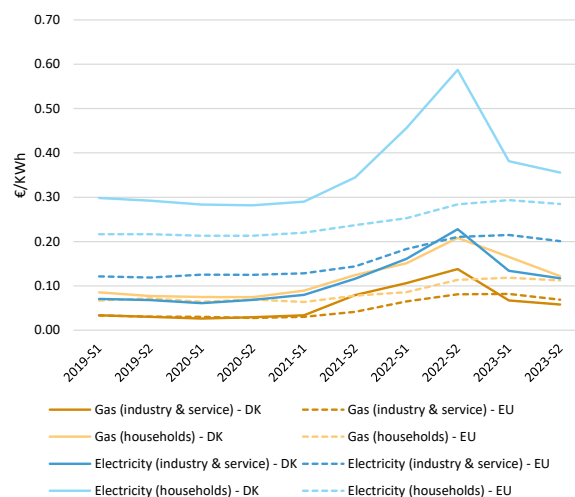
Danmark viser fremskridt med hensyn til yderligere at sikre gasforsynings sikkerheden og et relativt stort antal vedvarende energikilder inden for opvarmning og køling med et ambitiøst perspektiv frem til 2030. Spørgsmål, der kræver yderligere opmærksomhed, omfatter udbredelse af offshorevindenergi og øget markedsovervågning af produkter med miljøvenligt design og energimærkning.

I overensstemmelse med de fremherskende tendenser i hele EU faldt detailpriserne på energi i Danmark betydeligt i 2023. Mellem andet halvår af 2023 og første halvår faldt gaspriserne i Danmark med 26 %. På samme måde faldt husholdningernes elpriser med 7 % i samme periode. For industri- og servicesektoren faldt både gas- og elpriserne med 13 % i andet halvår af 2023 og lå fortsat henholdsvis 16 % og 42 % under EU-gennemsnittet.

Direkte energibistand til de endelige forbrugere, der har været gennemført siden energikrisens begyndelse, er blevet tilbudt i form af en "varmecheck". Denne foranstaltning dækkede 400 000 husstande (ca. 15 % af de samlede danske husstande) og bestod af en enkelt udbetaling på ca. 800 EUR til forbrugere, der opfylder visse betingelser vedrørende indkomst og gasforsyning. Danmark indførte også en låneforanstaltning for at give forbrugere

mulighed for at udsætte betalingen af deres kommende energiregninger over en periode på fem år for ethvert beløb, der overstiger niveauet for deres regninger fra efteråret 2022.

Figur A7.1: Danmarks detailpriser på energi for husholdninger og industri

(1) For industrien er forbrugsintervallerne I3 for gas og IC for elektricitet, hvilket henviser til mellemstore forbrugere og giver indsigt i prisoverkommelighed

(2) For husholdninger er forbrugsintervallerne D2 for gas og DC for elektricitet

(3) Industriens priser vises uden moms og andre refusionsberettigede skatter/afgifter/gebyrer, da erhvervsforbrugere normalt kan få refunderet moms og andre afgifter

Kilde: Eurostat

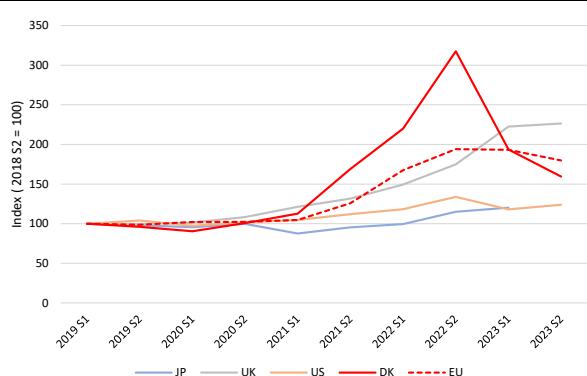
I relative tal er elpriserne for erhvervsforbrugere steget i forhold til USA og Japan frem til andet halvår af 2022. Der er dog siden registreret et kraftigt fald, som næsten nåede op på niveauet i USA og Japan i første halvdel af 2023. Denne ændring tyder på et potentielt opsving i den internationale konkurrenceevne i de energiintensive industrier i Danmark.

⁽⁸¹⁾ Det suppleres af bilag 6, da den europæiske grønne pagt fokuserer på omstillingen til ren energi, og af bilag 8 om de foranstaltninger, der er truffet for at beskytte de mest sårbare grupper, som supplerer den igangværende indsats under den europæiske grønne pagt, REPowerEU og industriplanen for den grønne pagt.

⁽⁸²⁾ I overensstemmelse med industriplanen for den grønne pagt og forordningen om nettonulindustri.

⁽⁸³⁾ Danmark forelagde sit udkast til ajourført national energi- og klimaplan i juni 2023. Kommissionen udsendte en vurdering og landespecifikke henstillinger den 18.12.2023. [Kommissionens henstilling, Vurdering \(SWD\) og Faktablad om Danmarks udkast til ajourført integreret national energi- og klimaplan – Europa-Kommissionen \(europa.eu\).](#)

Figur A7.2: Tendenser i elpriserne for erhvervsforbrugere (EU og udenlandske partnere)

(1) For Eurostats data (EU og DK) er intervalforbruget ID, der henviser til store forbrugere med et årligt forbrug på mellem 2 000 MWh og 20 000 MWh, f.eks. i elektricitetsintensive fremstillingssektorer, og giver et indblik i den internationale konkurrenceevne

(2) JP = Japan

Kilde: Eurostat, IEA

Forbrugerindflydelse på el- og gasmarkederne støttes i Danmark ved at fremme individuelt og kollektivt egetforbrug af vedvarende energi og VE-fællesskaber.

Udkastet til ajourført national energi- og klimaplan i 2023 indeholder en række foranstaltninger såsom udrulning af intelligente målere for alle forbrugere og muligheden for at søge finansiering til lokale energiinitiativer, som omfatter VE-fællesskaber. Danmark har imidlertid ikke gennemført nye foranstaltninger til at sikre et VE-fællesskab i alle kommuner med mere end 10 000 indbyggere. Udkastet til ajourført national energi- og klimaplan indeholder heller ikke kvantitative mål for egetforbrug eller energifællesskaber.

Selv om Danmark allerede er et af de EU-lande, der har den laveste eksponering for russisk gas, har landet styrket sin gasforsyningsikkerhed ved at øge sin egen produktionskapacitet og har sat sig det ambitiøse mål at udfase naturgas senest i 2030. Selv om den indenlandske gasproduktion er faldet kraftigt i de seneste år, vil den gradvise genåbning af Tyra-feltet, der begyndte i marts 2024, igen gøre Danmark til nettoeksportør af gas (den årlige produktion forventes at nå op på 2,8 mia. m³ om året i 2026 ifølge TotalEnergies ⁽⁸⁴⁾).

⁽⁸⁴⁾ <https://tyra2.dk/en/opstart-af-tyra-feltet-forsinket-til-vintersaeson-2023-24/>

Desuden gør Danmark en betydelig indsats for at erstatte naturgas med elektrificering og gas af biogen oprindelse senest i 2030 og har en politisk ambition om at udfase gas til opvarmning af husholdninger inden 2035.

I 2023 tegner biomethan sig allerede for næsten 30 % af den indenlandske gasefterspørgsel. Danmarks gasinfrastruktur spiller også en afgørende rolle for den regionale naturgassikkerhed takket være sammenkoblingerne med de nederlandske, tyske, polske og svenske gassystemer. Danmark har et gaslagringsanlæg i Lille Thorup og et andet i Stenlille, som forvaltes af Gas Storage Denmark. De har en kombineret kapacitet på 0,85 mia. kubikmeter svarende til omkring 36 % af Danmarks forbrug (2,37 mia. kubikmeter). Danmark opfyldte sin gaslagringsforpligtelse sidste vinter, hvor landet nåede op på 96,4 % pr. 1. november 2023 og afsluttede vintersæsonen med et lager på 58,67 % pr. 1. april 2024.

Endelig lykkedes det Danmark at reducere sin gasefterspørgsel med 42 % mellem august 2022 og december 2023 sammenlignet med gennemsnittet for de foregående fem år, hvilket er den højeste reduktion blandt EU-medlemsstaterne.

Med hensyn til elforsyningsikkerheden blev der ifølge ENTSO-E's analyse ikke konstateret problemer med tilstrækkelighed i første halvdel af 2023, og der forventes heller ingen problemer i vinteren 2023/24.

Den europæiske ressourcetilstrækkelighedsvurdering (ERAA) 2023 ⁽⁸⁵⁾ viser, at på længere sigt (dvs. mållårene 2030 og 2033) er et betydeligt antal termiske produktionsanlæg i Europa i fare for nedlukning. Samtidig er betydelige potentielle nye investeringer (hovedsagelig naturgasfyrede kraftværker) blevet udløst af de høje markedspriser på nogle tidspunkter af dagen.

I 2033-scenarierne kan der observeres betydelige tilstrækkelighedsrisici i mange europæiske lande, og Danmark er et af dem.

Elnettet i Danmark er kendetegnet ved et meget højt forsyningsikkerhedsniveau, og en elforbruger

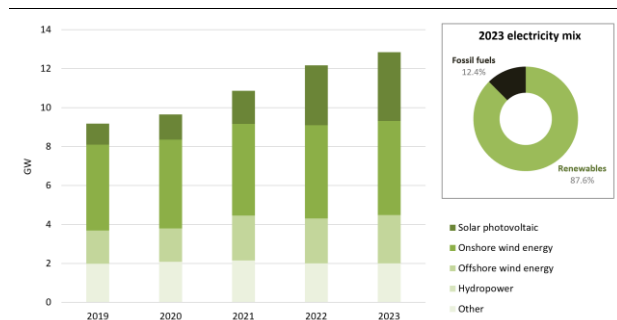
⁽⁸⁵⁾ ENTSO-E (2023). Den europæiske ressourcetilstrækkelighedsvurdering (ERAA) 2023.

i Danmark oplever gennemsnitligt kun 20 minutters afbrydelse om året.

Danmark har endvidere udsat lukningen af tre olie- og kulfyrede kraftværker indtil sommeren 2024 for at sikre kapaciteten i både Øst- og Vestdanmark i tilfælde af lav vindproduktion og højt forbrug i vintrene i 2023 og 2024. Danmark er imidlertid særlig afhængig af import af biomasse i betragtning af landets eget lave produktionsniveau.

Danmark har den største andel af vedvarende energi i sit energimiks og den største andel af elektricitet fra vedvarende energikilder. Der er registreret en yderligere udbredelse af vedvarende energi i 2023 med 0,68 GW nyinstalleret kapacitet ⁽⁸⁶⁾, og en andel af vedvarende energi i elproduktionen på 87,6 % ⁽⁸⁷⁾. Stigningen i den installerede kapacitet skyldtes hovedsagelig udbredelsen af solcelleanlæg, som i 2023 tegnede sig for 3,5 GW (en årlig stigning på 0,46 GW) og vind, der lå på 7,3 GW (en årlig stigning på 0,2 GW). Dette omfattede både ny offshorekapacitet (168 MW) og onshorekapacitet (54 MW).

Figur A7.3: Danmarks installerede vedvarende kapacitet (venstre) og sammensætningen af elproduktion (højre)

(1) "Andet" omfatter faste biobrændstoffer, vedvarende kommunalt affald, flydende biobrændstoffer og biogas.

Kilde: Kommissionens skøn baseret på IRENA, Ember

Den danske klimaaf tale om grøn strøm og varme har til formål at skabe betingelserne

⁽⁸⁶⁾ Kommissionens skøn baseret på dataene i IRENA's statistikker over vedvarende kapacitet for 2024. Den samlede installerede kapacitet for vedvarende energi på 13 024 MW for 2023, som anført i rapporten, omfatter havvindmølleparken "Vesterhav Nord" (176 MW), som blev sat i drift med en vis forsinkelse i februar 2024, idet den oprindeligt var planlagt til december 2023.

⁽⁸⁷⁾ Ember, årlige elektricitetsdata

for en firedobling af den samlede sol- og landbaserede elproduktion inden 2030. Med tillægsaftalen om udbudsrammer for 6 GW havvind og Energiø Bornholm fra maj 2023 blev der desuden aftalt udbud af 6 GW havvind samt Energiø Bornholm (3 GW) – som alle skal idriftsættes senest i 2030. Danmark har også til hensigt at indføre en lovgivningsmæssig ramme for øget anvendelse af fleksibilitetsløsninger for at sikre fleksibilitet for både el- og nettilstrækkelighed. Udkastet til ajourført national energi- og klimaplan præciserer Danmarks indsats for at opstille klare nationale mål for offshorevindenergi. Sideløbende med den nationale indsats følger Danmark en multilateral tilgang for at intensivere det regionale samarbejde i Nordsøen og Østersøen og bane vejen for yderligere udvidelse af havvindmølleparker. Blandt andre fordele forventes dette at bidrage til storstilet onshore- og offshoreproduktion af vedvarende brint.

Danmark tager skridt til at forenkle tilladelsesprocedurerne for vedvarende energi.

Den nationale energikrisestab (NEKST), der blev oprettet for 2023 og 2024, arbejder i øjeblikket på at udvikle løsninger, der kan fremskynde de administrative procedurer for udvidelse af fjernvarme, elnettet og udbredelse af vedvarende energi. Energifrisestabets arbejde finansieres delvist af EU gennem genopretnings- og resiliensfaciliteten. For at forbedre forudsigeligheden af den planlagte udbredelse af vedvarende energi kan visse instrumenter i den lovgivningsmæssige værktøjskasse (f.eks. nødforordningen vedrørende udstedelse af tilladelser til projekter for vedvarende energi) imidlertid gennemføres for at fremskynde udbredelsen af vedvarende energi.

Danmark har en relativt høj andel af vedvarende energi inden for opvarmning og køling (50,11 % i 2022) ⁽⁸⁸⁾. Ifølge udkastet til planen forventes denne at falde til 77 % inden 2030. Der blev solgt næsten 90 000 varmepumper i 2022, hvilket er en stigning på 20 % i forhold til 2021 til i alt ca. 620 000 installerede varmepumper i boligsektoren ⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸⁸⁾ Eurostat

⁽⁸⁹⁾ EHPA, 2023

Danmark er et af de EU-lande, der fører an i bestræbelserne på at opnå klimaneutralitet senest i 2045 og reducere drivhusgasemissionerne med 70 % inden 2030. For at opfylde disse mål planlægger Danmark at blive et knudepunkt for CO₂-opsamling og -lagring og havde fra begyndelsen af 2023 tildelt de første udforskningsstilladelser til projekter i Nordsøen.

Danmark øgede sin grænseoverskridende kapacitet i 2023, samtidig med at der skal foretages yderligere investeringer i transmission for at muliggøre en større udbredelse af elektricitet fra vedvarende energikilder. Danmark er sammenkoblet med Tyskland, Nederlandene, Sverige, Norge og (pr. december 2023) Det Forenede Kongerige efter idriftsættelsen af kabelforbindelsen Viking Link, et projekt af fælles interesse, der medfinansieres af EU gennem Connecting Europe-faciliteten. Danmark er i færd med at videreudvikle projekter af fælles interesse, herunder Energiø Bornholms offshore hybridforbindelse og brintforbindelsen Hyperlink III til Tyskland, offshore hybridforbindelsen TritonLink til Belgien, North Sea Wind Power Hub for forbindelser med Nederlandene og Tyskland samt Danish Hydrogen Storage. I 2023 bebudede Energinet en investeringsplan på 41 mia. DKK (5,5 mia. EUR) for 2023-26 med 100-200 planlagte netudvidelser for at tilpasse nettet til den store udbredelse af nye solcelleanlæg og onshore- og offshorevindenergi.

Danmark har gjort fremskridt med hensyn til energieffektivitet. I 2022 udviste Danmark lovende tendenser med et primærenergiforbrug på 16,0 Mtoe, hvilket er en nedgang på 2,2 % i forhold til 2021 og et bemærkelsesværdigt fald på 9,8 % i forhold til 2012-niveauet. Det endelige energiforbrug lå ligeledes på 13,3 Mtoe, hvilket er et fald på 3,8 % i forhold til det foregående år og et fald på 6,6 % siden 2012. Hvad angår resultaterne pr. sektor skete der i boligsektoren en betydelig reduktion på 12,7 % i det endelige energiforbrug. Omvendt var der i transportsektoren en stigning på 6,1 % i det endelige energiforbrug i samme periode. Det konstaterede fald i energiforbruget kan delvis tilskrives forbigående faktorer såsom stigningen i energipriserne i 2022. Den danske nationale energisparkampagne, der blev lanceret i sommeren 2022, kan også have bidraget til denne positive udvikling.

Danmark har dog mulighed for at forbedre klarheden og fuldstændigheden af strategien for energieffektivitet på længere sigt, navnlig i lyset af det reviderede energieffektivitetsdirektiv, der har været i kraft siden oktober 2023. En sådan strategi kan støtte opnåelsen af nationale bidrag til EU's nye energieffektivitetsmål og kan udgøre en stabil lovgivningsmæssig ramme, der tilskynder til og letter investeringer i energieffektivitet.

For så vidt angår bygninger bør Danmark fastholde boligsektorens positive bidrag til 2030-reduktionsmålet for bygningers energiforbrug. Faktisk faldt det endelige energiforbrug i boliger med ca. 5,22 % mellem 2018 og 2022.

I REPowerEU-kapitlet i sin genopretnings- og resiliensplan beskrev Danmark sine planer for reformer og investeringer for at mindske afhængigheden af fossile brændstoffer. De vigtigste planlagte foranstaltninger er at øge andelen af vedvarende energi, forenkle reglerne for udstedelse af tilladelser, øge energieffektiviteten i bygninger, fremme dekarboniseret opvarmning og bekæmpe energifattigdom ved at installere mere effektive og omkostningseffektive opvarmningsløsninger.

De fleste offentlige støtteordninger vedrørende energieffektivitet er tilskudsbaseede, mens høj energi- og CO₂-beskatning også tilskynder forbrugerne til at gennemføre energieffektivitetsforanstaltninger.

I Danmark er der et velfungerende finansmarked for energieffektivitetsforanstaltninger såsom køb af elbiler, energieffektive renoveringer m.m. De fleste finansielle institutioner, herunder alle de største, tilbyder grønne lån til en særlig attraktiv rente. Grønne lån betragtes som et konkurrenceparameter for finansielle institutioner. Danske pensionsfonde og andre deltager også løbende i projekter, der involverer energieffektivitet, ved at samle projekter i samarbejde med andre aktører gennem ESCO- og OPP-ordninger. Kommuner, regioner og forsyningssektoren kan optage lån på meget attraktive vilkår gennem KommuneKredit.

For så vidt angår markedsovervågningsaktiviteter gennemfører Danmark et lavt antal kontroller af produkter omfattet af

miljødesign og energimærkning. Dette giver anledning til bekymring med hensyn til overholdelsen.

Danmark har et attraktivt og velfungerende innovationsøkosystem. Landet er førende inden for innovation og blev den nye førende innovator i 2023 med de bedste resultater i EU og overhalede Sverige, som havde indtaget førstepladsen i nogle år.

Danmark er førende på verdensplan inden for produktion af vindbaseret elektricitet og sigter mod fortsat at gå forrest i udviklingen af rene teknologier. Generelt har landet et traditionelt stærkt produktionsgrundlag for lavemissionsteknologier og -komponenter, navnlig i vindenergisektoren, hvor det fortsat er førende på verdensplan med hensyn til at integrere vindkraft i elnettet. Danmark er hjemsted for en af verdens førende HVDC-kabelproducenter og har det største antal udviklere af bølgeenergianlæg i EU. Selv om landet ikke har nogen indenlandske producenter af store solfangere, er det den førende aktør på markedet for solfjernvarme på stor skala i EU med hensyn til den samlede installerede kapacitet og systemstørrelse. Gunstige politiske og markedsmæssige forhold har ført til en kraftig stigning i salget af varmepumper, en tendens, der sandsynligvis vil fortsætte med gennemførelsen af REPowerEU-planen. Danmark er hjemsted for lovende initiativer i forsyningskæden for grøn brint, herunder et fabriksanlæg til fremstilling af 400 MW/år alkaliske elektrolyseanlæg i Kolding og en stor produktionsenhed til brinttankstationer i Herning, som en førende norsk aktør står i spidsen for. Med et tilskud på 94 mio. EUR fra EU's Innovationsfond forventes et dansk drevet produktionsanlæg med en kapacitet til fremstilling af elektrolyseteknologi (SOEC) på 500 MW om året at gå i luften i Herning i 2024. Begge virksomheders udvidelsesplaner kunne øge Danmarks produktionskapacitet for elektrolyseanlæg til over 1,5 GW om året i 2030.

Tabel A7.1: Centrale energiindikatorer

	Denmark				EU				
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	
ENERGY DEPENDENCE	Import Dependency [%]	38.9%	44.9%	32.3%	42.9%	60.5%	57.5%	55.5%	62.5%
	of Solid fossil fuels	145.3%	67.4%	10.9%	105.5%	43.3%	35.8%	37.3%	45.8%
	of Oil and petroleum products	44.8%	55.3%	30.6%	52.8%	96.7%	96.8%	91.7%	97.7%
	of Natural Gas	-7.2%	37.4%	27.8%	28.0%	89.7%	83.6%	83.6%	97.6%
	Dependency from Russian Fossil Fuels [%]								
	of Natural Gas	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	39.7%	41.3%	41.1%	21.0%
of Crude Oil	6.4%	12.2%	16.4%	1.6%	28.8%	26.7%	26.4%	19.5%	
of Hard Coal	87.9%	96.6%	89.5%	14.0%	43.5%	49.1%	47.4%	21.5%	
DIVERSIFICATION OF GAS SUPPLIES		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
	Gas Consumption (in bcm)	3.3	3.3	3.2	3.1	2.9	3.1	2.4	
	Gas Consumption year-on-year change [%]	2.0%	-1.4%	-2.2%	-2.8%	-8.3%	8.4%	-23.0%	
	Gas Imports - by type (in bcm)	0.7	0.5	0.4	1.1	2.7	2.5	2.7	
	Gas imports - pipeline	0.7	0.5	0.4	1.1	2.7	2.5	2.7	
	Gas imports - LNG	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
	Gas Imports - by main source supplier (in bcm) (1)								
	Germany	0.2	0.1	0.1	1.0	2.7	2.5	1.9	
	Norway	0.5	0.4	0.3	0.1	-	-	0.8	
			2019	2020	2021	2022	2023		
LNG Terminals - storage capacity m3 LNG									
Number of LNG Terminals	0	0	0	0	0				
LNG Storage capacity (m3 LNG)	0	0	0	0	0				
Underground Storage									
Number of storage facilities	2	2	2	2	2				
Technical Capacity (bcm)	0.9	1.0	0.9	0.8	0.9				
ELECTRICITY/ENERGY		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	Gross Electricity Production (GWh) (2)	30,538	31,023	30,370	29,517	28,729	33,051	35,129	-
	Combustible Fuels	16,994	15,473	15,500	12,387	11,201	15,671	13,884	-
	Nuclear	0	0	0	0	0	0	0	-
	Hydro	19	18	15	17	17	16	15	-
	Wind	12,782	14,780	13,902	16,150	16,330	16,054	19,028	-
	Solar	744	751	953	963	1,181	1,309	2,203	-
	Geothermal	0	0	0	0	0	0	0	-
	Other Sources	-0	0	0	-0	0	-0	-0	-
	Gross Electricity Production [%]								
	Combustible Fuels	55.6%	49.9%	51.0%	42.0%	39.0%	47.4%	39.5%	-
	Nuclear	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
	Hydro	0.1%	0.1%	0.0%	0.1%	0.1%	0.0%	0.0%	-
	Wind	41.9%	47.6%	45.8%	54.7%	56.8%	48.6%	54.2%	-
	Solar	2.4%	2.4%	3.1%	3.3%	4.1%	4.0%	6.3%	-
	Geothermal	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
	Other Sources	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
	Net Imports of Electricity (GWh)	5,057	4,563	5,224	5,811	6,883	4,869	1,363	-
	As a % of electricity available for final consumption	15.8%	14.1%	16.4%	18.1%	21.9%	14.4%	4.2%	-
	Electricity Interconnection [%]	-	50.6%	49.7%	49.0%	51.0%	45.8%	42.7%	41.3%
Share of renewable energy consumption - by sector (3)									
Electricity	53.7%	59.9%	62.4%	65.3%	65.3%	72.9%	77.2%	-	
Heating/cooling	41.1%	44.1%	45.0%	47.3%	51.1%	49.2%	50.1%	-	
Transport	6.7%	6.9%	6.9%	7.1%	9.7%	10.5%	10.2%	-	
Overall	31.7%	34.4%	35.2%	37.0%	31.7%	41.0%	41.6%	-	
CLEAN ENERGY		2019	2020	2021	2022	2023			
	VC investments in climate tech start-ups and scale-ups (EUR Mln)	39.54	74.93	63.08	178.51	245.46			
	as a % of total VC investment (3) in Denmark start-ups and scale-ups	4.7%	6.9%	2.9%	10.2%	15.1%			
	Research & Innovation spending in Energy Union R&I priorities								
	Public R&I (EUR mln)	89.8	108.4	169.2	-	-			
	Public R&I (% GDP)	0.03%	0.03%	0.05%	-	-			
Private R&I (EUR mln)	1,126.4	968.4	-	-	-				
Private R&I (% GDP)	0.36%	0.31%	-	-	-				

(1) Rangordningen af de vigtigste antagelser er baseret på de senest tilgængelige tal (for 2022).

(2) Venturekapitalinvesteringer omfatter venturekapitalaftaler (alle faser), små aftaler om fusioner og overtagelser og private equity-vækstftaler (for virksomheder, der tidligere har været en del af et venturekapitalinvesteringsselskabs portefølje eller har modtaget angel- eller startfinansiering).

Kilde: Eurostat, Gas Infrastructure Europe, udarbejdet af JRC baseret på PitchBook-data (03/2024), JRC SETIS (2024)

Dette bilag følger Danmarks fremskridt med at sikre en retfærdig omstilling til klimaneutralitet og miljømæssig bæredygtighed, navnlig for arbejdstagere og husholdninger i sårbare situationer. Danmarks grønne økonomi vokser. Mellem 2015 og 2021 steg den samlede beskæftigelse i sektoren for miljøvenlige varer og tjenesteydelser med 16,9 % (til omkring 86 000) (EU: 18,2 %) og nåede dermed op på 3 % af den samlede beskæftigelse (EU: 2,7 %). Antallet af arbejdspladser i den grønne økonomi er stigende, da Danmark sigter mod at opnå en reduktion af drivhusgasemissionerne på 70 % inden 2030. Mellem 2015 og 2022 faldt drivhusgasintensiteten for Danmarks arbejdsstyrke (se figur A8.1 og tabel A8.1) fra 29,0 til 24,6 ton pr. arbejdstager. Selv om dette stadig ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet (14,3 ton pr. arbejdstager i 2022)⁽⁹⁰⁾, tyder det på en positiv tendens i den grønne omstilling. For at sikre overensstemmelse med Rådets henstilling af 2022 om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet⁽⁹¹⁾ og sikre en vellykket gennemførelse af REPowerEU-planen er det afgørende, at landets arbejdsstyrke deltager i opkvalificering og omskoling, og tallene er for nylig begyndt at stige igen. I henhold til landets genopretnings- og resiliensplan vil en grøn skattereform – et af planens skelsættende initiativer – fremskynde dekarboniseringen af økonomien. Fondene under samhørighedspolitikken bidrager yderligere til at skabe nye job, navnlig Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) og Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO), som har særligt fokus på færdigheder med henblik på den grønne omstilling og den cirkulære økonomi.

Beskæftigelsen i de danske sektorer, der er mest berørt af den grønne omstilling, er fortsat stabil. I 2023 udgjorde beskæftigelsen i

Danmarks energiintensive industrier⁽⁹²⁾ 1,4 % af den samlede beskæftigelse (3,5 % i EU). Beskæftigelsen inden for råstofudvinding er faldet med 17 % siden 2015 (til ca. 4 400 arbejdstagere i begge i 2023). Andelen af ledige stillinger i bygge- og anlægssektoren (se figur A8.2), som er en nøglesektor for den grønne omstilling, er lavere end EU-gennemsnittet (2,4 % mod 3,6 % i EU i 2023). Opfattelsen hos små og mellemstore virksomheder (SMV'er) i sektoren er imidlertid en anden, hvor 58 % rapporterede, at manglen på kvalificeret arbejdskraft bremser dem i deres generelle forretningsaktiviteter⁽⁹³⁾. Ifølge Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed⁽⁹⁴⁾ blev der i 2023 rapporteret om mangel på arbejdskraft inden for en række erhverv, der krævede specifikke færdigheder eller viden med henblik på den grønne omstilling⁽⁹⁵⁾, herunder civilingeniører, elektroingeniører og elektrikere. I denne forbindelse anslår Byggestyrelsen, at 6 000 arbejdspladser i bygge- og anlægssektoren stadig ikke er besat, selv om mange virksomheder har ændret strategi i retning af den grønne omstilling⁽⁹⁶⁾.

⁽⁹⁰⁾ Arbejdsrelaterede beregninger er baseret på EU's arbejdsstyrkeundersøgelse. Bemærk, at disse indikatorer i landerapporten for Danmark for 2023 blev beregnet på grundlag af beskæftigelsesstatistikker i nationalregnskabet. Dette kan betyde, at det er vanskeligere at sammenligne de to rapporter.

⁽⁹¹⁾ Rådets henstilling af 16. juni 2022 om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet (2022/C 243/04) omfatter beskæftigelse, færdigheder, skatte- og socialsikringsystemer og sociale beskyttelsessystemer, basale tjenester og boliger.

⁽⁹²⁾ Råstofudvinding (NACE B), kemikalier (C20), mineraler (C23), metaller (C24) og bilindustrien (C29).

⁽⁹³⁾ Eurobarometerundersøgelse om mangel på kvalificeret arbejdskraft, rekrutterings- og fastholdelsesstrategier i små og mellemstore virksomheder.

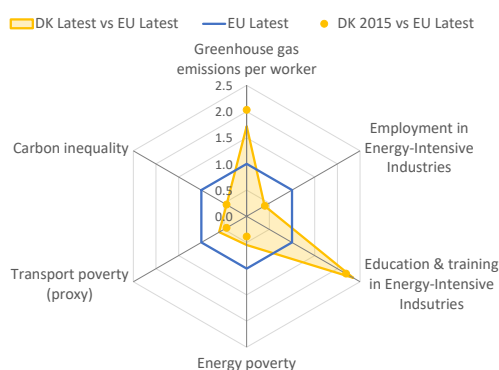
⁽⁹⁴⁾ Baseret på Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndigheds Euresrapport fra 2024 om mangel på og overskud af arbejdskraft 2023, dvs. data indsendt af de nationale koordineringsbureauer i Euresnettet.

⁽⁹⁵⁾ Kravene til færdigheder og viden bygger på den europæiske taksonomi for færdigheder, kompetencer, kvalifikationer og erhverv (ESCO) med henblik på den grønne omstilling.

⁽⁹⁶⁾ [Virksomheder i fuld gang med grøn omstilling mangler 10.000 medarbejdere – DI \(danskindustri.dk\)](https://www.danskindustri.dk).

Figur A8.1: **Udfordringer i forbindelse med en retfærdig omstilling i Danmark**

Kilde: Eurostat, EU's arbejdsstyrkeundersøgelse, EMPL-JRC GD-AMEDI/AMEDI+- og DISCO(H)-projekter (se tabel A8.1).

Deltagelsen i opkvalificering og omskoling i energiintensive industrier er forholdsvis høj. I energiintensive industrier nåede arbejdstagernes deltagelse i uddannelse efter et fald i de foregående år igen op på 25,6 % i 2023 (i forhold til EU: 10,9 %). I Danmark mener 38 % af SMV'erne, at de færdigheder, der kræves for at gøre deres forretningsaktiviteter grønnere, bliver vigtigere (EU: 42 %). Hvis Danmark matcher sit forventede bidrag til EU's 2030-mål for vedvarende energi, vil der være behov for mellem 200 og 800 yderligere kvalificerede arbejdstagere til udrulningen af vind- og solenergi, hvilket kan kræve en investering i færdigheder på 9,7-12,1 mio. EUR⁽⁹⁷⁾. ESF+ støtter sammen med national finansiering tiltag såsom foranstaltninger rettet mod opkvalificering og omskoling og livslang læring. En forøgelse af arbejdsstyrkens formelle uddannelsesniveau (erhvervsuddannelse og videregående uddannelse) målrettet mod arbejdsløse og beskæftigede vil bidrage til at øge udbuddet af kvalificerede arbejdstagere. I den grønne skattereform i 2022 blev der afsat 100 mio. DKK årligt i 2025 og 2026 til uddannelse og opkvalificering til støtte for den grønne omstilling. Disse foranstaltninger finansieres gennem genopretnings- og resiliensfaciliteten og den nationale genopretnings- og resiliensplan. Omkring 15 000 mennesker forventes at erhverve flere kvalifikationer, som er relevante for den grønne omstilling gennem støtte fra ESF+. Desuden støtter den nationale FRO uddannelse og opkvalificering og omskoling af arbejdstagere med fokus på de regioner, der er mest berørt af omstillingerne.

⁽⁹⁷⁾ EMPL-JRC AMEDI+-projekt.

I de seneste år, før energipriserne steg, er indikatorerne for energifattigdom steget en smule. Den andel af befolkningen, der ikke er i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varme, faldt fra 3,6 % i 2015 til 2,8 % i 2021, men blev næsten fordoblet til 5,1 % i 2022 (i forhold til EU: 9,3 %) ⁽⁹⁸⁾. Denne stigning skyldtes energikrisen forårsaget af covid-19-forsyningsbegrænsninger og Ruslands angrebskrig mod Ukraine på trods af gennemførte nødforanstaltninger. I 2022 var 9,4 % af befolkningen i risiko for fattigdom (AROP) og 6,5 % af de nedre mellemlindkomsthusstande (i decil 4-5) ikke i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varme. På den anden side brugte 22,5 % af befolkningen, der er truet af fattigdom, i januar 2023 en betydelig del af deres budget (mere end 6 %) på private transportbrændstoffer (EU: 37,1 %) ⁽⁹⁹⁾. I det udkast til ajourført national energi- og klimaplan, som Danmark forelagde i 2023, angav man ikke antallet af husstande, der er ramt af energifattigdom, eller beskrev foranstaltninger, der kunne bidrage til at løse dette problem.

Selv om de ligger under EU-gennemsnittet, er de miljømæssige uligheder i Danmark fortsat et problem. I 2021 var forbrugsfodaftrykket for 20 % af befolkningen med den højeste indkomst 1,2 gange højere end for de fattigste 20 % ⁽¹⁰⁰⁾ (EU: 1,8). For begge grupper er forbrugsfodaftrykket størst for boliger og fødevarer. Det gennemsnitlige luftforureningsniveau i 2021 lå under EU-gennemsnittet (8,0 mod EU: 11,4 µg/m³ PM2.5), og alle regioner lå under de kritiske niveauer ⁽¹⁰¹⁾. Det anslås imidlertid, at der hvert år har været 1 200

⁽⁹⁸⁾ Indikatoren for energifattigdom fokuserer på resultatet af energifattigdom. Der findes yderligere indikatorer på webstedet for [rådgivningscentret for energifattigdom](#).

⁽⁹⁹⁾ Overkommelige priser for private transportbrændstoffer er et centralt aspekt af transportfattigdom. Indikatoren er blevet udviklet i forbindelse med EMPL-JRC's GD-AMEDI/AMEDI+-projekter. Metoden er forklaret i [Economic and distributional effects of higher energy prices on households in the EU](#).

⁽¹⁰⁰⁾ Udviklet i forbindelse med EMPL-JRC DISCO(H)-projektet. Metode forklaret i [Det Fælles Forskningscenter, 2024. Carbon and environmental footprint inequality of household consumption in the EU. JRC137520](#). EU-gennemsnittet henviser til EU-27 uden Italien (data om husstandsindkomst er ikke tilgængelige for IT i HBS).

⁽¹⁰¹⁾ To gange højere end anbefalingerne i WHO's retningslinjer for luftkvalitet (årlig eksponering på 5 µg/m³).

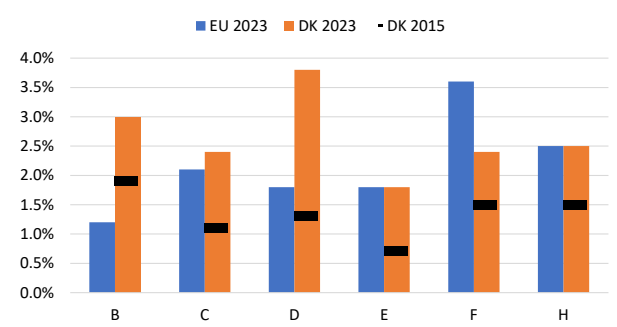
Tabel A8.1: **Nøgleindikatorer for en retfærdig omstilling i Danmark**

Indicator	Description	DK 2015	DK	EU
GHG per worker	Greenhouse gas emissions per worker - CO2 equivalent tonnes	29.0	24.6 (2022)	14.3 (2022)
Employment EII	Employment share in energy-intensive industries, including mining and quarrying (NACE B), minerals (C23), metals (C24), automotive (C29)	1.4%	1.4% (2023)	3.5% (2023)
Education & training EII	Adult participation in education and training (last 4 weeks) in energy-intensive industries	23.8%	25.6% (2023)	10.9% (2023)
Energy poverty	Share of the total population living in a household unable to keep its home adequately warm	3.6%	5.1% (2022)	9.3% (2022)
Transport poverty (proxy)	Estimated share of the AROP population that spends over 6% of expenditure on fuels for personal transport	16.5%	22.5% (2023)	37.1% (2023)
Carbon inequality	Ratio between the consumption footprint of the top 20% vs bottom 20% of the income distribution	1.2	1.2 (2021)	2.7 (2021)

Kilde: Eurostat (env_ac_ainah_r2, lfsa_egan2d, ilc_mdcs01), EU's arbejdsstyrkeundersøgelse (brud i tidsserier i 2021), EMPL-JRC GD-AMEDI/AMEDI+ og DISCO(H)-projekter.

for tidlige dødsfald som følge af eksponering for luftforurening ⁽¹⁰²⁾.

Figur A8.2: **Andelen af ledige stillinger i sektorer i omstilling samt råstofudvinding**

B – Råstofudvinding

C – Fremstillingsvirksomhed

D – El-, gas- og fjernvarmeforsyning

E – Vandforsyning, kloakvæsen, affaldshåndtering og rensning af jord og grundvand

F – Bygge og anlæg

H – Transport og godshåndtering

Kilde: Eurostat jvs_a_rate_r2.

Danmark træffer foranstaltninger til at øge beskæftigelse og færdigheder af høj kvalitet, men der er behov for en større indsats for at tackle udfordringerne i forbindelse med den grønne omstilling. Opkvalificerings- og omskolingspolitikker samt udvidelse af undervisningsplanerne for erhvervsuddannelse på dette område er en positiv udvikling. Genopretnings- og resiliensplanen omfatter flere investeringer til støtte for dens grønne mål på mange områder (grønne skattepolitikker, energieffektivitet for SMV'er). Det er imidlertid nødvendigt at videreudvikle politikker til udvikling af en tilstrækkeligt kvalificeret arbejdsstyrke til grønne job ⁽¹⁰³⁾.

⁽¹⁰²⁾EEA – Air Quality Health Risk Assessment.

⁽¹⁰³⁾Baseret på overvågningsrevisionen af Rådets henstilling om sikring af en retfærdig omstilling til klimaneutralitet, der fandt sted i oktober 2023.

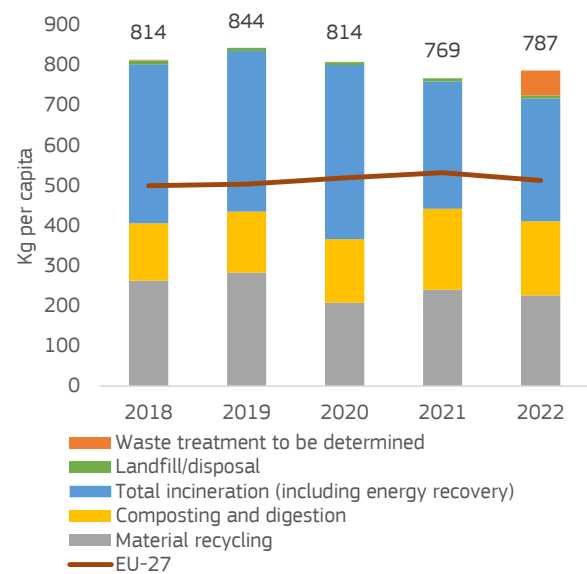
Den grønne omstilling af industrien og det bebyggede miljø, navnlig dekarbonisering, ressourceeffektivitet og cirkularitet, er afgørende for at styrke Danmarks konkurrenceevne ⁽¹⁰⁴⁾. I den forbindelse er prioriteterne for Danmark at forbedre byggeriets og industriens cirkularitet, herunder landbrugsfødevarersektoren, og mindske landets afhængighed af forbrænding til produktion af fjernvarme.

En forbedring af den danske økonomis cirkularitet vil øge landets industrielle effektivitet. Danmark har et stort materialefodaftryk, som lå på 23-24 ton/indbygger, hvilket er over EU-gennemsnittet på 14-15 ton/indbygger i 2015-2021. Landet havde det næsthøjeste materialefodaftryk, 30 ton pr. indbygger, i EU, hvilket oversteg EU-gennemsnittet på 14,9 ton pr. indbygger i 2022. De tre største sektorer, der tegner sig for mere end halvdelen af Danmarks materiale- og CO₂-fodaftryk, er bygge- og anlægssektoren, fremstillingsindustrien og landbrugsfødevarersektoren. Kun 4,7 % af arbejdspladserne i landbrugs-, skovbrugs- og fiskeriindustrien spiller en rolle i omstillingen til en cirkulær økonomi, og alle kun indirekte ⁽¹⁰⁵⁾. Den nationale handlingsplan for cirkulær økonomi for forebyggelse og håndtering af affald for 2020-2032 omfatter 129 initiativer med fokus på tre områder: biomasse, byggeri og plast ⁽¹⁰⁶⁾.

I 2023 udledte de sektorer, der er omfattet af EU's emissionshandelssystem (ETS) i Danmark ⁽¹⁰⁷⁾, 23 % mindre drivhusgasser end i 2019. I 2023 kom ca. 37 % af de drivhusgasser, som de danske ETS-anlæg udledte, fra elproduktion. Af de samlede emissioner fra alle industrisektorer kom 29 % fra cement og kalk, 16 % fra raffinaderier og 55 % fra andre

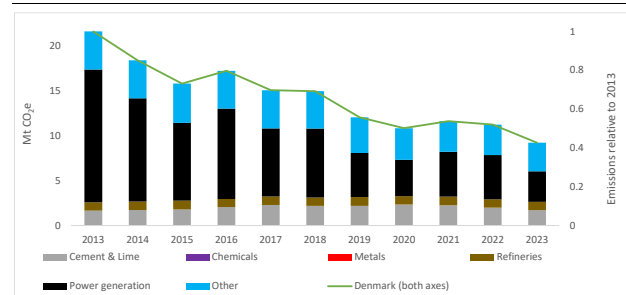
industrier ⁽¹⁰⁸⁾. Mellem 2019 og 2023 faldt drivhusgasemissionerne fra energisektoren med 31 % sammenlignet med et fald på 18 % for industrisektorerne. Siden 2013 er drivhusgasemissionerne faldet med 77 % i energisektoren og med 15 % i industrisektorerne. Næsten alle emissionsreduktioner er sket siden 2018, mens drivhusgasemissionerne i industrisektorerne steg med ca. 10 % i de fem år før 2018.

Figur A9.1: Behandling af kommunalt affald

Kilde: Eurostat

Figur A9.2: ETS-emissioner efter sektor siden 2013

Kilde: Eurostat

Danmark har plads til at forbedre brugen af cirkulært materiale. Dette har næsten ikke ændret sig i de seneste år (7,6 % i 2019, 7,4 % i 2022), og i 2022 lå det under EU-gennemsnittet på 11,5 %. Selv om ressourceproduktiviteten er støt stigende, er Danmark nødt til at forbedre

⁽¹⁰⁸⁾Det drejer sig bl.a. om udvinding, behandling og bortskaffelse af farligt affald.

⁽¹⁰⁴⁾Se også bilag 6, 7 og 12. Dette bilag er baseret på data fra Eurostat, der blev offentliggjort før maj 2024.

⁽¹⁰⁵⁾The Circularity Gap Report – Denmark.

⁽¹⁰⁶⁾Miljøministeriet, [Cirkulær økonomi](#). 79 initiativer er afsluttet, 20 forløber efter planen, 29 er forsinket, og 1 er afløst.

⁽¹⁰⁷⁾Denne analyse udelukker flyrejser. Yderligere oplysninger og datakilder findes i Weitzel, M., van der Vorst, C. (2024), Uneven progress in reducing emissions in the EU ETS, JRC Science for policy brief, JRC138215, Det Fælles Forskningscenter.

anvendelsen af materialeressourcer for at: i) minimere negative indvirkninger på miljøet (herunder næringsstofforurening fra landbruget), og ii) mindske afhængigheden af volatile råvaremarkeder, herunder for importeret kunstgødning (se bilag 6). I 2022 var ressourceproduktiviteten på 1,8 KKS/kg og forblev under EU-gennemsnittet på 2,5 KKS/kg. Landet var i 2022 afhængig af import af 36,6 % af materialerne for at opfylde sine behov mod et EU-gennemsnit på 22,4 %. Danmark er stadig blandt de førende med hensyn til økoinnovation og indtog en fjerdeplads med en score på 167,5 på resultattavlen for miljøinnovation i 2022. I marts 2024 var 116 EU-miljømærkelicenser og 5 625 produkter med EU-miljømærket blevet tildelt ⁽¹⁰⁹⁾.

Danmarks kommunale affald pr. indbygger og forbrændingsprocenter er blandt de højeste i EU. Den kommunale affaldsproduktion udgjorde 769 kg/indbygger, hvilket var over EU-gennemsnittet på 532 kg/indbygger, i 2021, og 787 kg/indbygger (foreløbige data), over EU-gennemsnittet på 513 kg/indbygger, i 2022. Forbrænding faldt fra 435 kg/indbygger i 2020 til 318 kg/indbygger i 2021 til 306 kg/indbygger (foreløbige data) i 2022. Tallet lå dog stadig over EU-gennemsnittet på 133 kg/indbygger i 2022. Genanvendelsesprocenten for kommunalt affald steg fra 45,0 % i 2020 til 57,6 % i 2021, inden den faldt til 52,3 % (foreløbige data) i 2022 (stadig over EU-gennemsnittet på 48,6 %). Ifølge rapporten om tidlig varsling fra 2023 er Danmark på rette vej til at nå målet for genanvendelse af kommunalt affald for 2025, men risikerer ikke at kunne opfylde 2025-målet for genanvendelse af plastemballage ⁽¹¹⁰⁾. Danmarks indsamlingsprocent for e-affald nåede op på 54,6 % og lå fortsat under målet på 85 % i 2021. Mellem 2012 og 2020 blev 80 % af det indsamlede e-affald genanvendt, men det faldt til 79,9 % i 2021 mod et EU-gennemsnit på 81,1 %.

Håndteringen af byggeaffald kan forbedres.

Mere end 40 % af landets samlede affald er bygge- og nedrivningsaffald, og det har for det meste en anvendelse af lavere værdi såsom opfyldning – mindre end 1 % af byggematerialer

og -komponenter genbruges ⁽¹¹¹⁾. I 2020 var andelen af mineralfraktion, der anvendes til opfyldning, 71 % i Danmark, hvilket er over EU-gennemsnittet på 10 %. F.eks. anslås Danmarks årlige potentiale for genbrug af teglaffald til 47 millioner teglsten mod ca. 3 millioner teglsten, der rent faktisk genbruges ⁽¹¹²⁾. Certificeringsordningen for bæredygtige bygninger (DGNB), som har været anvendt siden 2011, tager hensyn til hele bygningens livscyklus.

Det er fortsat en udfordring at opnå ressourceeffektivitet i det danske bebyggede miljø.

På grund af det øgede boligareal tegner rumopvarmning og varmt vand sig for ca. 25 % af energiforbruget. I 2020 var Danmarks boligareal pr. indbygger det femtehøjeste i EU med 69 m²/indbygger mod et EU-gennemsnit på 54 m²/indbygger. Endvidere har Danmark det tredjehøjeste erhvervsareal pr. indbygger: 29 m²/indbygger i forhold til et EU-gennemsnit på 18 m²/indbygger. Bygninger og bebyggede områder dækker 7,6 %, veje, jernbaner og start- og landingsbaner 5,6 % og andre kunstige arealer 1,0 % af arealet ⁽¹¹³⁾.

⁽¹⁰⁹⁾[Europa-Kommissionen, Ecolabel Facts and Figures.](#)

⁽¹¹⁰⁾COM(2023) 304 final. Det Europæiske Miljøagentur, [Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal waste and packaging waste.](#)

⁽¹¹¹⁾[The Circularity Gap Report – Denmark](#), august 2023.

⁽¹¹²⁾Europa-Kommissionen, [JRC technical report, 2024.](#)

⁽¹¹³⁾[Arealopgørelser – Danmarks Statistik](#), januar 2023.

Tabel A9.1: **Cirkularitetsindikatorer**

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	EU-27	Latest year
Industry								
Resource productivity (purchasing power standard (PPS) per kilogram)	1.6	1.6	1.7	1.8	1.8	-	2.5	2022
Circular material use rate (%)	8.0	7.6	7.6	8.0	7.4	-	11.5	2022
Eco-innovation index (2013=100)	156.5	157.4	164.1	160.9	167.5	-	121.5	2022
Recycling of plastic packaging (%)	31.3	37.4	22.9	23.2	-	-	40.7	2021
Cost of air emissions from industry (EUR bn)	2.3	2.0	1.9	2.1	-	-	352.7	2021
Built environment								
Recovery rate from construction and demolition waste (%)	97.0	-	97.0	96.0	-	-	89.0	2020
Soil sealing index (base year = 2006)	103.0	-	-	-	-	-	103.4	2018
Non-residential floor area (m ² per capita)	28.1	28.6	29.0	-	-	-	18.0	2020
Waste backfilled (%)	66.3	-	71.2	-	56.3	-	9.9	2020

Kilde: Eurostat, Det Europæiske Miljøagentur

Digital omstilling er afgørende for at sikre en modstandsdygtig og konkurrencedygtig økonomi. I overensstemmelse med politikprogrammet for det digitale årti og navnlig målene i programmet for digital omstilling senest i 2030 beskriver dette bilag Danmarks resultater med hensyn til digitale færdigheder, digital infrastruktur/konnektivitet og digitaliseringen af virksomheder og offentlige tjenester. Hvor det er relevant, henvises der i rapporten til de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af genopretnings- og resiliensplanen. Danmark afsætter 27 % af sit samlede budget for genopretnings- og resiliensfaciliteten til det digitale område (382 mio. EUR)⁽¹¹⁴⁾. Under samhørighedspolitikken tildeles yderligere 67 mio. EUR (15 % af landets samlede finansiering under samhørighedspolitikken) til landets digitale omstilling⁽¹¹⁵⁾.

Politikprogrammet for det digitale årti udstikker en kurs for EU's vellykkede digitale omstilling inden 2030. Danmarks nationale køreplan skitserer de foranstaltninger, landet agter at træffe for at nå målsætningerne og målene på nationalt plan. I den første rapport om status over det digitale årti blev behovet for at fremskynde og uddybe den kollektive indsats for at nå de EU-dækkende mål og målsætninger fremhævet⁽¹¹⁶⁾. Bl.a. øger en befolkning med digitale færdigheder udviklingen og indførelsen af digitale teknologier og fører til produktivetsgevinster og nye forretningsmodeller. Det fører også til større inklusion og deltagelse i et miljø, der i stigende grad formes af den digitale omstilling⁽¹¹⁷⁾. Digitale teknologier, infrastrukturer og værktøjer spiller alle

⁽¹¹⁴⁾Den andel af de finansielle tildelinger, der bidrager til digitale mål, er beregnet ved hjælp af bilag VII til forordningen om genopretnings- og resiliensfaciliteten.

⁽¹¹⁵⁾Dette beløb omfatter alle investeringer, der specifikt har til formål eller i væsentlig grad bidrager til den digitale omstilling i programmeringsperioden 2021-2027 for samhørighedspolitikken. Kilderne er Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Socialfond Plus og Fonden for Retfærdig Omstilling.

⁽¹¹⁶⁾Europa-Kommissionen (2023): Rapport om status over det digitale årti 2023, [Rapport om status over det digitale årti 2023 | Europas digitale fremtid i støbeskeen \(europa.eu\)](#).

⁽¹¹⁷⁾Jf. f.eks. OECD (2019): OECD Economic Outlook, Digitalisation and productivity: A story of complementarities, [OECD Economic Outlook, bind 2019 udgave 1 | OECD iLibrary \(oecd-ilibrary.org\)](#) og OECD (2019): Going Digital: Shaping Policies, Improving Lives – Summary, <https://www.oecd.org/digital/going-digital-synthesis-summary.pdf>.

en rolle i håndteringen af de nuværende strukturelle udfordringer, herunder strategisk afhængighed, cybersikkerhed og klimaændringer.

Manglen på IKT-specialister er en vedvarende udfordring for Danmark med hensyn til digitale færdigheder. Landet har en meget højere andel af grundlæggende digitale færdigheder end på EU-plan (69,6 % sammenlignet med 55,6 %) og bedre end grundlæggende digitale færdigheder (39,4 % sammenlignet med 27,3 %). Andelen af IKT-specialister (5,9 %) ligger over EU-gennemsnittet (4,8 %), men danske virksomheder melder stadig om vanskeligheder med at ansætte IKT-specialister⁽¹¹⁸⁾.

Danmark er fortsat førende inden for digital infrastruktur/konnektivitet og sikrer bred dækning med hurtigt bredbåndsinternet. Landet ligger betydeligt over EU-gennemsnittet med hensyn til fastnet med meget høj kapacitet (VHCN), idet 97,2 % af husstandene er dækket sammenlignet med 78,8 % i EU, og fiber til lokalerne (FTTP), idet 84 % af husstandene er dækket sammenlignet med 64 % i EU. Desuden nåede landet i 2023 fuld 5G-dækning.

Generelt tager danske virksomheder digitale teknologier til sig, idet 75,3 % af SMV'erne som minimum har et grundlæggende niveau af digital intensitet, hvilket er 20 procentpoint højere end EU-gennemsnittet. 66,2 % og 49,5 % af virksomhederne anvender cloudteknologier og dataanalyse sammenlignet med et EU-gennemsnit på henholdsvis 38,9 % og 33,2 %. Danske virksomheder er fortsat førende i EU inden for anvendelse af kunstig intelligens, og 15,2 % af dem bruger teknologien i 2023. I 2022 rapporterede 4,8 % af virksomhederne i Danmark om IKT-tjenesteaftbrydelser som følge af cyberangreb (f.eks. ransomware-angreb, denial of service-angreb). I løbet af samme år havde 37,4 % af virksomhederne udviklet eller revideret deres IKT-sikkerhedspolitik inden for de foregående 12 måneder.

Danmark er et af de førende lande i EU med hensyn til at sikre bred adgang til digitale offentlige tjenester. Landet scorer over EU-gennemsnittet for digitale offentlige tjenester for

⁽¹¹⁸⁾Eurostat: Eurostat – Den Europæiske Unions undersøgelse af IKT-brug og e-handel i virksomheder.

både borgere og virksomheder. Danmark har to elektroniske identifikationsordninger (eID) anmeldt i henhold til eIDAS-forordningen og scorer et godt stykke over EU-gennemsnittet for så vidt angår adgang til elektroniske patientjournaler.

Tabel A10.1: Centrale mål for det digitale årti, der overvåges ved hjælp af indikatorerne i indekset over den digitale økonomi og det digitale samfund

	Denmark			EU	Digital Decade target by 2030 (EU)
	2022	2023	2024	2024	
Digital skills					
At least basic digital skills	69%	69%	70%	56%	80%
% individuals	2021	2021	2023	2023	2030
ICT specialists ⁽¹⁾	5.6%	5.7%	5.9%	4.8%	20 million
% individuals in employment aged 15-74	2021	2022	2023	2023	2030
Digital infrastructure/connectivity					
Fixed very high capacity network (VHCN) coverage	95%	96%	97%	79%	100%
% households	2021	2022	2023	2023	2030
Fibre to the premises (FTTP) coverage ⁽²⁾	74%	78%	84%	64%	-
% households	2021	2022	2023	2023	
Overall 5G coverage	98%	98%	100%	89%	100%
% populated areas	2021	2022	2023	2023	2030
Digitalisation of businesses					
SMEs with at least a basic level of digital intensity	79%	NA	75%	58%	90%
% SMEs	2021		2023	2023	2030
Data analytics	NA	NA	50%	33%	-
% enterprises			2023	2023	
Cloud	62%	62%	66%	39%	-
% enterprises	2021	2021	2023	2023	
Artificial intelligence	24%	24%	15%	8%	-
% enterprises	2021	2021	2023	2023	
AI or cloud or data analytics ⁽³⁾	NA	NA	77%	55%	75%
% enterprises			2023	2023	2030
Digitalisation of public services					
Digital public services for citizens	83	84	84	79	100
Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
Digital public services for businesses	89	89	89	85	100
Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
Access to e-health records	NA	96	98	79	100
Score (0 to 100)		2022	2023	2023	2030

(1) Målet på 20 mio. udgør ca. 10 % af den samlede beskæftigelse.

(2) Indikatoren "Fibernet til lokalerne" er medtaget separat, da evalueringen også vil blive overvåget separat og taget i betragtning ved fortolkningen af data vedrørende VHCN-dækning i det digitale årti.

(3) Mindst 75 % af virksomhederne i Unionen har anvendt en eller flere af følgende i overensstemmelse med deres forretningsaktiviteter: i) cloud computing-tjenester, ii) big data, iii) kunstig intelligens.

Kilde: Indeks over den digitale økonomi og det digitale samfund

Dette bilag giver et generelt overblik over resultaterne af Danmarks forsknings- og innovationssystem, som er afgørende for at gennemføre den dobbelte omstilling og sikre konkurrenceevne på lang sigt.

Takket være Danmarks meget stærke FoU-system lægger det øverst blandt Europas "innovationsledere". Ifølge 2023-udgaven af den europæiske resultattavle for innovation er innovationsresultaterne steget med 16 procentpoint siden 2016, hvilket er højere end EU (8,5 procentpoint). De samlede resultater ligger langt over EU-gennemsnittet (137,6 % af EU's resultat) ⁽¹¹⁹⁾.

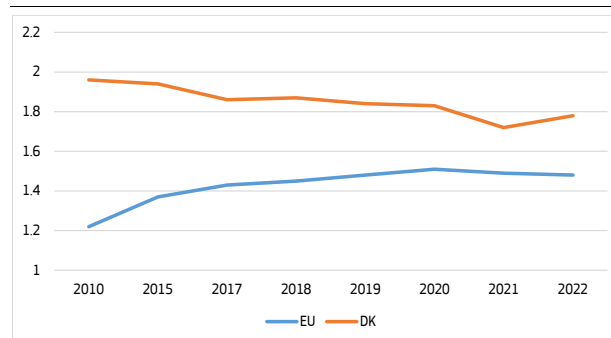
Det stærke FoU-system understøttes af betydelige investeringer. Danmarks FoU-intensitet (FoU-udgifter i procent af BNP), som var på 2,89 % i 2022, ligger betydeligt over EU-gennemsnittet. FoU-systemet leverer fremragende videnskabelige, teknologiske og innovative resultater. Navnlig er landets solide offentlige videnskabelige grundlag et vigtigt aktiv, og Danmark rangerer fortsat højt i EU, både hvad angår offentlig FoU-intensitet (offentlige udgifter til FoU i procent af BNP) og andelen af de mest citerede videnskabelige publikationer, hvilket er en indikator for videnskabelig topkvalitet. På trods af disse fremragende resultater kan en ny national innovationsstrategi bidrage til at tackle vigtige udfordringer såsom faldet i virksomhedernes FoU-intensitet og produktivitetskløften mellem store og små virksomheder (se nedenfor).

Danmarks genopretnings- og resiliensplan sætter landet i stand til yderligere at mobilisere styrkerne i sit FoU-system for at fremskynde den dobbelte omstilling. Den danske genopretnings- og resiliensplan har et stærkt fokus på FoU, idet næsten 19 % af de samlede udgifter er øremærket til FoU-projekter. I planen tegner grønne investeringer i forskning og innovation sig for 56,2 % af de samlede investeringer i forskning og innovation, mens 19,4 % af de samlede investeringer i forskning og innovation er rettet mod digitaliseringsrelaterede

Fol-områder. Gennemførelsen af foranstaltningerne i genopretnings- og resiliensplanen for den dobbelte omstilling har nået to vigtige milepæle, herunder etableringen af missionsbaserede FoU-partnerskaber med fokus på løsninger til opfyldelse af Danmarks ambitiøse klimamål. Dette vil sætte Danmark i stand til at blive endnu stærkere inden for grøn innovation, hvilket afspejles i andelen af miljørelaterede patenter af de samlede patentansøgninger, der med 25 % er næsten dobbelt så høj som EU-gennemsnittet.

Nedgangen i erhvervslivets FoU-intensitet er en central udfordring for Danmarks position som førende inden for innovation. Siden 2016 har erhvervslivets FoU-intensitet været faldende (fra 1,94 % af BNP i 2015 til 1,78 % i 2022). Som bemærket i revisionen af det danske Fol-system (Horizon Policy Support Facility – PSF) ⁽¹²⁰⁾ kan styrken inden for videnskab udnyttes bedre ved at tiltrække udenlandske virksomheder til de eksisterende videnpuljer gennem investeringer i forskning og udvikling i Danmark. Dette sker i øjeblikket kun i begrænset omfang og ville kunne gøre det muligt for Danmark at drage fuld fordel af globaliseringen af forskning og udvikling.

Figur A11.1: Erhvervslivets udgifter til forskning og udvikling i % af BNP

Kilde: Eurostat 2023

For at lukke produktivitetskløften mellem store og små virksomheder er det nødvendigt at udvide innovationsgrundlaget. Den voksende produktivitetsforskel mellem store og små virksomheder tyder på svagheder i udbredelsen af de teknologiske fremskridt. I PSF's revision af det danske Fol-system peges der på den høje koncentration af FoU-investeringer i et

⁽¹¹⁹⁾2023 European Innovation Scoreboard (EIS), country profile: Denmark [ec_rtd_eis-country-profile-dk.pdf](https://ec.rtd.eis-country-profile-dk.pdf) (europa.eu). EIS indeholder en sammenlignende analyse af innovationsresultaterne i EU-landene, herunder deres nationale innovationssystemers relative styrker og svagheder (også sammenlignet med EU-gennemsnittet).

⁽¹²⁰⁾Peer review of Danish R&I system, Horizon 2020 Policy Support Facility, 2019 (s. 55) [PSF Denmark Final report](https://ec.rtd.eis-country-profile-dk.pdf) (europa.eu).

Tabel A11.1: Centrale innovationsindikatorer

	2010	2015	2020	2021	2022	EU average (1)
Denmark						
Key indicators						
R&D intensity (GERD as % of GDP)	2.92	3.05	2.97	2.76	2.89	2.24
Public expenditure on R&D as % of GDP	0.95	1.11	1.13	1.03	1.11	0.73
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) as % of GDP	1.96	1.94	1.83	1.72	1.78	1.48
Quality of the R&I system						
Scientific publications of the country within the top 10% most cited publications worldwide as % of total publications of the country	14.7	14.3	12.3	:	:	9.6
Patent Cooperation Treaty patent applications per billion GDP (in PPS)	6.3	6.3	6.7	:	:	3.4
Academia-business cooperation						
Public-private scientific co-publications as % of total publications	12.5	12.5	13.3	13.5	13.3	7.6
Public expenditure on R&D financed by business enterprise (national) as % of GDP	0.028	0.027	0.029	:	:	0.054
Human capital and skills availability						
New graduates in science & engineering per thousand pop. aged 25-34	15.8	17.1	18.9	20.1	:	16.9
Public support for business enterprise expenditure on R&D (BERD)						
Total public sector support for BERD as % of GDP	0.07	0.089	:	:	:	0.204
R&D tax incentives: foregone revenues as % of GDP	0.003	0.02	0.094	:	:	0.104
Green innovation						
Share of environment-related patents in total patent applications filed under the Patent Cooperation Treaty (%)	23.3	21.7	24.8	:	:	14.7
Finance for innovation and economic renewal						
Venture capital (market statistics) as % of GDP	0.045	0.028	0.094	0.147	0.139	0.085
Employment share of high growth enterprises measured in employment (%)	:	19.06	12.98	:	:	12.51

(1) EU-gennemsnit for det seneste tilgængelige år eller året med det højeste antal lagedata.

Kilde: Eurostat, OECD, GD JRC, Science-Metrix (Scopus-databasen og EPO's patentstatistiske database), Invest Europe

lille antal store virksomheder og behovet for at udvide innovationsgrundlaget og inddrage flere virksomheder i FoU-aktiviteter for at fremme udbredelsen af innovation⁽¹²¹⁾. Foranstaltningerne i den reviderede danske strategi for intelligent specialisering (RIS3)⁽¹²²⁾ under Erhvervsfremmebestyrelsen bidrager til at tackle disse udfordringer og omfatter støtte til omstilling af virksomheder med henblik på at udnytte potentialet i nye tendenser og teknologier og styrke deres internationale konkurrenceevne gennem innovative og bæredygtige løsninger. For at sætte skub i virksomhedernes FoU-investeringer

indeholder den danske genopretnings- og resiliensplan desuden en midlertidig stigning i FoU-skattefradraget for alle virksomheder. Selv om disse individuelle foranstaltninger hilses velkommen, vil den planlagte nye danske iværksætterstrategi være vigtig for at etablere en samlet tilgang til styrkelse af iværksætteri generelt, herunder innovationsdimensionen.

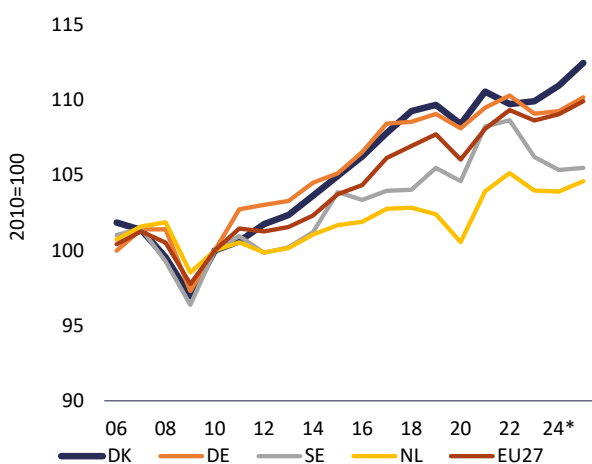
⁽¹²¹⁾Peer review of Danish R&I system, Horizon 2020 Policy Support Facility, 2019 (s. 30-33, s. 54) [PSF Denmark Final report \(europa.eu\)](#).

⁽¹²²⁾Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, 2024, Virksomhedsudvikling i hele Danmark 2024-2027, <https://erhvervsfremmebestyrelsen.dk>

Danmark udviser fortsat en høj konkurrenceevne, drevet af et gunstigt erhvervs-klima og fokus på digitalisering og bæredygtighed. Landet har fastholdt en stærk position i den globale konkurrenceevne som følge af en kombination af faktorer såsom innovation, uddannelse, et gunstigt erhvervs-klima og velfungerende infrastruktur. Danmark ligger for første gang på førstepladsen på IMD World Competitiveness Ranking 2023⁽¹²³⁾ og har overhalet Schweiz, især på grund af landets gode resultater inden for digitalisering, men også på grund af et klart fokus på bæredygtighed og en fleksibel og innovativ erhvervs- sektor. Danmark er den største innovator i den europæiske resultattavle for innovation 2023 (se bilag 11) og ligger på andenpladsen i EU i indekset over den digitale økonomi og det digitale samfund for 2022 (se bilag 10). Den danske industristrategi er kendetegnet ved et stærkt fokus på at støtte den grønne omstilling, navnlig rettet mod energi- og transportsektoren⁽¹²⁴⁾.

figur A12.1). Fremstillingsindustrien, IKT-tjenester, finansielle tjenesteydelser samt engros- og detailhandel har tegnet sig for en stor del af produktivitetsvæksten i de seneste to årtier. Produktivitetsvæksten skyldtes hovedsagelig totalfaktorproduktivitet, navnlig større og flere internationale virksomheder. Danmark har en stærk fremstillingssektor med en produktivitet, der ligger betydeligt over EU-gennemsnittet og også foran nogle af de øvrige nordiske lande, herunder på grund af landets stærke resultater i lægemiddelindustrien. På den anden side stagnerer produktiviteten i servicesektoren (se figur A12.2). Generelt klarer landet sig godt med hensyn til indikatorer vedrørende innovation og udbredelse af nye teknologier (bl.a. FoU-udgifter og personale, patenter, videregående uddannelse). Desuden ligger både udskiftningshastigheden og andelen af højvækstvirksomheder et godt stykke over EU-gennemsnittet, hvilket er tegn på et erhvervs-klima, der fremmer omfordeling af ressourcer til mere produktive aktiviteter.

Figur A12.1: Samlet faktorproduktivitet

Kilde: AMECO

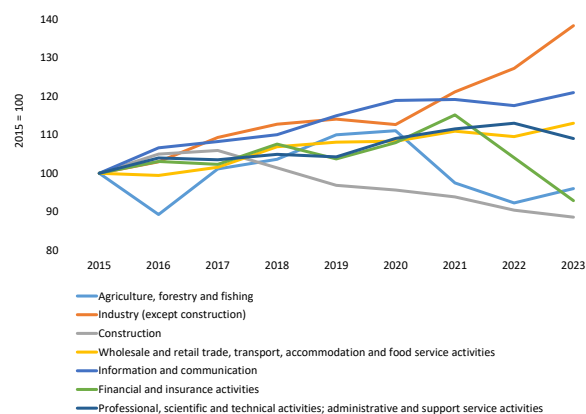
Produktivitetsniveauet i Danmark er blandt de højeste i EU, men produktivitetsvæksten aftager. Landets fokus på FoU har sammen med investeringer i uddannelse og teknologi bidraget til en vedvarende produktivitetsvækst⁽¹²⁵⁾. Danmarks arbejdsproduktivitet pr. arbejdstime er blandt de højeste i EU med 141 % af EU-gennemsnittet i 2022, men produktivitetsvæksten er aftagende (se

⁽¹²³⁾International Institute for Management Development, 2023, World Competitiveness Ranking, imd.org.

⁽¹²⁴⁾OECD, Quantifying industrial strategies, 2023, oecd.org.

⁽¹²⁵⁾Det Økonomiske Råd, 2023, Produktivitet 2023, dors.dk.

Figur A12.2: Produktivitet efter sektor

Kilde: AMECO

Danmarks industri har vist sig at være modstandsdygtig, men manglen på kvalificeret arbejdskraft hæmmer i stigende grad virksomhedernes vækst. Positive beskæftigelsestal kombineret med et betydeligt fald i inflationen i 2023 har understreget den danske økonomis modstandsdygtighed. Tillidsindikatoren for fremstillingsindustrien steg gradvist sidste år, og synet på produktionsudsigterne er blevet mindre pessimistisk⁽¹²⁶⁾. Højere renter tynger imidlertid investeringerne, og manglen på kvalificeret

⁽¹²⁶⁾Danmarks Statistik, 2024, Tillidsindikatorer for erhvervene, dst.dk.

arbejdskraft er blevet en væsentlig hindring for virksomhedernes vækst, hvilket påvirker næsten alle industri- og servicesektorer (se også bilag 14 og bilag 15). Blandt de langsigtede hindringer for danske virksomheders investeringer nævnes energiomkostninger (79 %), adgang til kvalificeret personale (72 %) og usikkerhed om fremtiden (71 %) ⁽¹²⁷⁾. Antallet af konkurser steg i 2023 med 8,6 %, herunder især i bygge- og anlægssektoren, efter relativt få konkurser i de foregående år ⁽¹²⁸⁾.

Danmark er førende inden for innovation i EU, men virksomhedernes udgifter er i stigende grad koncentreret. Den europæiske resultattavle for innovation 2023 udpeger Danmark som EU's førende innovator. Investeringerne i innovation er høje, men erhvervslivets FoU er i stigende grad koncentreret i store virksomheder og få sektorer, mens innovationsaktiviteten blandt små og mellemstore virksomheder (SMV'er) er beskeden. De otte største virksomheder tegner sig alene for næsten 40 % af de samlede private FoU-udgifter, og lægemiddelsektoren tegner sig for næsten 60 % af de samlede FoU-udgifter (se også bilag 11). Den nyligt opdaterede strategi "Erhvervsfremme i Danmark 2024-2027" har til formål at styrke iværksætterånden og øge innovationen og internationaliseringen i danske virksomheder, navnlig SMV'er ⁽¹²⁹⁾. I februar 2024 fremlagde ekspertgruppen for fremtidens erhvervsstøtte sine anbefalinger om principperne for den fremtidige erhvervsstøtte i Danmark og anbefalinger til forbedring af dens effektivitet ⁽¹³⁰⁾.

Den danske industristrategi støtter aktivt den grønne omstilling. Danmark er blevet førende inden for udvikling og fremstilling af nettonulteknologi, navnlig vindenergi, men klarer sig også godt på andre områder såsom solcelleteknologier, bæredygtig biogasproduktion og løsninger til CO₂-opsamling og -lagring. Danmarks genopretnings- og resiliensplan indeholder relevante foranstaltninger på nogle af disse områder, herunder investeringer i yderligere vindenergi kapacitet, grøn opkvalificering og en

⁽¹²⁷⁾EIB, 2024, Investment Survey 2023: Denmark, eib.org.

⁽¹²⁸⁾Danmarks Statistik, 2024, Konkurser, dst.dk.

⁽¹²⁹⁾Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, 2024, Virksomhedsudvikling i hele Danmark 2024-2027, <https://erhvervsfremmebestyrelsen.dk>.

⁽¹³⁰⁾Ekspertgruppe for fremtidens erhvervsstøtte, 2024, econ.ku.dk.

gennemførlighedsundersøgelse af mulige placeringer til kulstoflagring (se også bilag 7).

Danmark er afhængig af udenlandske forsyninger af de fleste råvarer. Med hensyn til kritiske råvarer er Danmarks importkoncentrationsindeks i overensstemmelse med EU-gennemsnittet, men der er afhængighed for en bred vifte af råvarer og komponenter, herunder kritiske råvarer, der er nødvendige for den grønne og den digitale omstilling. I 2023 rapporterede 24,8 % af virksomhederne om mangel på vigtige materialer og primærprodukter, hvilket lå over EU-gennemsnittet på 17,2 %. Undersøgelser viser, at de fleste fremstillingsvirksomheder allerede har ændret deres strategier og har øget lagerbeholdningerne og antallet af underleverandører ⁽¹³¹⁾. En yderligere forbedring af genanvendelsesresultaterne vil også bidrage til at mindske afhængigheden af ustabile råvaremarkeder (se bilag 9).

Danmark har et gunstigt erhvervsklima med særlig vægt på digitale offentlige tjenester.

Landet ligger konsekvent højt i indekser over global konkurrenceevne og forvaltning. Dette afspejler et solidt erhvervsklima, effektive offentlige institutioner og fokus på teknologiske fremskridt. Danmark er en frontløber inden for digitale offentlige tjenester, og administrative procedurer er normalt digitale som standard. 98 % af alle offentlige tjenester udbydes online (se også bilag 13). Landet klarer sig også godt med hensyn til elektronisk fakturering, elektroniske indkøb og teknisk og politisk støtte.

Der etableres mange virksomheder i Danmark, men nystartede virksomheder og små og innovative virksomheder kæmper for at vokse og opskalere. Danmark har et gunstigt erhvervsklima for virksomheder og iværksættere og er et af de lande, der har den højeste andel af grønne nystartede virksomheder ⁽¹³²⁾. Det har været fødested for 11 nye "enhjørninger" siden 2010, men mange af dem har senere flyttet deres hovedkvarter. Adgang til kapital og udfordringer i forbindelse med ansættelse af kvalificeret personale er afgørende faktorer for nystartede virksomheder og afgør ofte, om de bliver i

⁽¹³¹⁾Dansk industri, 2022, Efter to års uro: Større lagre og flere underleverandører, danskindustri.dk.

⁽¹³²⁾OECD, 2022, The New Green Economy, oecd.org.

Danmark eller flytter andre steder hen⁽¹³³⁾. Egenkapitalfinansiering er mindre udtalt end i nogle af de andre nordiske lande, men er blevet forbedret og er bedre end EU-gennemsnittet.

Danmark klarer sig godt på resultattavlen for det indre marked⁽¹³⁴⁾, men der er stadig plads til yderligere forbedringer. Landet er tæt integreret i det indre marked. Landets handelsintegration for både varer og tjenesteydelser ligger over EU-gennemsnittet. Det klarer sig konsekvent relativt godt i resultattavlen for det indre marked, men der er stadig plads til yderligere forbedringer, herunder med hensyn til igangværende traktatbrudssager, der er relevante for det indre marked, f.eks. inden for transport, miljø og energi. For fjerde år i træk lykkedes det Danmark at reducere antallet af verserende sager, og den gennemsnitlige sagsbehandlingstid ligger under EU-gennemsnittet⁽¹³⁵⁾. I 2023 løste Danmark 91,4 % af de SOLVIT-sager, det behandlede som ledende center (33), hvilket er over EU-gennemsnittet på 88,3 %.

Danmarks offentlige indkøbssystem viser et klart fokus på bæredygtighed og innovation.

Landet klarer sig ret godt med hensyn til offentlige indkøb generelt, selv om andelen af bud fra SMV'er er relativt lav⁽¹³⁶⁾. Danmark har været førende med hensyn til at vedtage bæredygtige og innovative indkøbsstrategier og tilpasse de offentlige udgifter til miljømæssige og sociale mål. Landet klarer sig godt med hensyn til digitale offentlige tjenester, herunder brugen af e-udbud.

Lovgivningsmæssige begrænsninger inden for liberale erhverv såsom advokater kan påvirke deres potentiale for innovation og produktivtetsvækst. For lovregulerede erhverv er lovgivningsmæssige begrænsninger i Danmark på linje med EU-gennemsnittet, undtagen for ejendomsmæglere, hvor begrænsningerne ligger over EU-gennemsnittet. Varigheden af de obligatoriske kvalifikationskrav for ejendomsmæglere kan tages op til fornyet

overvejelse. Desuden er advokater i Danmark underlagt krav om retlig form og ejerforhold, regler om uforenelighed og tværfaglige restriktioner, hvilket kan påvirke sektorens potentiale til innovation og produktivtetsvækst, f.eks. gennem udrulning af digitale løsninger og nye forretningsmodeller⁽¹³⁷⁾.

Danmark er i den indledende fase af gennemførelsen af de komponenter, der er nødvendige for at tilslutte sig det tekniske engangssystem (OOTS)⁽¹³⁸⁾. Som led i forordningen om den fælles digitale portal⁽¹³⁹⁾ vil systemet muliggøre automatiseret grænseoverskridende udveksling af dokumentation mellem kompetente myndigheder, hvilket vil forbedre onlineadgangen til oplysninger, administrative procedurer og bistand i EU. Onboarding af de kompetente danske myndigheder er afgørende for, at systemet kan fungere gnidningsløst, og for at mindske den administrative byrde.

⁽¹³³⁾Dansk Erhverv, 2022, *Denmark: A Unicorn Factory – but why do they leave?*, danskeerhverv.dk.

⁽¹³⁴⁾ Europa-Kommissionen, 2024, Single Market Scoreboard, Performance Overview, ec.europa.eu.

⁽¹³⁵⁾ Europa-Kommissionen, 2024, Single Market Scoreboard, Country data: Denmark, ec.europa.eu.

⁽¹³⁶⁾ Europa-Kommissionen, 2024, Single Market Scoreboard, Public procurement, ec.europa.eu.

⁽¹³⁷⁾ Europa-Kommissionen, 2021, Meddelelse om status over og ajourføring af anbefalingerne til reformer af reguleringen af liberale erhverv fra 2017, COM(2021) 385, eur-lex.europa.eu. OECD, 2023, Indicators of Product Market Regulation, oecd.org. Den Internationale Valutafond, 2023, Article IV country report Denmark, imf.org.

⁽¹³⁸⁾ Gennemførelsesforordning (EU) 2022/1463.

⁽¹³⁹⁾ Forordning (EU) 2018/1724.

Tabel A12.1: Industri og det indre marked

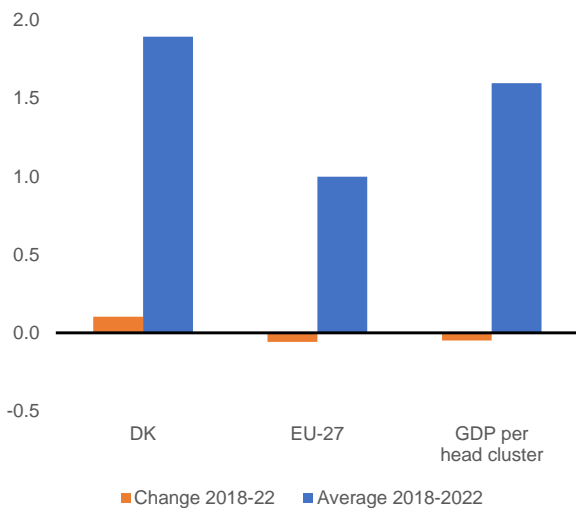
Denmark							
POLICY AREA	INDICATOR NAME	2019	2020	2021	2022	2023	EU27 average*
HEADLINE INDICATORS							
Economic Structure	Net Private investment, level of private capital stock, net of depreciation, % GDP ¹	3.6	3.8	4.7	4.5	2.6	3.8
	Net Public investment, level of public capital stock, net of depreciation, % GDP ¹	0.6	1	0.8	0.9	1	1.2
Cost competitiveness	Real labour productivity per person in industry (% yoy) ²	0.9	0.1	16	4.9	8.7	-1.24
	Nominal unit labour cost in industry (% yoy) ²	1.7	2	-11.3	0.1	-4.4	9.83
SINGLE MARKET							
Single Market integration	EU Trade integration, % (Average intra-EU imports + average intra EU exports)/GDP ²	27.4	26.2	27.9	31.4	32.1	42.9
	Transposition deficit, % of all directives not transposed ³	0.2	0.3	0.4	0.5	0.9	0.7
Compliance	Conformity deficit, % of all directives transposed incorrectly ³	1.2	1	1.1	1	0.9	1.1
	SOLVIT, % resolution rate per country ³	81.0	92.5	95.5	91.7	91.0	88.3
Restrictions	Number of pending infringement proceedings ³	18	21	19	18	16	25.9
	EEA Services Trade Restrictiveness Index ⁴	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.05
Public procurement	Single bids, % of total contractors ³	13	15	18	23	16	28.6
	Direct Awards, % ³	4	6	6	5	5	8.1
ECONOMIC STRUCTURE							
Shortages	Material Shortage (industry), firms facing constraints, % ⁵	4.3	6.5	27.7	49.7	24.8	17.2
	Labour Shortage using survey data (industry), firms facing constraints, % ⁵	8.2	4.2	23.7	34.5	17.1	23.3
	Vacancy rate, % of vacant posts to all available ones (vacant + occupied) ⁷	2	1.8	3.0	3.4	2.7	2.5
Strategic dependencies	Concentration in selected raw materials, Import concentration index based on a basket of critical raw materials ⁶	0.15	0.16	0.16	0.16	0.17	0.22
	Installed renewables electricity capacity, % of total electricity produced ²	0.5	0.5	0.5	0.5		50
BUSINESS ENVIRONMENT - SMEs							
Investment obstacles	Impact of regulation on long-term investment, % of firms reporting business regulation as major obstacle ⁷	5.9	5.8	5.3	6.0	3.0	22.2
Business demography	Bankruptcies, Index (2015=100) ²	227.8	154.4	232.7	219.4	194.4	105.6
	Business registrations, Index (2015=100) ²	141.1	123.3	119.3	100.9	99.1	120.2
Late payments	Payment gap - corporates B2B, difference in days between offered and actual payment ⁸	-	20	12	11	16	15
	Payment gap - public sector, difference in days between offered and actual payment ⁸	-	24	10	14	15	16
	Share of SMEs experiencing late payments in past 6 months, % ⁹	38.7	24.9	35.1	39.3	44.2	48.7
Access to finance	EIF Access to finance index - Loan, Composite: SME external financing over last 6 months, index values between 0 and 1 ¹⁰	0.18	0.20	0.23	0.18	-	0.49
	EIF Access to finance index - Equity, Composite: VC/GDP, IPO/GDP, SMEs using equity, index values between 0 and 1 ¹⁰	0.23	0.29	0.46	0.20	-	0.17

Kilde: (1) AMECO, (2) Eurostat, (3) Resultattavlen for det indre marked, (4) OECD, (5) ECFIN BCS, (6) COMEXT og Kommissionens beregninger, (7) EIB's investeringsundersøgelse, (8) Intrum Payment Report, (9) SAFE-undersøgelse, (10) EIF's indeks for adgang til finansiering for SMV'er.

* Kommissionens egne beregninger for EU27-gennemsnittet

Danmarks offentlige forvaltning er afgørende for økonomiens konkurrenceevne, navnlig ved at skabe betingelserne for den dobbelte omstilling og skabe et gunstigt erhvervsklima. Den er fortsat en af de mest effektive i EU, og dens score for indikatorerne for opfattelsen af forvaltningens effektivitet er steget i løbet af de seneste fem år (figur A13.1).

Figur A13.1: **Forvaltningens effektivitet**

Gennemsnitsværdi for perioden 2018-2022 og ændring i perioden 2018-2022. BNP pr. indbygger viser gennemsnitsværdien af indikatoren for forvaltningens effektivitet for gruppen af EU-lande, der tilhører samme klynge for BNP pr. indbygger som Danmark (EU-landene er rangordnet efter BNP pr. indbygger og grupperet i tre klynger af samme størrelse).

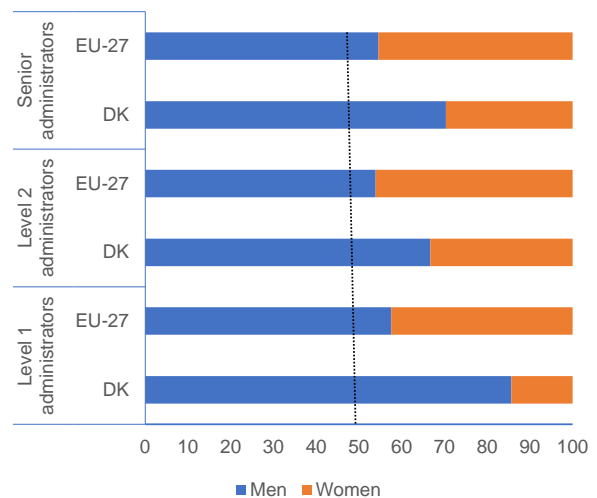
Kilde: Worldwide Governance Indicators

Danmark har en forholdsvis ung og faglært offentlig forvaltning. Der er ikke ligestilling mellem kønnene i ledende stillinger. Andelen af ansatte i alderen 25-49 år i forhold til personer i alderen 50-64 år ligger over EU-gennemsnittet og har ligget stabilt i de seneste fire år. Andelen af embedsmænd med videregående uddannelse ligger også over EU-gennemsnittet, og det samme gælder andelen af ansatte i voksenuddannelse. Danmark er imidlertid blandt de EU-lande, der har et betydeligt potentiale for at forbedre kønsbalancen i ledende stillinger i den offentlige forvaltning (figur A13.2).

Danmark er fortsat et af de lande, der klarer sig bedst i EU med hensyn til digital offentlig forvaltning. 100 % af alle tjenester udbydes online (EU: 84 %), og de har et af de højeste niveauer af brugerfokus (98 % mod 90 % i EU), og på 98 % af dem kan man logge ind med elektronisk identifikation (EU: 70 %). Andelen af

brugere af e-forvaltning er steget til 99 % (EU: 75 %), hvilket viser en generel accept af digitale tjenester⁽¹⁴⁰⁾. Danmark klarer sig bedre end EU-gennemsnittet med hensyn til at levere digitale tjenester til alle livsbegivenheder. Ud over tjenester scorer Danmark relativt højt med hensyn til modenhed af åbne data, og regeringen har lanceret en digitaliseringsstrategi, der har til formål yderligere at forbedre kvaliteten og tilgængeligheden af offentlige data⁽¹⁴¹⁾.

Figur A13.2: **Andel af kvinder og mænd i ledende stillinger**

(1) 2023-data.

Kilde: Det Europæiske Ligestillingsinstitut.

Danmark scorer under EU-gennemsnittet for lovgivningsmæssig styring. Der er mangler i anvendelsen af forhåndsevalueringer og interessenthøringer, som potentielt kan påvirke kvaliteten af den fremtidige lovgivning. Danmark klarer sig imidlertid bedre end EU-gennemsnittet med hensyn til efterfølgende evaluering af primær og sekundær lovgivning. Den danske regering har meldt ud, at den ønsker at styrke den politiske beslutningsproces ved at udvide Folketingets adgang til regeringens arbejde og lægge større vægt på offentlighedens deltagelse i høringer⁽¹⁴²⁾.

Retssystemet fungerer generelt effektivt. Gennemførelsesprocenten for civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist har imidlertid fortsat sin nedadgående tendens

⁽¹⁴⁰⁾Benchmarkrapport om e-forvaltning, 2023.

⁽¹⁴¹⁾Digitaliseringsstyrelsen, 2023.

⁽¹⁴²⁾Ansvar for Danmark, 2022.

Tabel A13.1: Indikatorer for offentlig forvaltning

DK Indikator (¹)	2019	2020	2021	2022	2023	EU-27(²)
E-government and open government data						
1 Share of internet users within the last year that used a public authority website or app	n/a	n/a	n/a	98.9	98.7	75.0
2 E-government benchmark overall score (³)	n/a	85.4	84.3	85.1	85.3	75.8
3 Open data and portal maturity index	0.8	1.0	0.9	0.9	0.9	0.8
Educational attainment level, adult learning, gender parity and ageing						
4 Share of public administration employees with higher education (levels 5-8, %)	61.6	62.3	64.7 (b)	67.3	67.4	52.9
5 Participation rate of public administration employees in adult learning (%)	32.8	24.8	29.0 (b)	32.9	38.0	17.9
6 Gender parity in senior civil service positions (⁴)	39.6	40.0	47.2	39.4	40.8	9.2
7 Ratio of 25-49 to 50-64 year olds in NACE sector O	1.8	2.0	1.8 (b)	1.8	1.8	1.5
Public financial management						
8 Medium-term budgetary framework index	0.6	0.6	0.6	0.6	n/a	0.7
9 Strength of fiscal rules index	0.9	0.9	0.9	0.9	n/a	1.4
Evidence-based policy making						
10 Regulatory governance	n/a	n/a	1.61	n/a	n/a	1.7

(1) Høje værdier angiver en god præstation, bortset fra indikator nr. 6. (2) 2023-værdi. Hvis den ikke foreligger, vises den seneste tilgængelige værdi. (3) Måler brugercentreret (herunder for grænseoverskridende tjenester) og gennemsigtigheden af digitale offentlige tjenester samt eksistensen af centrale katalysatorer for leveringen af disse tjenester. (4) Defineret som den absolutte værdi af forskellen mellem procentdelen af mænd og kvinder i ledende stillinger i den offentlige sektor. Forkl.: b) brud i tidsserier, d) definitionen er forskellig, u) lav pålidelighed.

Kilde: Enkeltpersoners e-forvaltningsaktiviteter via websteder, Eurostat (nr. 1), benchmarkrapport om e-forvaltning (nr. 2), rapport om modenhed af åbne data (nr. 3), arbejdsstyrkeundersøgelse, Eurostat (nr. 4, 5, 7), Det Europæiske Ligestillingsinstitut (nr. 6), database over finanspolitisk styring (nr. 8, 9), OECD's indikatorer for reguleringspolitik og forvaltning (nr. 10).

(97,6 % i 2021 og 93 % i 2022). Retssystemets kvalitet er generelt god. Digitaliseringsniveauet er langt fremme. Digitale værktøjer anvendes ved domstolene, herunder et elektronisk sagsforvaltningssystem, fjernkommunikationsteknologi og et sikkert fjernarbejds miljø for retspersonale. Der er dog stadig visse mangler i digitaliseringen, der skal afhjælpes, såsom de digitale løsninger til at føre og følge retssager i straffesager. Med hensyn til retsvæsenets uafhængighed er der ikke rapporteret om systemiske mangler (¹⁴³).

(¹⁴³)For en mere detaljeret analyse af det danske retssystems virkemåde henvises til [EU's resultattavle for retsområdet 2024](#) (endnu ikke tilgængelig) og landekapitlet for Danmark i Kommissionens [rapport om retsstatssituationen 2024](#) (endnu ikke offentliggjort).

Den europæiske søjle for sociale rettigheder er et pejlemærke for opadgående konvergens i retning af bedre arbejds- og levevilkår i EU.

Dette bilag giver et overblik over Danmarks fremskridt med gennemførelsen af søjlens 20 principper og EU's overordnede og nationale mål for 2030 om beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse.

Tabel A14.1: Den sociale resultattavle for Danmark

Policy area	Headline indicator					
Equal opportunities and access to the labour market	Adult participation in learning (during the last 12 months, excl. guided on the job training, % of the population aged 25-64, 2022)	47.1				
	Early leavers from education and training (% of the population aged 18-24, 2023)	10.4				
	Share of individuals who have basic or above basic overall digital skills (% of the population aged 16-74, 2023)	69.6				
	Young people not in employment, education or training (% of the population aged 15-29, 2023)	8.6				
	Gender employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2023)	5.6				
	Income quintile ratio (S80/S20, 2022)	4.03				
Dynamic labour markets and fair working conditions	Employment rate (% of the population aged 20-64, 2023)	79.8				
	Unemployment rate (% of the active population aged 15-74, 2023)	5.1				
	Long term unemployment (% of the active population aged 15-74, 2023)	0.5				
	Gross disposable household income (GDHI) per capita growth (index, 2008=100, 2022)	118.8				
Social protection and inclusion	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate (% of the total population, 2022)	17.1				
	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate for children (% of the population aged 0-17, 2022)	13.8				
	Impact of social transfers (other than pensions) on poverty reduction (% reduction of AROP, 2022)	50.40				
	Disability employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2022)	9.9				
	Housing cost overburden (% of the total population, 2022)	14.7				
	Children aged less than 3 years in formal childcare (% of the under 3-years-old population, 2022)	74.7				
Self-reported unmet need for medical care (% of the population aged 16+, 2022)	2.1					
Critical situation	To watch	Weak but improving	Good but to monitor	On average	Better than average	Best performers

Ajournført den 25. april 2024. Medlemsstaterne kategoriseres i den sociale resultattavle efter en metode, der er aftalt med Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse. Nærmere oplysninger om metode findes i bilaget til den [fælles beskæftigelsesrapport 2024](#).

Kilde: Eurostat

Det danske arbejdsmarked havde fortsat fremgang i 2023 med rekordhøj beskæftigelse og rekordlav arbejdsløshed, men manglen på arbejdskraft og færdigheder giver anledning til bekymring.

Beskæftigelsesfrekvensen for personer i alderen 20-64 år lå på 79,8 % i 2023, hvilket er over EU-gennemsnittet på 75,3 % og kun 0,2 procentpoint under det nationale 2030-mål på 80 %. I 2022 var beskæftigelsesfrekvensen for borgere fra lande uden for EU i alderen 20-64 år på 70,6 % og 80,8 % for borgere fra et andet EU-land. Arbejdsløsheden steg en smule fra 4,5 % i 2022 til 5,1 % i 2023, men den er stadig lav sammenlignet

med EU-gennemsnittet på 5,9 %. I 2022 var beskæftigelsesfrekvensen for borgere fra lande uden for EU i alderen 15-75 år på 9,8 % og 8,3 % for borgere fra et andet EU-land. Der har været en stigning i beskæftigelsesfrekvensen siden 2020, og nogle af årsagerne hertil er en stigning i antallet af personer, der forbliver i arbejde i længere tid, og en stigning i antallet af arbejdstagere fra udlandet. Det danske arbejdsmarked er stadig kendetegnet ved mangel på kvalificeret arbejdskraft i forskellige sektorer. I fjerde kvartal 2023 pegede 35,5 % af arbejdsgiverne i servicesektoren og 21,3 % i industrien på mangel på arbejdskraft som den vigtigste faktor, der begrænsede produktionen. Manglen på kvalificeret arbejdskraft hænger også sammen med, hvad erhvervsuddannelsesinstitutionerne udbyder, og de kan gøres mere attraktive. Der har været en betydelig stigning i antallet af personer, der gør brug af efterløns- eller førtidspensionsordninger, navnlig personer under 40 år. I 2019 gik ca. 3 000 personer under 40 på førtidspension, hvilket steg til ca. 6 000 i 2023. Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) vil fortsat støtte opkvalificering og omskoling af arbejdsstyrken, herunder indvandrere og personer på kanten af arbejdsmarkedet. Som led i genopretnings- og resiliensplanen har Danmark foranstaltninger i REPowerEU-kapitlet om grøn opkvalificering, som vil afsætte 103,9 mio. DKK (13,9 mio. EUR) årligt i 2025 og 2026, herunder til at udvikle lærernes færdigheder samt grønt udstyr til erhvervsuddannelser. Grøn opkvalificering vil yderligere støtte Danmark i den grønne omstilling.

Andelen af danske unge, der forlader skolen tidligt, er steget i de seneste år.

Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, lå på 10 % i 2022, hvilket er lidt over EU-gennemsnittet på 9,6 %. I lyset af manglen på arbejdskraft og færdigheder er der plads til forbedringer med hensyn til at fastholde de unge i uddannelse. I en situation med usædvanlig stor efterspørgsel efter arbejdskraft førte den stigende andel af unge, der forlader skolen tidligt, imidlertid kun til en lille stigning i antallet af personer, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET'er). Selv om Danmark har en relativt høj andel af personer med grundlæggende digitale færdigheder eller digitale færdigheder over gennemsnittet (69,6 % mod et EU-gennemsnit på

55,5 % i 2023), viser den seneste PISA-analyse (2022) et fald i elevernes matematik- og læsefærdigheder (se bilag 15).

Andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET'er), ligger stadig under EU-gennemsnittet, selv om der er potentiale for forbedringer. NEET-andelen steg fra 7,9 % i 2022 til 8,6 % i 2023, og selv om den lå under EU-gennemsnittet på 11,2 % i 2023, er der plads til yderligere forbedringer. Den danske regering har afsat 55 mio. DKK (7,3 mio. EUR) årligt fra 2026 og fremefter til at forbedre incitamenterne til beskæftigelse af sårbare unge, da ca. 43 000 danske unge stadig ikke er i beskæftigelse eller uddannelse. Andelen af voksne (i alderen 25-64 år), der deltog i uddannelse, var på 47,1 % i 2022 sammenlignet med et EU-gennemsnit på 39,5 %, selv om dette tal er faldet fra 50,4 % i 2016. Det vil imidlertid kræve en betydelig indsats at nå det nationale mål om, at 60 % af alle voksne skal deltage i uddannelse hvert år senest i 2030. I denne forbindelse er ESF+ også et centralt element med hensyn til at øge erhvervsuddannelsernes og de videregående uddannelsers tiltrækningskraft samt med hensyn til at tilbyde målrettede kurser til opkvalificering og omskoling af voksne med henblik på den grønne og den digitale omstilling.

Den danske regering fortsatte med at gennemføre reformer i 2023, heraf nogle med det formål at øge udbuddet af arbejdskraft. De omfatter afskaffelse af en helldag, en reform af kontanthjælpsordningen og tildeling af midler til forbedring af løn og arbejdsvilkår for ansatte i velfærdssektoren. I december 2023 blev der gennemført en reform af den personlige indkomstskat, som bl.a. gav ældre arbejdstagere økonomiske incitament til at blive længere på arbejdsmarkedet og et øget beskæftigelsesfradrag, herunder for familier med enlige forsørgere. Desuden indførte regeringen en permanent foranstaltning, der skulle give sektorer med mangel på kvalificeret arbejdskraft et uddannelsesmæssigt boost. Den tilskynder arbejdsløse eller personer med en forældet uddannelse til at lære eller uddanne sig inden for områder, hvor der er mangel på arbejdskraft, f.eks. inden for den grønne omstilling og i velfærdssektoren. Foranstaltningen udbetaler 110 % af arbejdsløshedsunderstøttelsen til arbejdsløse, som lærer færdigheder, der er relevante for de pågældende sektorer.

De høje boligpriser er stadig et problem.

Andelen af personer med høje boligudgifter steg fra 14,7 % i 2022 til 15,4 % i 2023. En politisk aftale fra 2021 (¹⁴⁴) yder 10 mia. DKK (1,341 mia. EUR) i 2021-2035 til støtte for initiativer, der vil øge opførelsen af socialt boligbyggeri. Dette vil bl.a. ske ved at støtte opførelsen af nye bygninger og ved at omdanne private lejeboliger eller erhvervsbygninger til socialt boligbyggeri.

Andelen af personer, der er truet af fattigdom eller social udstødelse (AROPE), ligger under EU-gennemsnittet.

AROPE-andelen faldt fra 17,3 % i 2021 til 17,1 % i 2022 i forhold til et EU-gennemsnit på 21,6 %. Andelen af personer, der bor i husstande med meget lav arbejdsintensitet, faldt fra 9,7 % i 2021 til 8,8 % i 2022, men dette er stadig højere end EU-gennemsnittet på 8,3 % i 2022. ESF+ kan støtte personer på kanten af arbejdsmarkedet og dermed hjælpe Danmark med at nå sit nationale mål i 2030 på 30 000 færre mennesker, der bor i husstande med meget lav arbejdsintensitet.

Tabel A14.2: Danmarks situation med hensyn til 2030-målene for beskæftigelse, færdigheder og fattigdomsbekæmpelse

Indicators	Latest data	Trend (2016-2023)	2030 target	EU target
Employment (%)	79.8 (2023)		80	78
Adult learning ¹ (%)	47.1 (2022)		60	60
Poverty reduction ^{2,3} (thousands)	-29 (2022)		-30	-15,000

(1) Undersøgelse af voksenuddannelse, voksne i læring inden for de seneste 12 måneder, [særligt udtræk, undtagen undervisning på arbejdspladsen](#).

(2) EU's overordnede mål for reduktion af antallet af personer, der er truet af fattigdom eller social udstødelse (AROPE), referenceår 2019.

(3) Danmark udtrykker sit nationale mål som en reduktion af antallet af personer, der lever i husstande med meget lav arbejdsintensitet (VLWI), og referenceåret er 2019.

Kilde: Eurostat, GD EMPL.

(¹⁴⁴)Aftale om fonden for blandede byer – flere billigere boliger og en vej ud af hjemløshed.

I dette bilag skitseres de vigtigste udfordringer i Danmarks uddannelsessystem baseret på uddannelsesovervågningsrapporten fra 2023 og resultaterne af OECD's program for international elevevaluering (PISA) fra 2022.

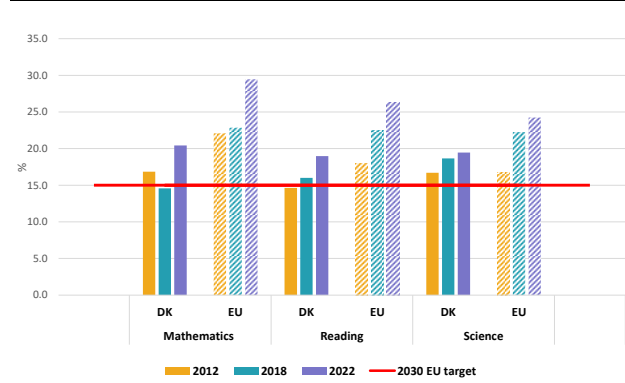
Andelen af personer, der klarer sig dårligt i Danmark, er fortsat blandt de laveste i EU. I 2022 nåede ca. en ud af fem 15-årige ikke et minimumsniveau for grundlæggende færdigheder (matematik 20,4 %, læsning 19,0 % og naturvidenskab 19,5 %). Disse tal ligger under EU-gennemsnittet ⁽¹⁴⁵⁾, men højere end EU-målet på 15 %. Andelen er steget moderat siden 2012 (+3,6/+4,4/+2,8), mindre end tendensen i EU.

Socioøkonomisk baggrund og indvandrerbaggrund har fået større indflydelse på uddannelsesresultaterne ⁽¹⁴⁶⁾.

Selv om andelen af lavt præsterende også er steget med 3,0 procentpoint (EU: 2,2 procentpoint) blandt studerende fra den øverste fjerdedel af den socioøkonomiske fordeling, var stigningen blandt studerende fra den nederste fjerdedel tre gange højere (9,0 procentpoint mod 9,8 procentpoint på EU-plan) siden 2018. Indvandrerbaggrund er også en stærk indikator for øget underpræstation. I 2022 klarede 46,0 % af de elever, der er født i udlandet, sig dårligt sammenlignet med 17,3 % af de elever, der er født i Danmark og ikke har en indvandrerbaggrund. Forskellen snævrer ind til 22,5 procentpoint for elever født i Danmark af forældre født i udlandet, hvilket stadig er den største forskel i EU. Underpræstation blandt elever, som er født i udlandet, er siden 2018 steget med 19,1 procentpoint, hvilket er ca. fire gange så meget som elever, der er født i landet (+5,2 procentpoint). Resultatforskellen for studerende med indvandrerbaggrund er fortsat betydelig (21 point), selv efter at der er taget højde for socioøkonomisk baggrund og sprog, der tales hjemme. Et nyligt studie ⁽¹⁴⁷⁾ fra VIVE, Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, viste, at elever, der ikke klarer sig godt inden for matematik, ofte har en dårligt stillet baggrund og/eller indvandrerbaggrund. Undersøgelsen viste, at dårlige resultater i matematik havde klare konsekvenser, både på uddannelsesniveau og på livsmuligheder og trivsel.

Elever, der klarer sig dårligt, har en betydeligt mindre sandsynlighed for at bestå en gymnasial uddannelse og endda afslutte folkeskolen.

Figur A15.1: **Dårlige resultater efter område, PISA 2012, 2018 og 2022**

Kilde: OECD (2023).

De bedste resultater inden for grundlæggende færdigheder er temmelig lave, omkring EU-gennemsnittet, hvilket potentielt begrænser landets innovationskapacitet. I 2022 var andelen af personer med de bedste resultater inden for matematik 7,7 % (EU: 7,9 %), et fald på 3,9 procentpoint siden 2018 (EU – 3,1 procentpoint). I læsning er andelen faldet med 2,1 procentpoint (EU – 1,6 procentpoint).

Danmark mangler fortsat kvalificeret personale inden for de pædagogiske fag.

Inden for førskoleundervisning og børnepasning har ca. en tredjedel af det nuværende personale ingen pædagogisk uddannelse, og kun 10 % af pædagogmedhjælperne er uddannede ⁽¹⁴⁸⁾. I folkeskolen er der også ved at være mangel på kvalificeret personale ⁽¹⁴⁹⁾. I øjeblikket har ca. 13 % af lærerne i folkeskolen ingen læreruddannelse, og der er store forskelle mellem kommunerne ⁽¹⁵⁰⁾. Løn og arbejdsvilkår synes ikke at være tilstrækkeligt attraktive til at få unge til at vælge en karriere som lærer.

Danmark har en meget høj deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning, navnlig for børn under tre år. I 2021 var andelen af børn mellem tre år og alderen for

⁽¹⁴⁵⁾26,2 %/29,5 %/24,2 %.

⁽¹⁴⁶⁾OECD PISA 2022 Results Volume I.

⁽¹⁴⁷⁾VIVE (2023).

⁽¹⁴⁸⁾EVA. (2020).

⁽¹⁴⁹⁾Finansministeriet, (2022).

⁽¹⁵⁰⁾Uddannelsesovervågningsrapport 2023 (europa.eu).

Tabel A15.1: EU-mål og andre kontekstuelle indikatorer under strategirammen for det europæiske uddannelsesområde

Indicator	Target	2012		2018		2023			
		Denmark	EU-27	Denmark	EU-27	Denmark	EU-27		
¹ Participation in early childhood education (age 3+)	96%	97.6% ²⁰¹³	91.8% ²⁰¹³	99.5%	92.2%	97.0% ²⁰²¹	92.5% ^{2021,d}		
² Low-achieving 15-year-olds in:	Reading	< 15%	14.6%	18.0%	16.0%	22.5%	19.0% ²⁰²²	26.2% ²⁰²²	
	Mathematics	< 15%	16.8%	22.1%	14.6%	22.9%	20.4% ²⁰²²	29.5% ²⁰²²	
	Science	< 15%	16.7%	16.8%	18.7%	22.3%	19.5% ²⁰²²	24.2% ²⁰²²	
Early leavers from education and training (age 18-24)	³ Total	< 9 %	9.6%	12.6%	10.4%	10.5%	10.4%	9.5%	
	³ By gender	Men		11.2%	14.5%	12.7%	12.1%	11.8%	11.3%
		Women		7.9%	10.6%	8.0%	8.7%	9.0%	7.7%
	⁴ By degree of urbanisation	Cities		7.8% ^b	11.2%	7.1%	9.4%	6.7%	8.6%
		Rural areas		11.7% ^b	14.0%	14.2%	11.0%	15.0%	9.9%
	⁵ By country of birth	Native		9.5%	11.3%	10.4%	9.2%	10.2%	8.2%
		EU-born		: ^u	26.2%	: ^u	22.4%	: ^u	21.0%
		Non EU-born		12.1% ^u	30.1%	11.5% ^u	23.0%	16.4% ^u	21.6%
	⁶ Socio-economic gap (percentage points)		25.9	:	18.7	29.5	24.7 ²⁰²²	37.2 ²⁰²²	
⁷ Exposure of VET graduates to work-based learning	≥ 60% (2025)	:	:	:	:	70.6%	64.5%		
Tertiary educational attainment (age 25-34)	⁸ Total	45%	40.2%	34.1%	45.8%	38.7%	49.0%	43.1%	
	⁸ By gender	Men		31.1%	29.1%	37.7%	33.3%	40.4%	37.6%
		Women		49.7%	39.2%	54.3%	44.2%	57.9%	48.8%
	⁹ By degree of urbanisation	Cities		53.8% ^b	43.5%	62.3%	49.0%	63.5%	53.3%
		Rural areas		25.3% ^b	24.8%	28.5%	27.7%	33.5%	31.7%
	¹⁰ By country of birth	Native		40.7%	35.4%	45.1%	39.7%	48.6%	44.2%
		EU-born		: ^u	29.3%	61.5% ^u	36.7%	65.0%	40.2%
		Non EU-born		: ^u	24.2%	44.5% ^u	31.0%	43.7%	37.1%
¹¹ Participation in adult learning (age 25-64)	≥ 47% (2025)	:	:	50.4% ²⁰¹⁶	37.4% ²⁰¹⁶	47.1% ²⁰²²	39.5% ²⁰²²		
¹² Share of school teachers (ISCED 1-3) who are 55 years or over		24.9% ²⁰¹³	22.7% ²⁰¹³	21.1%	23.8%	21.2% ²⁰²¹	24.5% ²⁰²¹		

Bemærkninger: b = brud i tidsserier, d = definition er forskellig, e = anslået, p = foreløbig, u = lav pålidelighed, : = Der foreligger ingen data.

Kilde: 1,3,4,5,7,8,9,10,12=Eurostat, 11 = Eurostat, Voksenundervisningsundersøgelsen, 2,6 = OECD, PISA.

obligatorisk skolegang inden for førskoleundervisning og børnepasning 97,0 %, hvilket er over målet på EU-plan (96 %) og 4,6 procentpoint over EU-gennemsnittet på 93,0 %. Andelen af børn under tre år i formel børnepasning er den højeste i EU (74,7 %) (¹⁵¹), hvilket er langt over det reviderede Barcelonamål på 45 %.

Den høje andel af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, har stort set været stabil i Danmark i det seneste årti.

Med 10,4 % i 2023 ligger skolefrafaldet fortsat over målet på 9 % på EU-plan. Trods Danmarks omfattende tilgang til forebyggelse af skolefrafald (¹⁵²) er andelen ikke faldet i løbet af det seneste årti (9,6 % i 2012). Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, blandt unge født uden for EU (16,4 %) er næsten tre gange højere end andelen af deres danskfødte jævnaldrende (6,2 %).

(¹⁵¹)Eurostat: ilc_cainformal.

(¹⁵²)Uddannelsesovervågningsrapport 2019 (europa.eu).

Reformen af folkeskolen har endnu ikke givet resultater.

Reformen trådte i kraft i 2014. Den seneste evaluering (¹⁵³) viser, at ingen af de tre nationale mål – (1) at støtte alle elever, (2) at mindske betydningen af den socioøkonomiske baggrund og (3) at styrke tilliden og trivslen – blevet nået. I slutningen af 2023 indledte regeringen forhandlinger i Folketinget om de første tiltag i et omfattende kvalitetsprogram på 35 tiltag, der var organiseret på fem områder.

Danmarks gennemførelsesprocent for videregående uddannelser er steget betydeligt i det seneste årti og ligger nu et godt stykke over målet på EU-plan.

Siden 2012 er antallet af personer med en videregående uddannelse steget med 8,8 procentpoint og nåede op på 49,0 % i 2023. I 2023 havde 57,9 % af kvinderne en videregående uddannelse sammenlignet med kun 40,4 % af mændene, hvilket har medført en stor kønsskævhed på 17,5 procentpoint (7,2 procentpoint større end EU-

(¹⁵³)Undervisningsministeriet, 2023.

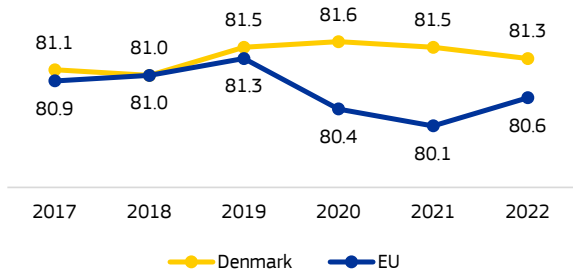
gennemsnittet). Regeringen arbejder for at forbedre kvaliteten af de videregående uddannelser, bl.a. ved at revidere studieprogrammernes struktur.

Generelt har Danmark meget gode systemer for både erhvervsuddannelse og voksenuddannelse, men der er mangel på kvalificeret arbejdskraft (se bilag 14).

En sund befolkning og et effektivt, tilgængeligt og modstandsdygtigt sundhedssystem er en forudsætning for en bæredygtig økonomi og et bæredygtigt samfund. Dette bilag indeholder et øjebliksbillede af befolkningens sundhed og sundhedssystemet i Danmark.

Den forventede levetid i Danmark er faldet en smule, men ligger stadig over EU-gennemsnittet. Dette fald kan delvis skyldes den højere covid-19-dødelighed i 2022 sammenlignet med det foregående år⁽¹⁵⁴⁾. Den behandelige dødelighed ligger et godt stykke under EU-gennemsnittet. I 2021 var kræft, kredsløbssygdomme ("hjerte-kar-sygdomme") og luftvejssygdomme de vigtigste dødsårsager. Kræftdødeligheden i Danmark var 271 pr. 100 000 indbyggere i 2021, hvilket er over EU-gennemsnittet på 235.

Figur A16.1: **Forventet levetid ved fødslen, år**

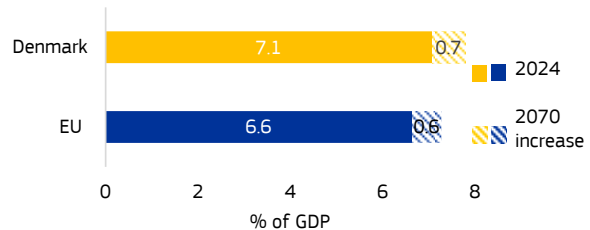
Kilde: Eurostat

I 2021 udgjorde sundhedsudgifterne i Danmark 10,6 % af BNP, hvilket var lidt under EU-gennemsnittet på 10,9 %. Foreløbige data tyder på, at de samlede sundhedsudgifter i 2022 faldt tilbage til 9,4 % af BNP og dermed knækkede de seneste års opadgående kurve. Udgifterne pr. indbygger (i købekraftstandarder) var over EU-gennemsnittet i 2021. Ambulant behandling udgjorde størstedelen (ca. en tredjedel) af de samlede løbende sundhedsudgifter. Andelen af udgifter til ambulant medicin og medicinsk udstyr var lav, blot 10 % af de samlede sundhedsudgifter i 2021, hvilket er meget lavere end EU-gennemsnittet. De offentlige

⁽¹⁵⁴⁾Baseret på data leveret direkte af medlemsstaterne til Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme inden for rammerne af det europæiske overvågningssystem.

sundhedsudgifter som andel af de samlede sundhedsudgifter fortsatte med at stige til 85,2 % (2021), hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet på 81,1 % (2021). På grundlag af den danske befolknings aldersprofil forventes de offentlige sundhedsudgifter at stige med 0,7 procentpoint af BNP i 2070 sammenlignet med 0,6 procentpoint for EU samlet set (se figur A16.2 og bilag 21).

Figur A16.2: **Forventet stigning i de offentlige udgifter til sundhedspleje i perioden 2024-2070**

Referencescenarie

Kilde: Europa-Kommissionen / EPC (2024)

I 2021 udgjorde udgifterne til forebyggelse i Danmark 8,9 % af de samlede udgifter til sundhedspleje, hvilket er meget højere end de 6,0 % for EU samlet set. Mellem 2019 og 2021 steg udgifterne til forebyggelse i Danmark med ca. 300 %, hvilket oversteg stigningen på 106 % for EU samlet set. Forholdsmæssigt steg budgetandelen til forebyggelse i hele EU mest for beredskabs-, sygdomsdetektions- og vaccinationsprogrammer. I Danmark er de vigtigste faktorer, der forklarer stigningen i udgifterne til forebyggende pleje i 2021, store stigninger i immuniseringsprogrammer, epidemiologisk overvågning og risiko- og sygdomsbekæmpelsesprogrammer. Foreløbige data for 2022 viser et kraftigt fald i andelen af sundhedsudgifter, der går til forebyggende pleje, til 5,1 %. Forbruget af antimikrobielle stoffer ligger et godt stykke under EU-gennemsnittet.

Danmark har flere læger og sygeplejersker end EU-gennemsnittet. Der var 4,4 læger pr. 1 000 indbyggere (2021), hvilket er højere end EU-gennemsnittet på 4,1. Der var 10,2 sygeplejersker pr. 1 000 indbyggere (2020), hvilket er højere end EU-gennemsnittet på 7,9 (2021). Eurostats arbejdsstyrkeundersøgelse viser en stigende tendens i antallet af medarbejdere, der arbejder i sundhedsvæsenet, mellem første kvartal 2020 og andet kvartal 2023. Over en fjerdedel af

Tabel A16.1: Nøgleindikatorer for sundhed

	2018	2019	2020	2021	2022	EU average (latest year)
Treatable mortality per 100 000 population (mortality avoidable through optimal quality healthcare)	73,0	66,2	63,5	64,3	NA	93,3 (2021)
Cancer mortality per 100 000 population	279,8	282,5	271,0	270,6	NA	235,4 (2021)
Current expenditure on health, % GDP	10,1	10,2	10,6	10,6	9,4	10,9 (2021)
Public share of health expenditure, % of current health expenditure	83,8	83,7	84,8	85,2	NA	81,1 (2021)
Spending on prevention, % of current health expenditure	2,3	2,2	3,2	8,9	5,1	6,0 (2021)
Available hospital beds per 100 000 population	261	259	259	251	NA	525 (2021)
Doctors per 1 000 population	4,2	4,3	4,4	4,4*	NA	4,1 (2021)*
Nurses per 1 000 population	10,1	10,1	10,2	NA	NA	7,9 (2021)
Total consumption of antibacterials for systemic use, daily defined dose per 1 000 inhabitants per day ***	15,6	15,3	14,3	14,4	15,2	19,4 (2022)

Bemærk: EU-gennemsnittet vægtes for alle indikatorer, undtagen for læger og sygeplejersker pr. 1 000 indbyggere, for hvilke der anvendes et simpelt EU-gennemsnit. Data om lægetæthed henviser til praktiserende læger i alle lande undtagen Grækenland, Portugal (med autorisation til at praktisere) og Slovakiet (erhvervsaktive). Data om sygeplejersketæthed henviser til praktiserende sygeplejersker i alle lande undtagen Irland, Frankrig, Portugal, Slovakiet (erhvervsaktive) og Grækenland (udelukkende hospitaler).

Kilde: Eurostats database, bortset fra: * OECD, ** Fælles spørgeskema om ikkemonetære sundhedsstatistikker, *** ECDC, **** Rådets henstilling om intensivering af EU's indsats for at bekæmpe antimikrobiel resistens med en One Health-tilgang.

plejepersonalet er imidlertid ældre end 55 år (2017), hvilket giver anledning til bekymring med hensyn til holdbarheden af arbejdsstyrken. Den danske regering nåede i 2022 til enighed om en reform, der har til formål at styrke sundhedssystemet, bl.a. ved at forbedre lægedækningen i områder med lægemangel⁽¹⁵⁵⁾. Regeringen nedsatte også en "resilienskommission", der skal se på personalemangel og rekrutteringsspørgsmål. I 2023 bebudede regeringen en pakke med foranstaltninger til håndtering af udfordringer med stigende ventelister og mangel på centralt personale⁽¹⁵⁶⁾.

Danmark optrapper yderligere politikker til fremme af adgang til sundhedspleje. Danmark har oprettet "sundhedsklynger" omkring de 21 akuthospitaler for at optimere leveringen af plejeydelser i lokalsamfundet⁽¹⁵⁷⁾. Sundhed er et af de prioriterede områder i finansloven for 2024, som navnlig vil øge finansieringen af psykiatrisk pleje⁽¹⁵⁸⁾. Allerede i 2022 havde regeringen lanceret en tiårsplan til forbedring af psykiatrien

og den mentale sundhed i Danmark. Børn og unge samt voksne med alvorlige mentale sundhedsproblemer er udpeget som særlige målgrupper i planen.

Med sin genopretnings- og resiliensplan planlægger Danmark at investere 33 mio. EUR (2 % af genopretnings- og resiliensplanens samlede værdi) i sundhedspleje. Den danske genopretnings- og resiliensplan indeholder investeringer, der har til formål at sikre tilstrækkelige lagre af kritiske lægemidler og forbedre beredskabsstyringen og overvågningen af disse lagre. Desuden arbejder Danmark på at styrke digitale løsninger i sundhedssektoren. Et klinisk studie af de langsigtede virkninger af covid-19-vacciner er endnu ikke afsluttet.

⁽¹⁵⁵⁾ Se: https://commission.europa.eu/system/files/2023-05/2023-Denmark-NRP_da.pdf.

⁽¹⁵⁶⁾ Se: <https://eurohealthobservatory.who.int/monitors/health-systems-monitor/updates/hspm/denmark-2012/acute-package-to-address-waiting-lists-and-staff-shortages>.

⁽¹⁵⁷⁾ Se: <https://eurohealthobservatory.who.int/monitors/health-systems-monitor/updates/hspm/denmark-2012/health-clusters-now-mandatory-across-denmark>.

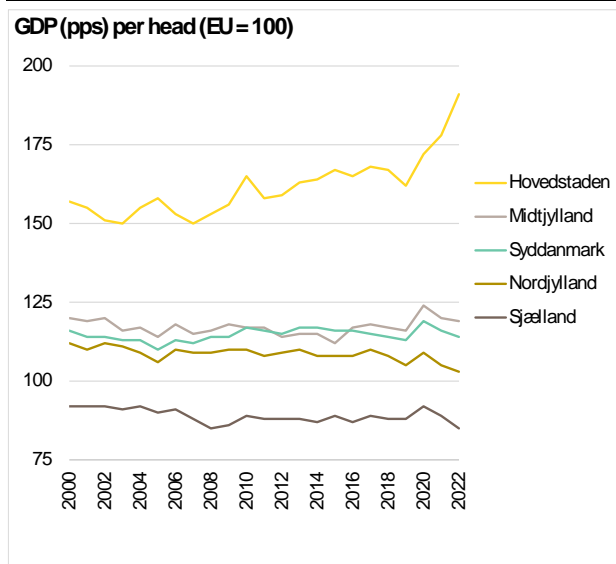
⁽¹⁵⁸⁾ Se: <https://eurohealthobservatory.who.int/monitors/health-systems-monitor/updates/hspm/denmark-2012/agreement-on-the-enhancement-of-psychiatry-in-2024-to-ensure-increased-capacity-and-better-assistance-for-children-and-youth>.

Bilag 17 viser den økonomiske og sociale regionale dynamik i Danmark. Det indeholder en analyse af den økonomiske, sociale og territoriale samhørighed i danske regioner og vurderer nye investeringsbehov for at fremme økonomisk vækst, social udvikling og konkurrenceevne i landet.

Oversigt over de økonomiske og sociale resultater på regionalt plan

De økonomiske og sociale forskelle mellem hovedstadsregionen og de øvrige danske regioner blev større i 2000-2022. Hovedstadsregionen er fortsat drivkraften i den danske økonomi og tegnede sig for 45 % af det nationale BNP og et BNP pr. indbygger på 191 % af EU-gennemsnittet i 2021 (figur A17.1). Kløften i forhold til Danmarks øvrige regioner er blevet større i 2023 (figur A17.1). Hovedstadsregionens BNP pr. indbygger steg, mens det faldt for alle andre regioner. Syddanmark og Midtjylland havde omkring den samme forskel i forhold til Hovedstaden i BNP pr. indbygger på mellem 114 % og 119 % af EU-gennemsnittet. Nordjylland halter mere bagefter med 103 %, mens Sjælland har registreret et BNP pr. indbygger på kun 85 % af EU-gennemsnittet i 2022.

Figur A17.1: Udviklingen i det regionale BNP pr. indbygger i Danmark

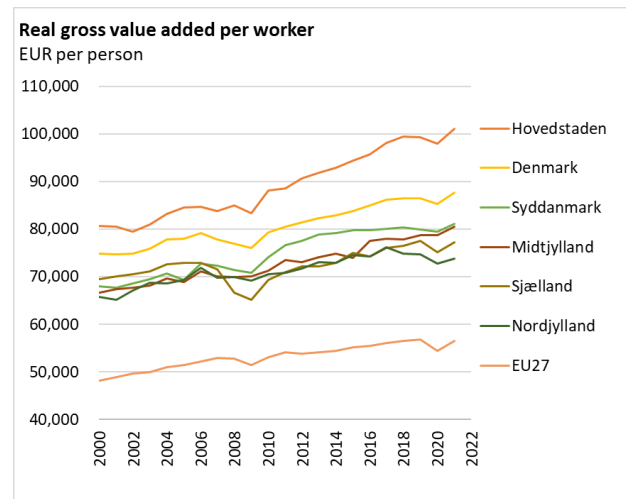

Kilde: Eurostat, GD REGIO's udarbejdelse

Arbejdsproduktiviteten, målt som bruttoværditilvækst pr. arbejdstager, er genoprettet efter covid-19-pandemien i alle danske regioner. Den varierer mellem 101 000 EUR pr. beskæftiget i 2022 i

hovedstadsregionen og 74 000 EUR i Nordjylland med et nationalt gennemsnit på 88 604 EUR pr. beskæftiget (figur A17.2). Realproduktivitetsvæksten på årsbasis i Danmark var 0,8 % i 2013-2022, hvilket er en smule over EU-gennemsnittet. Hovedstaden trak tallet opad med 1,5 %, mens to danske regioner stort set lå under EU-gennemsnittet og varierede fra 0,1 % for Nordjylland til 0,2 % for Syddanmark (tabel 1).

Figur A17.2: Reel bruttoværditilvækst pr. beskæftiget

Kilde: Eurostat, GD REGIO's udarbejdelse

Befolkningen er vokset i alle danske regioner i 2013-2021. Dette skyldes hovedsagelig nettomigration (+0,41 %). Befolkningsvæksten og den høje beskæftigelsesfrekvens, som er ret ens på tværs af regionerne (>78,1 % i 2023) og overstiger EU-gennemsnittet (75,3 %), bidrog til BNP-væksten.

Forholdene på arbejdsmarkedet er fortsat gunstige i hele landet. I 2023 var den gennemsnitlige arbejdsløshedsprocent på 5,1 %. Dette tal varierer meget fra region til region og ligger i alle regioner under EU-gennemsnittet på 6,1 %. På trods af de ensartede arbejdsløshedstal på tværs af regionerne varierer de regionale beskæftigelsesstatistikker i f.eks. højteknologiske sektorer mere, idet hovedstadsregionen klarer sig bedre end de øvrige regioner. I Syddanmark var kun 2,4 % af den samlede beskæftigelse i 2022 i de højteknologiske sektorer sammenlignet med 11,1 % i hovedstadsregionen. 57,2 % af beskæftigelsen i hovedstadsregionen var inden for videnintensive tjenesteydelser, mens denne andel er ca. 12 % lavere i de øvrige regioner.

Tabel A17.1: Udvalgte indikatorer på regionalt plan i Danmark

NUTS region name	GDP per head (PPS)	Real GVA per worker	Real productivity growth	GDP per head growth	Population growth	Net migration	Unemployment rate	Population aged 25-64 with high educational attainment	R&D expenditure	Employment in high-technology sectors	Employment in knowledge-intensive services	Biotechnology patent applications to the EPO	Passenger rail transport performance	Greenhouse Gas Emissions		EU Regional Competitiveness Index 2.0 - 2022 edition
	Index, EU27 = 100 (2022)	Thousands of EUR per person (2021)	Average % change on the preceding year (2013-2022)	Average % change on the preceding year (2013-2022)	Average annual change per 1000 residents (2013-2021)	Average annual change per 1000 residents (2013-2021)	% of labour force (2023)	% of population aged 25-64 (2023)	% of GDP (regions (2019, nationwide and EU level 2021)	% of total employment (2022)	% of total employment (2022)	per million inhabitants (2018-2019)	% of population in a 120-km radius that can be reached within 1h30 (2021)	tCO2 equivalent per head (2022)	Percent change per head (%), 1990-2022	Index, EU27 = 100
European Union (27 MS)	100	56	0.7	1.44	1.9	2.9	6.1	35.1	2.3	4.9	40.8	5.6	15.7	8		100
Danmark	137	88	0.8	1.64	5.3	4.1	5.1	42.9	2.8	6.1	49.1	33	23.1	7.7	-42.8	122.9
Hovedstaden	191	101	1.5	2.33	8.4	4.9	5.2	55.1	4.6	11.1	57.2	90.2	50.9	2.4	-69.1	137.7
Sjælland	85	77	0.9	1.55	3.6	5.9	4.6	33.1	1.3	5.4	46.5	3	22.9	8.2	-62.1	115.4
Syddanmark	114	81	0.2	1.09	2.5	2.9	5.2	35.1	1.5	2.4	43.3	5.7	8.7	10.5	-11.5	113.6
Midtjylland	119	80	0.7	1.58	5.9	3.8	5.4	41.2	2.3	3.7	45.1	11.8	9.8	8	-40.4	119.8
Nordjylland	103	74	0.1	0.72	2.2	2.8	4.7	35.1	2	3.1	46.1	1.8	9.4	16.7	-1.9	113.2

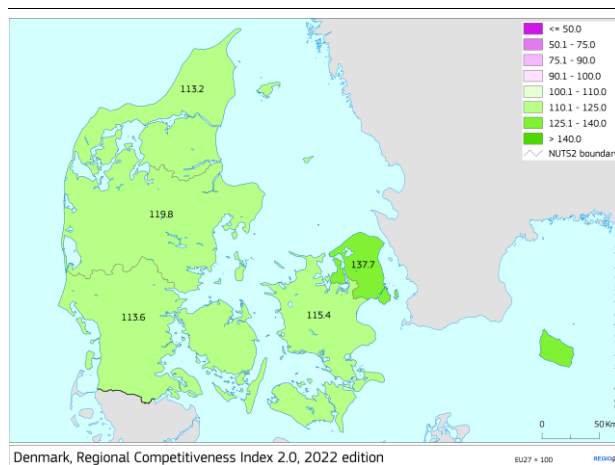
Kilde: Eurostat, EDGAR-databasen

På trods af regionale forskelle ligger alle danske regioner over EU-gennemsnittet med hensyn til regional konkurrenceevne (kort 17.1). Hovedstadens regionale konkurrenceevneindeks var 137,7 (EU-27 = 100) i 2022, hvilket gør det til den region i EU, der klarer sig bedst. Indekset i de øvrige regioner ligger også konsekvent over EU-gennemsnittet. Hovedstadsregionen har landets højeste andel af højtuddannede mellem 25 og 65 år (53,1 %, 2022). I Sjælland, Syddanmark og Nordjylland er disse andele betydeligt lavere (henholdsvis 32,9 %, 34,7 % og 34,8 %) og ligger tæt op ad EU-gennemsnittet på 34,3 %.

Hovedstadsregionen skiller sig også ud med hensyn til FoU-udgifter, som udgjorde 4,6 % af BNP i 2019 sammenlignet med mellem 1,3 % og 2,3 % i de øvrige regioner (EU-gennemsnittet var 2 %). Hovedstaden indtager førstepladsen blandt alle NUTS 2-regioner for bioteknologiske patenter med 90 ansøgninger pr. million indbyggere (2018-2019). Den rangerede som nr. 9 for alle typer patentansøgninger på EU-plan (442 pr. million indbyggere).

De danske regioner har særdeles gode transportforbindelser for biler, men der er store regionale forskelle med hensyn til passagertransport med jernbane. I Hovedstaden ligger 51 % af befolkningen i en radius på 120 km, som kan nås med tog inden for halvanden time (%). På Sjælland falder denne andel til 23 %, mens den i andre regioner ligger under EU-gennemsnittet på 15,7 %.

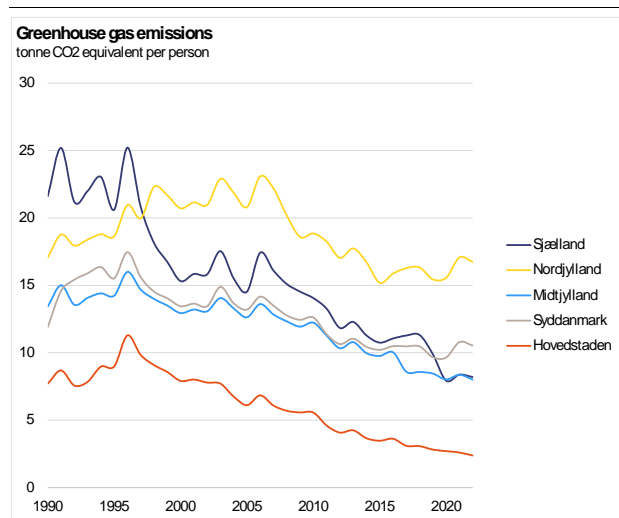
Kort A17.1: Indeks for regional konkurrenceevne

Kilde: GD REGIO, JRC

Alle danske regioner har reduceret drivhusgasemissionerne mellem 1990 og 2022 (figur A17.3). I 2022 havde Danmark allerede produceret 33,7 % mindre drivhusgasser end i 1990 med en gennemsnitlig emission på 7,7 ton pr. indbygger (figur A17.4). Der er stadig betydelige forskelle mellem regionerne med hensyn til de højeste emissioner fra energi og industri, idet Syddanmark og navnlig Nordjylland samlet set udviser betydeligt lavere reduktioner.

Figur A17.3: Drivhusgasemissioner pr. indbygger i Danmark i 2022

Kilde: JRC (EDGAR)

Fremtidige behov for investeringer og subnationale reformer

Investeringer under samhørighedspolitikken i Danmark støtter udvalgte områder af særlig relevans for den grønne og den digitale omstilling og tager hensyn til sektorer og områder, der står over for specifikke klimamæssige og demografiske udfordringer.

Den investeringsstrategi, der blev aftalt i de programmer, der blev vedtaget i 2022, gælder stadig for den nuværende økonomiske og sociale situation i Danmark. I betragtning af den seneste udvikling vil det være nyttigt at fokusere på følgende elementer:

Innovation er fortsat afgørende for at tackle udfordringerne i forbindelse med den grønne og den digitale omstilling. Selv om den dobbelte omstilling er særlig byrdefuld for SMV'er, kan de spille en vigtig rolle i omstillingsværdikæden og som innovatorer til at finde løsninger på udfordringerne. De spiller også en vigtig rolle i de områder, der er tyngt af klimamæssige og demografiske udfordringer.

Mangel på kvalificeret arbejdskraft står i vejen for den regionale udvikling. Der er klare tegn på mangel på arbejdskraft i hele landet i forbindelse med den dobbelte omstilling og i velfærdssektoren, hvor man forudser, at der samlet set vil mangle 70 000 kvalificerede arbejdstagere i 2035 sammenlignet med 2022. Med hensyn til sundheds- og velfærdssektoren forventes der at mangle 15 000 arbejdstagere i

2035. Selv om antallet af ansatte i sundhedsvæsenet pr. indbygger synes at være jævnt fordelt mellem regionerne, varierer adgangen til sundhedsydelser med hensyn til rejsetid mellem hovedstadsregionen og andre regioner. Disse forskelle er betydelige på subnationalt plan, hvor befolkningen i Vest- og Sydsjælland venter længst på at få adgang til sundhedsydelser.

Samhørighedspolitikken skal derfor fortsat støtte innovative projekter, herunder i SMV'er, og lette investeringer i nettonulteknologi for at bidrage til en mere bæredygtig og kulstofneutral økonomi, navnlig i de områder og sektorer, der har de største udfordringer med hensyn til den grønne omstilling. Omstillingen til en klimaneutral økonomi kræver også, at der skabes nye jobprofiler, og at den eksisterende arbejdsstyrkes grønne færdigheder forbedres.

Danmark kan også drage fordel af mulighederne i platformen for strategiske teknologier for Europa (STEP) for at sætte skub i investeringer i kritiske teknologier til støtte for omstillingen af industrien.

For at afbøde regionale forskelle klassificeres region Sjælland som en overgangsregion og modtager derfor et højere støtteniveau. De to regioner Nordjylland og Syddanmark er også omfattet af Fonden for Retfærdig Omstilling, som sikrer dem yderligere midler under samhørighedspolitikken. Desuden er en høj grad af komplementaritet mellem den nationale finansiering og EU-finansieringen et væsentligt element i Danmarks gennemførelse af samhørighedspolitikken. Disse faktorer er afgørende for yderligere at mindske de regionale forskelle. De nationale danske politikker vil være afgørende for at udligne regionale forskelle, da EU-finansieringen i denne henseende er forholdsvis beskedent.

Danmark har en velkapitaliseret banksektor med en stærk likviditetsposition, men der er sårbare områder. Den danske banksektor er 93 % indenlandsk, og dens samlede aktiver svarede i midten af 2023 til 350,3 % af landets BNP. På baggrund af den høje indtjening og den lovgivningsmæssige stramning af de risikovægtede eksponeringskrav nåede de danske bankers samlede kapitalprocent op på 23,3 % i tredje kvartal 2023 (over EU-gennemsnittet på 19,6 %), 0,8 procentpoint mere end i fjerde kvartal 2022 og højere end niveauet før covid-19-krisen. Den egentlige kernekapitalprocent er fortsat opadgående og nåede op på 19,4 % i tredje kvartal 2023, hvilket er over EU-gennemsnittet på 16,1 %. Trods de gode kapitalpositioner viste Danmarks Nationalbanks halvårslige stresstest ⁽¹⁵⁹⁾, at nogle kreditinstitutter i en hård recession kunne komme tæt på kapitalbevaringsbufferen eller få problemer med at overholde deres samlede minimumskrav til kapitalgrundlag og nedskrivningsegne forpligtelser. I september 2023 lå de danske bankers likviditetsdækningsgrad på 208,7 %, og net stable funding ratio var på 136,2 %, hvilket er godt i overensstemmelse med lovkravene. Selv om begge nøgletal er gode indikatorer for sektorens likviditetsposition, tager de dog ikke højde for nogen likviditetsrisiko, der kan opstå som følge af de danske realkreditinstitutter, som er afhængige af deres tilknyttede bank til at erhverve nyudstedte realkreditobligationer.

Danske banker er rentable, men kan opleve, at deres afkast vil falde fremadrettet. Bankernes rentabilitet blev betydeligt forbedret i tredje kvartal 2023 efter en stigning i kerneindtjeningen på baggrund af de højeste nettorenteindtægter siden 2011 ⁽¹⁶⁰⁾, lave nedskrivningsomkostninger på udlån og en positiv værdijustering af værdipapirporteføljer. Egenkapitalforrentningen blev næsten fordoblet og steg fra 1,3 % i tredje kvartal 2022 til ca. 12 % i tredje kvartal 2023. Stigningen i nettorenteindtægterne skyldtes hovedsagelig højere indlåsmarginaler ⁽¹⁶¹⁾, da effekten af de

⁽¹⁵⁹⁾Danmarks Nationalbank, november 2023, Finansiell stabilitet, nr. 20, Høj indtjening kan modgå øgede risici i bankerne.

⁽¹⁶⁰⁾Danmarks Nationalbank, data om systemiske banker.

⁽¹⁶¹⁾Dvs. den merrente, bankerne kan tjene ved at placere deres kunders indlån i pengemarkedet.

højere renter på kundernes indlån har været mindre end den rente, bankerne kan tjene på deres overskudslikviditet på pengemarkedet. Finansieringsstrukturen for realkreditlån, som i højere grad afhænger af obligationsinvestorer end på indlån, har spillet en rolle, da den mindsker bankernes incitament til at hæve indlånsrenterne. Den forklarer også den høje, om end faldende, udlåns-/indlånskvote. I fremtiden forventes det, at der vil være lavere indlåsmarginaler og højere nedskrivningsomkostninger, og at dette igen vil reducere rentabiliteten.

Aktivernes kvalitet er god, men der er risiko for forringelse. Kreditkvaliteten er stærk med den laveste andel af misligholdte lån siden 2016 (1,4 % i september 2023), hvilket er under EU-gennemsnittet på 1,8 %. De højere renter har øget den gennemsnitlige gældsserviceringsgrad med mere end 6 procentpoint siden begyndelsen af 2022, men disse højere renter er endnu ikke blevet fuldt ud videregivet til husholdningerne, idet der kun forventes en renteændring for ca. 12 % af de eksisterende realkreditlån inden udgangen af 2025. Med hensyn til erhvervs lån er der en øget risiko for kredittab fra lån til ejendomsaktiviteter (ejendomsaktiviteter omfatter udlån til erhvervsejendomme, men også udlån til ejendomsinvesteringsselskaber og fonde, der investerer i beboelsesejendomme), hvilket udgjorde ca. 49,1 % af erhvervs lånsporteføljen pr. september 2023 ⁽¹⁶²⁾, hvilket er 2,2 procentpoint over niveauet i september 2022. Kun 25,5 % af erhvervs lånebeholdningen er knyttet til erhvervsejendomme, hvilket svarer til 3,8 % af de finansielle institutioners samlede udlån (mod 4,1 % 12 måneder før), da størstedelen af långivningen ydes til fast ejendom, der skal anvendes til beboelse. Ejendomsselskaber er nu eksponeret for højere finansieringsomkostninger som følge af højere rentesatser, den økonomiske afmatning og lavere ejendomspriser, og disse faktorer kan øge bankernes andel af misligholdte lån, om end fra det nuværende lave niveau (kun 0,7 % pr. september 2023). Ejendomsselskaber finansieres for det meste gennem realkreditlån, der ydes af systemisk vigtige kreditinstitutter, hovedsagelig realkreditinstitutter, om end med en stigende andel af finansieringen fra mellemstore banker. På grund af sikkerhedsstrukturen er der

⁽¹⁶²⁾EBA's Risk Dashboard, tredje kvartal 2023.

Tabel A18.1: Indikatorer for finansiel soliditet

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	EU	Median
Total assets of the banking sector (% of GDP)	363.0	349.4	384.6	402.5	363.9	347.9	346.0	257.0	184.6
Share (total assets) of the five largest banks (%)	65.7	64.5	66.2	67.1	65.6	65.8	-	-	69.6
Share (total assets) of domestic credit institutions (%) ¹	93.0	93.0	92.9	93.4	93.0	93.8	93.8	-	62.9
NFC credit growth (year-on-year % change)	1.1	4.1	3.2	1.9	6.5	8.3	3.1	-	2.4
HH credit growth (year-on-year % change)	0.4	1.3	1.7	1.2	2.8	-0.4	-0.5	-	1.4
Financial soundness indicators:¹									
- non-performing loans (% of total loans)	2.5	2.3	1.9	1.9	1.8	1.5	1.4	1.8	1.8
- capital adequacy ratio (%)	22.1	21.6	22.4	23.2	22.8	22.5	23.3	19.6	20.1
- return on equity (%) ²	10.8	8.0	8.7	4.5	8.2	3.8	11.9	9.9	13.2
Cost-to-income ratio (%)¹	51.2	57.7	61.0	63.3	58.3	71.3	45.6	52.8	44.9
Loan-to-deposit ratio (%)¹	228.7	240.7	248.9	215.8	222.3	209.6	205.9	93.3	80.2
Central bank liquidity as % of liabilities	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	-	-	-	0.7
Private sector debt (% of GDP)	216.7	215.3	221.2	217.1	206.9	188.0	-	133.0	118.4
Long-term interest rate spread versus Bund (basis points)	15.9	5.8	6.9	15.1	31.3	33.5	20.3	107.7	104.2
Market funding ratio (%)	44.8	42.4	41.4	40.2	38.2	35.2	-	50.8	39.8
Green bonds outstanding to all bonds (%)³	-	-	-	-	-	-	-	4.0	2.7
	1-3	4-10	11-17	18-24	24-27				

Colours indicate performance ranking among 27 EU Member States.

(1) Senest tilgængelige data: 3. kvartal 2023.

(2) Data opgøres på årsbasis.

(3) Data foreligger kun landene i euroområdet, EU-gennemsnittet henviser til euroområdet.

Kilde: ECB, Eurostat.

større risiko for tab for bankerne end for realkreditinstitutterne. Dette skyldes, at realkreditinstitutter ofte har en højere prioritet end banker på de pantsatte ejendomme, der stilles som sikkerhed af ejendomsselskaber. Som følge heraf har bankerne kun ca. 70 % af deres udlån til ejendomsselskaber med sikkerhed i fast ejendom, mens de resterende 30 % er sikret med andre former for sikkerhedsstillelse. Andre kredit- eller virksomhedsrelaterede karakteristika (f.eks. lånestruktur, gælds niveau eller ejendomsportefølje) udgør yderligere risici, hvilket danner grundlag for Det Systemiske Risikoråds henstilling om at aktivere en sektorspecifik systemisk buffer på 7 % for eksponeringer mod ejendomsselskaber.

Pensions- og livsforsikringselskaber er solvente og velkapitaliserede. Med hensyn til aktiver dominerer livsforsikringselskaber fortsat markedet, idet pensions- og forsikringselskaber tegnede sig for 90 % af de samlede aktiver i fjerde kvartal 2022. I 2022 faldt skadesforsikringselskabernes aktiver, og større obligationsejere blev særlig påvirket af de kraftige rentestigninger. Deres overskud faldt på grund af lavere investeringsindtægter og højere erstatningsomkostninger, men blev kun marginalt påvirket af oversvømmelserne i efteråret 2022, da naturkatastrofer generelt er omfattet af statslige ordninger. Negative investeringsafkast påvirkede rentabiliteten for livsforsikringselskaber og pensionsfonde, som led investeringstab i 2022. Solvensprocenten for hele sektoren var fortsat solid, om end den faldt en smule fra 249 % i 2021

til 241,1 % i 2022. Da undtagelsen i forordningen om europæisk markedsinfrastruktur ophørte i juni 2023, afviklede pensions- og livsforsikringselskaber nye renteafdækningskontrakter via et såkaldt centralt clearinghus og øgede kontantindskud ved store renteudsving. Dette fik flere virksomheder til at øge antallet af repomodparter og styrke deres adgang til likviditet.

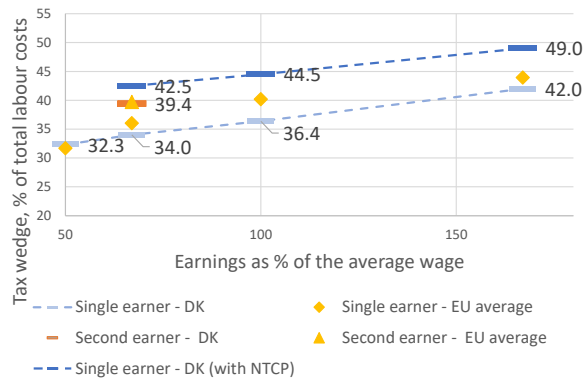
Dette bilag indeholder en indikatorbaseret oversigt over Danmarks skattesystem. Det indeholder oplysninger om skattestrukturen (de typer skatter og afgifter, som Danmark opnår flest indtægter fra), skattebyrden for arbejdstagere samt skattesystemets progressivitet og omfordelingseffekt. Det indeholder også oplysninger om skatteopkrævning og overholdelse af reglerne.

Danmarks skatteindtægter er forholdsvis høje i forhold til BNP. De er velafbalancerede mellem forskellige skattetyper på en vækstfremmende måde. Tabel A19.1 viser Danmarks indtægter fra forskellige skattetyper i procent af BNP. Danmarks samlede skatteindtægter i procent af BNP (41,9 %) var blandt de højeste i EU i 2022. Indtægterne fra beskatning af arbejdskraft og i et vist omfang forbrug og miljø var forholdsvis høje i forhold til andre EU-lande udtrykt i procent af BNP. Skatten på arbejde som andel af BNP var højere i Danmark end i EU som helhed, og skatten på arbejde som andel af de samlede skatter var også højere i Danmark (53,2 %) end i EU som helhed (50,6 %) i 2022 (se figur A19.2). Danmarks afgiftsstruktur er kendetegnet ved forholdsvis høje indtægter fra forbrugs- og miljøafgifter som en andel af den samlede beskatning i forhold til EU-aggregatet. De løbende ejendomsskatter var blandt de højeste i EU, i procent af både BNP og af de samlede skatteindtægter. Danmark har imidlertid også et af de højeste skattefradrag for rentebetalinger på realkreditlån i EU, og dette tilskynder til finansiering af beboelsejendomme gennem gæld. Et nyt ejendomsskattesystem, der har til formål at fjerne incitamentet til at stifte gæld, og som skulle være mere retfærdigt, trådte i kraft den 1. januar 2024. Det nye system er baseret på nye og forbedrede oplysninger for hver ejendom og giver ejeren af ejendommen mulighed for at tilføje flere data. Der er også foretaget justeringer af systemet for at sikre kvaliteten af klageproceduren. Datakilder og -nøjagtighed udgør fortsat udfordringer for de danske myndigheder.

Danmarks genopretnings- og resiliensplan fokuserer på en retfærdig omstilling til grønnere energikilder og digitaliseringstjenester. Den omfatter en grøn skattereform, som indeholder flere retsakter, der skal fremskynde dekarboniseringen i en lang række sektorer. For eksempel forventes investeringer i den grønne omstilling at blive fremmet gennem en ny fremskyndet afskrivning

for at skabe et investeringsvindue fra 2024 ⁽¹⁶³⁾. Nye afgifter på CO₂-emissioner, der dækker forskellige sektorer, forventes at blive indført i 2025 ⁽¹⁶⁴⁾, mens udformningen af en specifik klimaafgift, der dækker landbrugssektoren, endnu ikke er fastlagt. En ekspertgruppe har fremlagt tre forskellige modeller, som nu skal drøftes og vedtages politisk ⁽¹⁶⁵⁾.

Figur A19.1: **Skattekil for enlige og sekundære forsørgere i % af de samlede arbejdskraftomkostninger, 2023**

Bemærk: Sekundære forsørgere er familiemedlemmer, hvor den primære forsørger tjener 100 % af gennemsnitslønnen, og som ikke har børn. Med hensyn til metoden for skattekil for sekundære forsørgere henvises til OECD, 2016, "Taxing Wages 2014-2015".

Kilde: Europa-Kommissionen og OECD

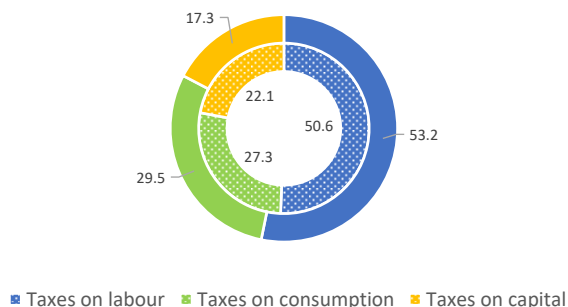
Danmarks skattebyrde på arbejde er lavere end EU-gennemsnittet på tværs af indkomstfordelingen. Figur A19.1 viser, at skattekil på arbejde i Danmark i 2023 lå under EU-gennemsnittet for enlige på alle lønniveauer. Ikkeskattemæssige obligatoriske betalinger øger dog i væsentlig grad skattekil for en enlig forsørger på alle lønniveauer. Skattekil for sekundære forsørgere på 67 % af gennemsnitslønnen, hvis ægtefæller tjener gennemsnitslønnen, lå på omkring EU-gennemsnittet i 2023. Forskellen mellem skattekilene for sekundære og enlige forsørgere på 67 % af gennemsnitslønnen var imidlertid større for Danmark end EU-gennemsnittet. Den

⁽¹⁶³⁾ <https://www.ft.dk/samling/20222/almedel/sau/spm/410/svar/1987493/2764398.pdf>.
⁽¹⁶⁴⁾ Politisk aftale om grøn skattereform. Lovudkast om lov om afgift af emissioner fra kvoteomfattede sektorer.
⁽¹⁶⁵⁾ <https://skm.dk/aktuelt/nyheder/pressemeddelelser/ekspertgruppen-praesenterer-tre-modeller-for-en-co2e-afgift-for-landbruget>.

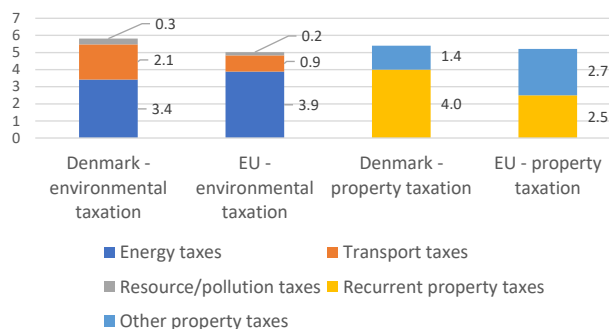

Figur A19.2: Skatteindtægter fra forskellige skattetyper, % af samlede indtægter

Tax revenue shares in 2022, Denmark (outer ring) and EU (inner ring)

Environmental and property taxation as % of total tax revenue, Denmark and the EU

Bemærk: Værdier for EU er BNP-vægtede EU-gennemsnit (EU-aggregater)

Kilde: Europa-Kommissionen

højere skattele for sekundære forsørgere (som ofte er kvinder) i Danmark indebærer lavere incitamenter for sekundære forsørgere end for enlige forsørgere på samme lønniveau. Samlet set bidrog skatte- og socialsikringsystemet i 2022 til at mindske uligheden (målt ved GINI-koefficienten) med væsentligt mere end EU-gennemsnittet. I 2023 bebudede regeringen en reform af indkomstskatten, som forventes at sænke skatten på arbejde med 10 mia. DKK (1,3 mia. EUR) (netto) årligt fra 2026 ⁽¹⁶⁶⁾.

tyder på høj effektivitet) var 5,0 % i 2021 og var fortsat lavere end EU-gabet på 5,4 % (tabel A19.1). Det faldt imidlertid ikke, i modsætning til tendensen i EU, hvilket til dels skyldtes covid-19-virkningerne. Det forventes at være steget en smule i 2022.

Danmark klarer sig forholdsvis godt med hensyn til overholdelse af skattereglerne og skatteforvaltning. Det nye IT-system (PSRM) har ifølge officielle kilder ⁽¹⁶⁷⁾ betydet en stigning i inddrivelsen fra 3,7 mia. DKK (0,5 mia. EUR) i 2021 til 12,6 mia. DKK (1,7 mia. EUR) i 2022 ⁽¹⁶⁸⁾. Udestående skatterestancer udgjorde 12,1 % af de samlede indtægter i 2021. Dette lå betydeligt under EU-27-gennemsnittet på 35,5 %, selv om sidstnævnte blev trukket op af meget store værdier i nogle få medlemsstater. Momsgabet (en indikator for effektiviteten af håndhævelse og overholdelse af momsreglerne, hvor et lille gab

⁽¹⁶⁶⁾<https://skm.dk/aktuelt/presse-nyheder/pressemeddelelser/ny-skattereform-sender-10-mia-kroner-i-lommerne-paa-det-arbejdende-danmark>.

⁽¹⁶⁷⁾Se notatet til Folketinget med angivelse af foranstaltninger, der skal træffes: [UFU Alm. del Bilag 61 SAU Alm. del Bilag 260 \(ft.dk\)](#), og det lovforslag, der efterfølgende blev fremsat for Folketinget: [L 9 - 2023-24 \(som fremsat\): Forslag til lov om ændring af lov om inddrivelse af gæld til det offentlige, kildeskatteloven, opkrævningsloven og skatteforvaltningsloven. \(Gennemførelse af aftale om initiativer til effektiv opkrævning og gældsinddrivelse i](#)

⁽¹⁶⁸⁾<https://gaeldst.dk/publikationer/inddrivelsesprovenu-2022>.

Tabel A19.1: **Beskatningsindikatorer**

	Denmark					EU-27					
	2010	2020	2021	2022	2023	2010	2020	2021	2022	2023	
Tax structure	Total taxes (including compulsory actual social contributions) (% of GDP)	45.0	47.4	47.6	41.9	43.7	37.9	40.0	40.4	40.2	
	Labour taxes (as % of GDP)	22.7	24.2	23.9	22.3		20.0	21.3	20.7	20.3	
	Consumption taxes (as % of GDP)	14.6	13.9	13.2	12.3		10.8	10.7	11.2	11.0	
	Capital taxes (as % of GDP)	7.7	9.3	10.5	7.3		7.1	8.0	8.6	8.9	
	Of which, on income of corporations (as % of GDP)	2.3	2.9	3.9	3.1		2.4	2.5	3.0	3.4	
	Total property taxes (as % of GDP)	2.5	2.7	2.5	2.3		1.9	2.3	2.2	2.1	
	Recurrent taxes on immovable property (as % of GDP)	2.0	2.0	1.8	1.7		1.1	1.2	1.1	1.0	
Environmental taxes as % of GDP	4.0	3.2	2.8	2.4		2.4	2.2	2.3	2.0		
Progressivity & fairness	Tax wedge at 50% of average wage (Single person) (*)	31.2	30.9	31.1	32.2	32.3	33.9	31.7	32.1	31.8	31.7
	Tax wedge at 100% of average wage (Single person) (*)	35.9	35.8	35.9	36.3	36.4	41.0	40.1	39.9	40.0	40.2
	Corporate income tax - effective average tax rates (1) (*)		20.3	20.2	20.2			19.5	19.0	19.0	
	Difference in Gini coefficient before and after taxes and cash social transfers (pensions excluded from social transfers) (2) (*)	12.2	11.2	12.0	11.0		8.6	8.1	8.2	7.9	
Tax administration & compliance	Outstanding tax arrears: total year-end tax debt (including debt considered not collectable) / total revenue (in %) (*)		12.2	12.1			40.9	35.5			
	VAT Gap (% of VAT total tax liability, VTTL)(**)	11.5	4.3	5.0	5.9		9.7	5.4			

(1) Fremadrettet effektiv sats (OECD).

(2) En højere værdi indikerer en stærkere omfordelingseffekt af beskatningen.

(*) Simpelt gennemsnit for EU-27

(**) Forventet værdi for 2022, hvis den foreligger. Yderligere oplysninger om momsgebet findes i Europa-Kommissionen,

Generaldirektoratet for Beskatning og Toldunion, 2023, VAT gap in the EU, <https://data.europa.eu/doi/10.2778/911698>.

Yderligere data om skatteindtægter og den anvendte metode findes på webstedet Data on Taxation Trends,

https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_en.

Kilde: Europa-Kommissionen og OECD.

Tabel A20.1: Økonomiske og finansielle nøgleindikatorer

	2004-07	2008-12	2013-20	2021	2022	2023	forecast	
							2024	2025
Real GDP (y-o-y)	2.5	-0.4	1.6	6.8	2.7	1.9	2.6	1.4
Potential growth (y-o-y)	.	1.0	1.8	2.3	2.4	2.2	1.8	1.5
Private consumption (y-o-y)	3.3	-0.3	1.6	5.5	-1.4	1.0	2.1	1.5
Public consumption (y-o-y)	1.6	1.6	0.5	4.6	-2.8	0.0	1.7	2.4
Gross fixed capital formation (y-o-y)	5.8	-3.6	3.9	6.6	3.2	-5.0	-1.9	1.8
Exports of goods and services (y-o-y)	6.2	1.0	2.4	7.7	10.8	13.4	9.8	1.8
Imports of goods and services (y-o-y)	9.5	0.5	3.1	8.8	6.5	8.6	8.6	2.4
Contribution to GDP growth:								
Domestic demand (y-o-y)	3.2	-0.5	1.7	5.1	-0.6	-0.6	0.9	1.6
Inventories (y-o-y)	0.3	-0.2	0.0	1.8	0.4	-1.8	0.0	0.0
Net exports (y-o-y)	-1.0	0.3	-0.1	-0.1	3.0	4.3	1.7	-0.2
Contribution to potential GDP growth:								
Total Labour (hours) (y-o-y)	.	-0.1	0.4	1.0	1.1	1.0	0.7	0.3
Capital accumulation (y-o-y)	.	0.3	0.6	0.8	0.8	0.5	0.4	0.4
Total factor productivity (y-o-y)	.	0.9	0.8	0.5	0.4	0.6	0.7	0.8
Output gap	3.2	-2.4	-1.9	-0.9	-0.5	-0.8	0.1	0.0
Unemployment rate	4.5	6.7	5.8	5.1	4.5	5.1	5.6	6.0
GDP deflator (y-o-y)	2.4	2.2	1.1	2.9	8.1	-3.5	2.2	2.5
Harmonised index of consumer prices (HICP, y-o-y)	1.5	2.4	0.5	1.9	8.5	3.4	2.0	1.9
HICP excluding energy and unprocessed food (y-o-y)	1.2	2.1	0.7	1.1	5.3	5.2	1.9	1.8
Nominal compensation per employee (y-o-y)	3.4	2.6	1.7	3.1	3.1	2.8	5.3	4.7
Labour productivity (real, hours worked, y-o-y)	1.5	0.7	1.4	0.7	-1.3	1.4	2.5	1.8
Unit labour costs (ULC, whole economy, y-o-y)	2.3	2.0	1.2	-1.2	4.2	2.4	2.4	2.9
Real unit labour costs (y-o-y)	0.0	-0.2	0.2	-4.0	-3.6	6.0	0.2	0.4
Real effective exchange rate (ULC, y-o-y)	1.2	-0.3	-0.2	-1.2	0.8	-4.0	-2.2	0.6
Real effective exchange rate (HICP, y-o-y)	0.1	-0.4	-0.1	-0.7	-1.2	0.3	.	.
Net savings rate of households (net saving as percentage of net disposable income)								
Private credit flow, consolidated (% of GDP)	-2.7	-0.1	4.0	2.5	6.8	.	.	.
Private sector debt, consolidated (% of GDP)	17.5	5.3	4.1	11.5	13.1	4.3	.	.
of which household debt, consolidated (% of GDP)	192.3	224.0	216.9	206.9	188.0	196.6	.	.
of which non-financial corporate debt, consolidated (% of GDP)	116.5	136.5	117.6	102.0	84.8	88.9	.	.
Gross non-performing debt (% of total debt instruments and total loans and advances) (1)	74.8	86.8	99.0	104.9	103.2	107.6	.	.
Corporations, net lending (+) or net borrowing (-) (% of GDP)	.	2.9	3.0	1.7	1.5	.	.	.
Corporations, gross operating surplus (% of GDP)	3.6	7.8	6.0	6.4	9.1	5.7	7.0	7.5
Households, net lending (+) or net borrowing (-) (% of GDP)	22.7	22.3	24.5	27.2	29.7	24.6	25.2	25.8
Deflated house price index (y-o-y)	-4.8	-1.0	1.0	-1.2	1.1	1.7	1.9	2.0
Residential investment (% of GDP)	11.1	-6.0	4.0	9.5	-7.4	-6.5	.	.
Current account balance (% of GDP), balance of payments	6.2	4.3	4.6	5.9	5.2	5.1	.	.
Trade balance (% of GDP), balance of payments	3.0	5.2	8.1	9.1	13.4	10.9	11.7	11.3
Terms of trade of goods and services (y-o-y)	4.2	5.5	6.8	6.7	11.1	9.6	.	.
Capital account balance (% of GDP)	0.4	0.6	0.6	0.7	1.2	-6.5	-0.7	0.2
Net international investment position (% of GDP)	0.1	0.1	-0.1	0.1	0.1	-0.3	.	.
NENDI - NIIP excluding non-defaultable instruments (% of GDP) (2)	-0.8	14.5	56.1	72.9	58.2	58.9	.	.
IIP liabilities excluding non-defaultable instruments (% of GDP) (2)	-25.6	-18.5	18.9	30.9	35.1	.	.	.
Export performance vs. advanced countries (% change over 5 years)	139.7	163.7	167.1	162.2	152.8	.	.	.
Export market share, goods and services (y-o-y)	.	.	-2.1	10.1	16.2	13.2	.	.
Net FDI flows (% of GDP)	-1.6	-3.8	1.3	-2.9	5.6	12.2	6.1	-1.8
General government balance (% of GDP)	1.8	2.1	1.9	4.4	-0.5	1.2	.	.
Structural budget balance (% of GDP)	4.3	-1.6	1.0	4.1	3.3	3.1	2.4	1.4
General government gross debt (% of GDP)	.	.	1.4	4.6	3.6	3.6	2.4	1.4
	35.1	41.4	38.2	36.0	29.8	29.3	26.5	25.1

(1) Nationale bankkoncerner og selvstændige banker, udenlandsk kontrollerede datterselskaber (EU og ikke-EU) samt udenlandsk kontrollerede filialer (EU og ikke-EU).

(2) Nettostilling over for udlandet ekskl. direkte investeringer og aktieportefølje.

Kilde: Eurostat og ECB pr. 17-05-2024, i det omfang tallene foreligger; Europa-Kommissionen for så vidt angår prognosetal (forårsprognose 2024).

I dette bilag vurderes risiciene for den finanspolitiske holdbarhed for Danmark på kort, mellemlang og lang sigt. Analysen følger den flerdimensionelle tilgang i Europa-Kommissionens Debt Sustainability Monitor 2023, der er ajourført på grundlag af Kommissionens forårsprognose 2024.

1 – Risiciene på kort sigt for de offentlige finansers holdbarhed er lave. Kommissionens indikator for tidlig varsling (SO) peger ikke på større finanspolitiske risici på kort sigt (tabel A21.2)⁽¹⁶⁹⁾. Bruttofinansieringsbehovet forventes at falde til ca. 4 % af BNP i gennemsnit i løbet af 2024-2025 (tabel A21.1, tabel 1). Finansmarkedernes opfattelse af statsrisikoen er fortsat positiv, hvilket bekræftes af CDS-spændet og den AAA-rating, som de tre største kreditvurderingsbureauer har tildelt den danske statsgæld.

2 – Risiciene på mellemlang sigt for de offentlige finansers holdbarhed synes at være lave.

Referencescenariet i gældsholdbarhedsanalysen for Danmark viser, at den offentlige gældskvoteforventes at falde betydeligt og forblive under 60 % af BNP på mellemlang sigt (ca. 5 % af BNP i 2034) (figur 1, tabel 1)⁽¹⁷⁰⁾. Nedbringelsen af gælden

⁽¹⁶⁹⁾SO er en sammensat indikator for kortsigtet risiko for finanspolitisk stress. Den er baseret på en lang række finanspolitiske indikatorer og finansielle konkurrenceevneindikatorer, som tidligere har vist sig at fungere godt med hensyn til at forudsige kommende finanspolitisk stress.

⁽¹⁷⁰⁾De antagelser, der ligger til grund for Kommissionens referencescenarier uden finanspolitisk ændring, omfatter navnlig: i) et strukturelt primært overskud før aldringsomkostninger på 2,9 % af BNP fra 2024 og fremefter ii) en inflation, der konvergerer lineært mod renten på den 10-årige inflationsindekseerede forward swap 10 år frem (og dermed henviser til de 10-årige inflationsforventninger 10 år fra nu) iii) de nominelle kort- og langfristede renter på ny og refinansieret gæld, der konvergerer lineært fra den aktuelle værdi til de markedsbaserede nominelle forwardrenter i T + 10 iv) reale BNP-vækstrater fra Kommissionens forårsprognose 2024 efterfulgt af fremskrivninger efter EPC/OGWG T+10-metoden mellem T + 3 og T + 10 (i gennemsnit 1,1 %) v) aldringsomkostninger i overensstemmelse med rapporten om befolkningsaldringen 2024 (Europa-Kommissionen, Institutional Paper 279, april 2024). Der findes flere oplysninger om metoden i Debt Sustainability Monitor 2023 (Europa-Kommissionen, Institutional Paper 271, marts 2024).

understøttes af et forudsat strukturelt primært overskud (ekskl. aldringsomkostninger) på 2,9 % af BNP fra 2024. Dette virker plausibelt sammenlignet med tidligere finanspolitiske resultater (tabel A21.2)⁽¹⁷¹⁾. Nedgangen i gælden skyldes også en lettere gunstig, men aftagende sneboldeffekt, især takket være effekten af Next Generation EU. Endelig forventes det offentlige bruttofinansieringsbehov at forblive begrænset og falde kraftigt i fremskrivningsperioden til en negativ værdi i 2034 (-0,7 % af BNP), hvilket er under gennemsnittet i 2024-2025.

Fremskrivningerne i referencescenariet er stresstestet i forhold til fire alternative deterministiske scenarier for at vurdere virkningen af ændringer i de vigtigste antagelser i forhold til referencescenariet (figur 1). For Danmark ville alle scenarier i stresstestene føre til lidt dårligere resultater i forhold til referencescenariet, herunder en særligt negative udviklingstendenser under scenariet med en "lavere strukturel primær saldo" (dvs. den forventede kumulerede stigning i den strukturelle primære saldo i 2023-2024 halveres). I dette stressscenario vil gældskvoten være ca. 6 procentpoint af BNP højere end under referencescenariet i 2034. I scenariet med den "historiske strukturelle primære saldo" (dvs. at den vender tilbage til sit historiske 15-årige gennemsnit på 2,5 % af BNP) vil gældskvoten være ca. 3 procentpoint af BNP højere end i referencescenariet i 2034. I scenariet med en "ugunstig udvikling i rente-vækstforskellen" (dvs. at rente-vækstforskellen falder med 1 procentpoint i forhold til referencescenariet), vil gældskvoten være ca. 1 procentpoint af BNP højere end i referencescenariet i 2034. Den mindste negative indvirkning på gældskvoten forventes i 2034 i scenariet med "finansiel stress" (dvs. en midlertidig rentestigning på 1 procentpoint i forhold til referencescenariet), idet gældskvoten vil være stort set uændret i forhold til referencescenariet.

⁽¹⁷¹⁾Denne vurdering er baseret på indikatoren for mulighed for finanspolitisk konsolidering, som måler, hvor ofte en strammere budgetstilling end antaget i et givet scenarier tidligere er blevet observeret. Dette går teknisk set ud på at se på den forventede strukturelle primære saldospersentilplacering inden for fordelingen af de strukturelle primære saldi, der tidligere er observeret i landet, under hensyntagen til alle tilgængelige data fra 1980 til 2022.

De stokastiske fremskrivninger tyder på lav risiko, hvilket indikerer, at disse fremskrivninger har en lav følsomhed over for mulige uforudsete begivenheder ⁽¹⁷²⁾.

Disse stokastiske simuleringer viser, at der er omkring 4 % sandsynlighed for, at gældskvoten i 2028 er højere end i 2023, hvilket er ensbetydende med en lav risiko i betragtning af det lave gælds niveau. Desuden er usikkerheden omkring gælds fremskrivningen i referencescenariet (målt som forskellen mellem 10. og 90. percentil af gældsfordelingen) lav og nåede op på ca. 16 procentpoint af BNP om fem år) (figur 2).

3 – Risiciene på lang sigt for de offentlige finansers holdbarhed synes at være lave.

Denne vurdering er baseret på en kombination af to indikatorer for holdbarhedsgabet, som måler den nødvendige finanspolitiske indsats for at stabilisere gælden (S2-indikatoren) og bringe den ned på 60 % af BNP (S1-indikatoren) på lang sigt ⁽¹⁷³⁾. Denne vurdering skyldes den gunstige oprindelige budgetstilling, som mere end opvejede den forventede stigning i aldringsomkostningerne. Disse resultater er derfor betinget af, at landet opretholder en betydelig strukturel primær saldo på lang sigt.

S2-indikatoren peger i retning af lave risici for den finanspolitiske holdbarhed. Indikatoren viser, at den strukturelle primære saldo i forhold til referencescenariet kan reducere sin budgetstilling med 1,7 procentpoint af BNP i 2025 og stadig

⁽¹⁷²⁾De stokastiske fremskrivninger viser, hvordan gælden påvirkes af 10000 forskellige chok, der påvirker den offentlige budgetstilling, økonomisk vækst, rentesatser og valutakurser. Dette dækker 80 % af alle de simulerede gældsudviklinger og udelukker derfor halebegivenheder.

⁽¹⁷³⁾S2-indikatoren for de offentlige finansers holdbarhed måler den permanente tilpasning af strukturel primær saldo i 2025, som er nødvendig for at stabilisere den offentlige gæld på lang sigt. Den suppleres af S1-indikatoren, som måler den permanente tilpasning af strukturel primær saldo i 2025 for at nå en gældskvotepå 60 % senest i 2070. For både S1- og S2-indikatorerne afhænger risikovurderingen af, hvor stor en finanspolitisk konsolidering der er behov for: "høj risiko", hvis den krævede indsats overstiger 6 % af BNP, "mellemstor risiko", hvis den ligger mellem 2 % og 6 % af BNP, og "lav risiko", hvis indsatsen er negativ eller mindre end 2 % af BNP. Den overordnede klassificering af langsigtede risici kombinerer de risikokategorier, der er afledt af S1- og S2-indikatorerne. S1-indikatoren kan hæve den risikokategori, der er afledt af S2-indikatoren, hvis den signalerer en højere risiko end S2-indikatoren. Se Debt Sustainability Monitor 2023 for yderligere oplysninger.

sikre gældsstabilisering på lang sigt. Dette resultat understøttes af den gunstige oprindelige budgetstilling (bidrag på -2,5 procentpoint af BNP), som delvis opvejes af den forventede stigning i de aldersrelaterede omkostninger (bidrag på 0,8 procentpoint). Udviklingen i aldringsomkostningerne skyldes primært en forventet stigning i udgifterne til langtidspleje (2,8 procentpoint af BNP) og sundhedspleje (0,7 procentpoint), hvilket delvist opvejes af et fald i de offentlige pensionsudgifter (-2,1 procentpoint) (tabel A21.1, tabel 2).

S1-indikatoren peger i retning af lave risici for den finanspolitiske holdbarhed. Indikatoren viser, at landet kan reducere sin budgetstilling med 2,8 procentpoint af BNP i 2025 og stadig sikre, at gældskvoten ikke overstiger 60 % af BNP i 2070. Dette resultat skyldes primært den gunstige oprindelige budgetstilling (bidrag på -2,8 procentpoint af BNP) og i mindre grad gældskravet (-0,7 procentpoint), som delvis opvejes af den forventede stigning i de offentlige aldringsomkostninger (0,8 procentpoint) (tabel A21.1, tabel 2).

4 – Endelig skal der tages hensyn til flere yderligere risikofaktorer i vurderingen. Der er på den ene side tale om risikoforøgende faktorer i form af højere renter, eventualforpligtelser vedrørende den private sektor, bl.a. som følge af et muligt træk på betydelige statsgarantier, der er ydet til virksomheder og selvstændige under covid-19-krisen. Samlet set er denne risiko fortsat begrænset på grund af en forholdsvis lav udnyttelse. Risici i form af eventualforpligtelser vedrørende banksektoren peger i retning af moderate risici. På den anden side er der tale om risikobegrænsende faktorer såsom forlængelsen af gældens løbetid i de seneste år, forholdsvis stabile finansieringskilder (med et diversificeret og stort investorgrundlag) og gældens valutadenominering. Desuden bidrager Danmarks positive nettostilling over for udlandet til at afbøde sårbarheder.

Tabel A21.1: Analyse af gældsholdbarheden - Danmark

Table 1. Baseline debt projections	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Gross debt ratio (% of GDP)	36.0	29.8	29.3	26.5	24.8	22.0	19.4	17.0	14.7	12.5	10.4	8.5	6.6	4.9
Changes in the ratio	-6.3	-6.2	-0.5	-2.8	-1.7	-2.8	-2.6	-2.4	-2.3	-2.2	-2.1	-2.0	-1.8	-1.7
of which														
Primary deficit	-4.6	-4.1	-3.7	-2.9	-2.3	-2.3	-2.2	-2.2	-2.0	-2.0	-1.9	-1.8	-1.6	-1.6
Snowball effect	-3.3	-2.9	1.1	-0.9	-0.4	-0.5	-0.4	-0.3	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1
Stock-flow adjustments	1.6	0.7	2.1	1.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Gross financing needs (% of GDP)	7.7	4.9	4.3	3.8	3.5	2.1	1.3	0.7	0.3	0.0	-0.2	-0.4	-0.6	-0.7

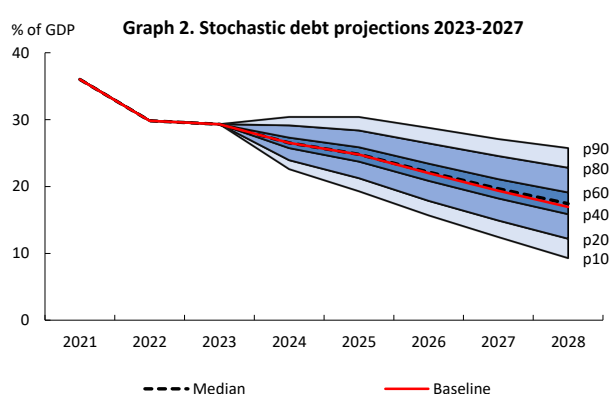
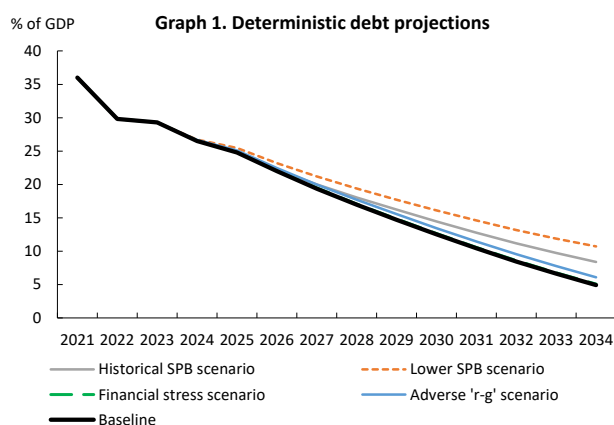

Table 2. Breakdown of the S1 and S2 sustainability gap indicators

	S1	S2
Overall index (pps. of GDP)	-2.8	-1.7
of which		
Initial budgetary position	-2.8	-2.5
Debt requirement	-0.7	
Ageing costs	0.8	0.8
of which		
Pensions	-1.2	-2.1
Health care	0.4	0.7
Long-term care	2.0	2.8
Education	-0.4	-0.6

Kilde: Europa-Kommissionens tjenestegrene.

Tabel A21.2: Heatmap over risici for den finanspolitiske holdbarhed – Danmark

Short term	Medium term - Debt sustainability analysis (DSA)						Long term				
	Overall (S0)	Overall	Deterministic scenarios					Stochastic projections	S2	S1	Overall (S1 + S2)
			Baseline	Historical SPB	Lower SPB	Adverse 'r-g'	Financial stress				
LOW	LOW	Overall	LOW	LOW	LOW	LOW	LOW	LOW	LOW	LOW	
		Debt level (2034), % GDP	4.9	8.4	10.7	6.1	5.1				
		Debt peak year	2024	2024	2024	2024	2024				
		Fiscal consolidation space	66%	72%	74%	66%	66%				
		Probability of debt ratio exceeding in 2028 its 2023 level					4%				
Difference between 90th and 10th percentiles (pps. GDP)					16.4						

(1) Gælds niveau i 2034. Grøn: under 60 % af BNP. Gul: mellem 60 % og 90 %. Rød: over 90 %. (2) Gældsspidsbelastningsåret viser, om gælden forventes at stige samlet set i løbet af det næste årti. Grøn: gælds niveauet topper tidligt. Gul: gælds niveauet topper i midten af fremskrivningsperioden. Rød: gælds niveauet topper sent. (3) Mulighed for finanspolitisk konsolidering viser hvor stor en andel af tidligere budgetstillinger i landet, som var strammere end den, der antages i referencescenariet. Grøn: høj værdi, dvs. at den antagne budgetstilling er plausibel ud fra historiske standarder og giver mulighed for korrigerende foranstaltninger, hvis det er nødvendigt. Gul: moderat. Rød: lav. (4) Sandsynlighed for, at gældskvoten i 2028 overstiger niveauet i 2023. Grøn: Lav sandsynlighed. Gul: mellem. Rød: høj (hvilket også afspejler det oprindelige gælds niveau). (5) Forskel mellem den 90. og den 10. percentil måler usikkerheden på grundlag af gældsfordelingen under udsættelse for 10 000 forskellige chok. Grønne, gule og røde felter tyder på stigende usikkerhed. (Yderligere oplysninger om Kommissionens flerdimensionelle tilgang findes i Debt Sustainability Monitor 2023).

Kilde: Europa-Kommissionen (yderligere oplysninger om Kommissionens flerdimensionelle tilgang findes i Debt Sustainability Monitor 2023).